

Vogelwerkgroep Losser
Jaarverslag 2018

Inhoud

Colofon Vogelwerkgroep Losser 2018	2
Voorwoord.....	3
Medewerking	4
Secretarieel verslag.....	6
Nestkastverslag 2018.....	8
Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2018	11
Werkochtend gierzwaluwkasten.....	13
VRS Conings, ringstation Overdinkel	16
Dode Slechtvalk in Overdinkel.....	28
Het Steenuilenjaar 2018.....	29
Bosuilen ringen	31
Ooievaar Dirk (1301) vliegt niet meer.....	32
Ooievaars in Losser en Dinkelland	33
Broedjaar 2018 Kleine Plevier	37
Resultaten broedvogelonderzoek telgebied Losser 2018	40
Heeft de Roodborsttapuit een toekomst in Losser?	46
Broedvogelinventarisatie Oelemars-Zandbergen	48
Midwintertelling watervogels 2018	53
Klapekstertelling winter 2017-2018.....	56
Oelemars in 2018	58
15 jaar Oeverzwaluwwand op de Oelemars.....	60
Telpost Oelemars 2018	63
Euro Birdwatch 2018.....	69
Dagvlinders en libellen 2018.....	71
Nachtvlinderonderzoek 2018.....	76
Bijzondere vogelwaarnemingen in Losser 2018.....	81
Soortenlijst van de gemeente Losser	83
Waarnemingen Oelemars t/m 2018.....	85

Colofon Vogelwerkgroep Losser 2018

Redactie jaarverslag 2018:

- Leo Hassing
- Ben Hulsebos
- Sander Wansing

Redactieadres: vwglosser@gmail.com

Fotografie: eigen leden

Bestuur:

Niels Leerling	voorzitter
Ben Hulsebos	secretaris
Rudi Lanjouw	penningmeester
Wynand Koekkoek	lid
Angelique Lamme	lid

Contact:

vwglosser@gmail.com

Website:

www.vwglosser.nl

Vogelringstation VRS Conings:

ringstationoverdinkel@gmail.com

In 2018 werd o.a. samengewerkt met de hierna vermelde instanties/organisaties:

- Vogelbescherming Nederland
- Sovon Vogelonderzoek Nederland
- Natuurmonumenten, Landschap Overijssel en Staatsbosbeheer
- Twentse Vogelwerkgroep
- Kerkuilenwerkgroep Twente
- Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland
- Vlinderstichting
- Nederlandse Entomologische Vereniging
- Gemeente Losser
- Gemeente Oldenzaal
- Steenuilenwerkgroep Nederland en Overijssel
- Stork, Ooievaarswerkgroep Nederland
- Waterschap Vechtstromen
- Gebiedscoalitie Agrarisch Natuurbeheer NO-Twente
- Domijn
- WBO Wonen
- Hallo Losser
- VVV-Losser-Beuningen

Foto omslag: Grote Gele Kwikstaart (© Hans Verhoeven)

Voorwoord

Het onderwerp van dit voorwoord is verandering! Vanuit de letterlijke betekenis uit de Dikke van Dale: “Ergens verandering in brengen of een wijziging doorvoeren”. Zo verliet ik na ruim 18 jaar mijn werkgever om per 1 november te starten bij de Overheid. Een bijdrage leveren aan het maatschappelijk effect om Nederland een stukje veiliger en gezonder te maken, een verandering dus. Vergelijkbaar waar vogels ook mee te maken hebben in een steeds veranderd landschap.

2018 gaat de boeken in als een bijzonder warm en droog jaar. Vele Nederlanders zullen hier blij mee zijn geweest, maar elke natuurliefhebber keek met schrik naar de impact die dit uitzonderlijke weer op de natuur had. Vele beken in Twente vielen droog, met desastreuze gevolgen voor beekdieren (als vissen en insecten) en natuurlijk de beekvogels. Natuurgebieden droogden uit, natte weilanden vielen droog en bomen lieten in de zomer hun blad vallen om zichzelf te beschermen tegen deze extreme temperaturen. En oh ja, aan het einde van dit jaar kwam er een klimaatakkoord waarover een jaar was onderhandeld. Gaat dit akkoord de nodige veranderingen brengen? Ook in Katowice Polen was een klimaatconferentie, waarbij de jonge Zweedse klimaatactiviste Greta Thurnberg het misschien nog wel het beste verwoordde: “Jullie zijn niet volwassen genoeg om de waarheid te zeggen zoals ze is”. Maar wat is die waarheid.....?

Ook kwam na ruim 2 jaar de nieuwe Vogelatlas uit, waarvan het eerste exemplaar werd overhandigd aan de minister van Landbouw Carola Schouten in de nieuwe locatie Omnium in Apeldoorn. Persoonlijk een verbeterde locatie dan De Reehorst in Ede, wat voor mij altijd een doolhof was. Vele van onze leden hebben geholpen met het tot stand komen van deze ruim 3,5 kilo zwaarwegende atlas. Ook hierin weer de bevestiging dat de natuur met daarin de vogels in rap tempo aan het veranderen is. Maar het is voor sommige vogels nog niet te laat. Zo is met het plaatsen van akkerranden de Patrijs te redden, zo is met ruige randjes langs natuurterreinen de Roodborsttapuit meer toegenomen en zelfs verdwenen van de Rode Lijst. Helaas gaat met de weidevogels nog steeds niet goed, maar blijken ook soorten als Kuifmees en Zwarte Mees in een ramp tempo achteruit te gaan door het veranderen van het leefgebied van deze vogelsoorten.

Daarnaast was er een bijzondere mijlpaal in 2018: “De 5 miljoenste trekvogel voor de Oelemars!” In de laatste vergadering van het jaar stonden we hier uitgebreid bij stil tijdens een mooie presentatie van Sander Wansing. Maar ja, was het een houtduif of een kraanvogel. We zullen het nooit weten, maar het is een felicitatie waard aan allen die in de afgelopen jaren geholpen hebben om deze bijzondere mijlpaal te halen.

Vooruitkijkend naar 2019 is onze vergadering in april iets om naar uit te kijken. Op deze vergadering vieren wij ons 10-jarig bestaan. Zet deze datum alvast in de agenda. Graag vieren wij deze mijlpaal met jullie allemaal. Verder zetten wij in 2019 onze voorgestelde gewijzigde aanpak door. Zo zijn er twee cursussen in 2019, één over de tuinvogels in de week voor de nationale tuinvogeltelling en de andere over watervogels om meer aandacht te vragen voor het werk van onze Vogelwerkgroep. Ook zijn een aantal excursies toegevoegd aan onze jaarplanning en hebben we voor onze vergadering van november een externe spreker gevraagd om iets te vertellen over de opmars van de oehoe.

Tenslotte wil ik iedereen bedanken voor het afgelopen vogeljaar en kijk ik als voorzitter uit naar het jaar 2019! In bijzonder naar onze bijeenkomst in april.

Niels Leerling, voorzitter

Medewerking

Vogelbescherming Nederland

- Deelname aan de acties van Vogelbescherming Nederland in het kader van de Nationale Vogelweek en de Euro Birdwatch

Sovon

- Nestkaartenproject
- LSB-project kolonievogels
- BMP-A project Oelemars-Zandbergen
- BMP-Z project zeldzame broedvogels telgebied Losser
- Puntransecttellingen wintervogels op 3 routes
- Midwintertelling Watervogels
- Onderzoek naar Klapeksters en Ooievaars in de winter
- Slaapplaatsonderzoek naar Scholeksters op de Oelemars

Vlinderstichting

- Insturen van waarnemingen met soorten en aantallen van vlinders en libellen
- Monitoringroutes voor libellen en dagvlinders in de Duivelshof
- Onderzoek naar nachtvlinders

Twentse Vogelwerkgroep

- Publicatie in vogeltijdschrift Ficedula van diverse artikelen
- Excursie verzorgd naar Egheria voor de Twentse Vogelwerkgroep (30 deelnemers)

Ringstation

- Rondleidingen voor diverse groepen op het Ringstation

Media

- TC Tubantia m.b.t. het aanleveren van artikelen, persberichten en achtergrondinformatie
- Aanleveren artikelen voor De week van Losser, Hallo Losser en Nieuwe Dinkellander
- Interview over Kraanvogels gegeven voor het tijdschrift van SBB
- Blog gestart met Nieuws van VWG Losser op Hallo Losser

NM/SBB/LO

- Alle waarnemingen van Z-soorten in de gebieden van NM en SBB zijn via ons kaartmateriaal verzameld en doorgegeven
- Monitoring dagvlinders en libellen voor NM op de Duivelshof
- Voor NM/SBB zijn nachtvlinders geïnventariseerd
- Advisering bij Natuurvisie Oldenzaalse stuwwal
- Medewerking verleend aan 2 excursies van LO

Waterschap Vechtstromen

- Alle beekvogels zijn via ons kaartmateriaal doorgegeven aan het waterschap.
- In het Dinkeldal zijn nachtvlinders geïnventariseerd.
- Advisering in het kader van retentie ontwikkelingen Oelemars en stroomdalgraslanden Dinkeldal

Agrarisch Natuurbeheer NO-Twente

- Deelname aan Gebiedscoalitie NO-Twente

Gemeente Losser en Oldenzaal

- Advisering over de roekenkolonies in Losser voor de Gemeente Losser
- Advisering plaatsen gierzwaluwkasten na renovatieprojecten in Oldenzaal

VVV Losser

- Overleg met betrekking tot het organiseren van vogelexcursies voor toeristen in de gemeente Losser, resulterend in 5 vogelexcursies
- Planning van 4 nieuwe excursies in 2019

Educatie

- Gastles over vogels gegeven op 9 januari op OBS De Saller
- Cursus Tuinvogels op 25 januari verzorgd voor IVN-Oldenzaal (48 deelnemers)
- Maatschappelijke stage verzorgd voor enkele leerlingen van het Twents Carmel Lyceum
- Lezing gegeven over de broedvogels van Twente voor de Vriendenkring van de Twentse Welle/KNNV in Enschede (32 deelnemers)

Erasmus MC Rotterdam

- Bemonsteren van vogels door het Ringstation in samenwerking met de afdeling Virologie van het Erasmus MC

Rosse Grutto op de Oelemars

Secretarieel verslag.

Bijeenkomsten

Op 14 januari werd het nieuwe verenigingsjaar geopend door voorzitter Niels Leerling tijdens de traditionele Nieuwjaarsbijeenkomst in het Ringstation. Het was een gezellige bijeenkomst met hapjes en drankjes, waarbij weer ingezet kon worden op de jaarlijkse competitie voor nieuwe vogelsoorten op de Oelemars en/of het Ringstation.

Op 23 januari werd de eerste ledenvergadering gehouden, ditmaal niet in ons honk in de Steenfabriek, maar bij Heijdemann. Vanwege het ontbreken van presentatiemogelijkheden is de cursus herkenning ganzen en eenden vervallen.

Op 21 maart hielden we onze Algemene Ledenvergadering, waarbij de voorzitter de notulen van de vorige ALV doornam, penningmeester Rudi Lanjouw het financiële jaaroverzicht en de begrotingen presenteerde en de kascommissie bestaande uit Dick Roggeveen en Hanny Waarts hun goedkeuring daarover uitsprak. Dick Roggeveen als aftredend kascommissielid werd bedankt voor zijn inzet en Ben Mulder werd benoemd als zijn opvolger. Het secretariële verslag werd daarna besproken en de aftredende bestuursleden Wynand Koekkoek en Rudi Lanjouw werden herkozen. Na de pauze gaf Ben Hulsebos als voormalig districtscoördinator van Sovon een presentatie over de Twentse broedvogels in 2017.

Op 23 mei hielden we onze volgende ledenvergadering en was er na de pauze een presentatie over de natuurontwikkeling in het gebied Stroothuizen-Punthuizen door Frank Druiff medewerker van Tauw.

Op 4 september werd er een ledenvergadering gehouden met na de pauze een compilatie van foto's met als thema "Vogelaars en emotie" gemaakt door leden van VWG Losser.

Op 19 november werd na de pauze bij de ledenvergadering een presentatie gegeven over de vogels van Zeeland en over de vijf miljoen vogels over Telpost Oelemars.

Verdere activiteiten

Op 1 januari was er de start van de trektellingen op telpost Oelemars. Deze trektellingen werden bijna dagelijks het gehele jaar door gehouden.

Zaterdag 13 januari was de dag van de jaarlijkse Midwinterwatervogeltelling, waarbij de Dinkel, de Oelemars en het Omleidingskanaal werden onderzocht op de aanwezigheid van watervogels. De gegevens zijn aan Sovon doorgegeven.

In datzelfde weekend was er de jaarlijkse Ooievaarstelling, waarbij voor Sovon onderzocht werd hoeveel Ooievaars hier de winter doorbrachten.

Ook hebben diverse leden meegedaan aan de Nationale Tuinvogeltelling op 27 en 28 januari. Tussen 15 februari en 15 april werd in het monitoringsgebied Beuningen de steenuitelling doorgevoerd.

Op 15 februari werd het startsein gegeven voor het BMP-A onderzoek voor Sovon in het gebied Oelemars-Zandbergen.

De jaarlijkse Klapekstertellingen vonden dit jaar plaats op 17 februari en 15 december.

Vanaf 20 februari konden de tellers aan de slag om de Z-soorten (zeldzame broedvogels) voor Sovon te karteren in Telgebied Losser. Dit telgebied beslaat de gehele gemeente Losser en is ongeveer 100 km² groot. De belangrijkste en talrijkste soort daarbij is de Middelste Bonte Specht.

Op 11 maart vond een excursie plaats naar de Dümmersee en de Diepholzer Moorniederung.

Vanaf 15 maart werden de kolonies met Roeken, Blauwe Reigers en later in het jaar die met Oeverzwaluwen en Huiszwaluwen voor Sovon geteld.

Op 24 maart konden de leden aan de slag bij het jaarlijkse onderhoud aan de oeverzwaluwwand op de Oelemars en werden de oprukkende wilgen en berken gesnoeid. We werden bijgestaan door leerlingen van het Carmelcollege die voor hun maatschappelijke stage kwamen meehelpen.

De jaarlijkse slaaplaatstelling voor Scholeksters was dit jaar op 19 maart en 7 april. Voor Sovon worden dan de Scholeksters geteld die zich 's avonds op de slaapplaats op de Oelemars bevinden. Vanaf 1 april zijn de nestkastcontroles uitgevoerd binnen de diverse nestkastprojecten, waarbij ook sommige nestkasten vernieuwd zijn.

Bij het Ooievaarsproject werden in het voorjaar de nesten van de Ooievaars gecontroleerd op de aanwezigheid van jongen en werden de ringen van de oudervogels afgelezen.

De excursie naar de Dümmersee op 27 april is niet doorgegaan.

Op 17 april konden onze leden op de Losserhof het ringen van jonge bosuultjes van dichtbij mee maken.

De deelname aan de actie van Vogelbescherming Nederland in het kader van de Nationale Vogelweek bestond uit het aanbieden van een excursie "Op zoek naar de IJsvogel" op 19 mei. Er

deden 36 deelnemers mee aan deze excursie, waarbij onder uitstekende weersomstandigheden meer dan 40 soorten werden waargenomen. De excursie werd afgesloten met een bezoek aan het terras van Erve Kraesgenberg.

Op 20 mei vond de eerste in een reeks van vijf VVV-excursies plaats, nl. een fietstocht langs de ooievaarsnesten in de gemeente Losser. De tocht was zeer succesvol met 17 deelnemers. De volgende VVV-excursie op 30 juni naar het Lutterzand trok eveneens 17 deelnemers en werd afgesloten op het terras van het Paviljoen. Op 28 juli werd in Beuningen een VVV-excursie gehouden met 9 deelnemers. Op 11 augustus was er een fietstocht langs de beste vogelgebieden in het zuidelijk deel van Losser met 13 deelnemers. De excursie op 25 augustus naar de Oelemars is afgelast door gebrek aan deelname. De weersverwachting was nl. bijzonder slecht, zodat er maar 1 deelnemer was. Op 1 september was er een werkochtend op de Oelemars om de begroeiing bij de observatiehut te verwijderen en de eilandjes op te schonen. Door 13 leden zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Op zaterdagmiddag 8 september konden we 19 deelnemers aan onze BBQ op Erve Middelkamp begroeten. De catering van De Veldmaat was weer perfect en Leo, Jan en Sjaak ontptopten zich als professionele BBQ-masters. Telpost Oelemars deed in het kader van de Euro Birdwatch op 6 oktober mee aan dit jaarlijkse evenement.

Educatie

Enkele leerlingen van het Twents Carmellyceum hebben bij ons hun maatschappelijke stage doorgebracht bij het zwaluwklare maken van de oeverwaluwand en bij diverse nestkastprojecten. Er is een gastles verzorgd op OBDS De Saller en een tuinvogelcursus gegeven voor IVN-Oldenzaal. Voor de Vrienden van de Twentse Welle/KNNV is een presentatie gegeven over de broedvogels van Twente. Er zijn excursies verzorgd voor de Twentse Vogelwerkgroep naar Egheria en de Oelemars. Voor Landschap Overijssel is meegewerkt aan een excursie naar het Kristalbad bij Hengelo en Smalenbroek bij Enschede.

Huishoudelijk reglement

Ons huishoudelijk reglement is aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen. Bij het financiële deel is het roeyement van leden opgenomen en door de invoering van de nieuwe wet Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is een privacy verklaring opgenomen. De AVG is een verordening die door de Europese unie is vastgesteld. Deze verordening regelt een aspect van het recht op privacy, namelijk de bescherming van persoonsgegevens, en ging in op 25 mei 2018. Deze AVG vervangt per die datum de huidige Nederlandse Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

Ledenbestand:

Het ledenbestand bestond in 2018 aan het einde van het jaar uit 92 leden. Er kwamen 4 nieuw leden bij, 5 leden hebben opgezegd en 2 leden werden geroyeerd. Er is 1 donateur.

Ben Hulsebos, secretaris Vogelwerkgroep Losser

Nestkastverslag 2018

Dit jaar maakten slechts 11 verschillende vogelsoorten gebruik van onze nestkasten. Dit zijn 5 soorten minder dan in 2017. Roodborst, Winterkoning, Grauwe Vliegenvanger, Gekraagde Roodstaart, Holenduif en Mandarijneend ontbraken dit jaar. Wel was er weer een broedsel van een Zwarte Mees op de Duivelshof en een Bosuil op de Losserhof. Van de Bosuil op de Losserhof konden 2 jongen uitvliegen.

Koolmees, Bonte Vliegenvanger, Gierzwaluw en Spreeuw deden het dit jaar duidelijk minder dan in 2017: Koolmees 95→53, Bonte Vliegenvanger 48→35, Spreeuw 13→6 en Gierzwaluw 24→14 broedsels

Op de Duivelshof waren de resultaten weer duidelijk minder dan in de drie andere gebieden. In de 74 kastjes werden maar 12 broedsels waargenomen en hiervan mislukten er ook nog eens 9. In 39 kastjes was wel nestmateriaal aanwezig, maar werden geen eieren aangetroffen. Mogelijk waren in een aantal kasten deze al verdwenen door predatie.

De resultaten van de Gierzwaluw waren dit jaar minder dan in 2017. Op de locatie van Polaroid in Enschede hadden maar 7 paartjes een broedsel. Ook in Losser waren de resultaten minder dan in 2017, want hier werden ook 7 broedsels aangetroffen. In 2017 waren dat er nog 10. Alle broedsels waren wel succesvol.

Dit jaar waren er 23 broedsels van de Kerkuil in onze kasten. Helaas zijn er 3 broedsels mislukt. Het grootste broedsel was er een met 7 uitgevlogen jongen en ook waren er 6 broedsels met 6 jongen. In totaal 91 jongen konden uitvliegen, geen slecht resultaat.

Bij de Steenuil konden uit 34 broedsels 95 jongen uitvliegen, dit is iets minder dan vorig jaar. Zie voor een uitvoerig verslag de bijdrage van de coördinator Friso Koop elders in dit jaarverslag.

Bij de uilen wordt er op veel plaatsen pas gecontroleerd wanneer er al jongen zijn. Het aantal eieren is hier gebaseerd op het aantal aanwezige jongen dat bij de controle aanwezig was. Het aantal gelegde eieren kan dus hoger zijn dan het aantal dat in de tabel genoteerd staat. Door de late controle is het zeer waarschijnlijk dat de grote jongen van het broedsel al uitgevlogen zijn.

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2e broedsels	Mislukt
Koolmees	626	499	488	53	1	12
Pimpelmees	239	184	184	27		5
Zwarte Mees	6	6	6	1		
Bonte Vliegenvanger	218	166	166	35		5
Boomklever	45	38	38	8		1
Gierzwaluw	28	28	28	14		
Spreeuw	28	24	24	6		
Torenvalk	28	28	24	5		
Bosuil	2	2	2	1		3
Kerkuil	110	99	91	23		1
Steenuil	99	99	95	34		8
Totaal	1.429	1.173	1.146	207	1	35

Tabel 1: Totaal overzicht broedresultaten 2018

Losserhof

Aantal nestkasten 140 Bezetting: 55%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	309	232	223	34		8
Pimpelmees	84	70	70	9		1
Bonte Vliegenvanger	170	130	130	25		3
Spreeuw	19	17	17	4		
Bosuil	2	2	2	1		
Totaal	584	451	442	73		12

Tabel 2 Resultaten Losserhof 2018

Duivelshof

Aantal nestkasten 74 Bezetting: 16%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	26	6	6	3		2
Pimpelmees	28	0	0	4		4
Zwarte mees	6	6	6	1		
Bonte Vliegenvanger	13	4	4	3		2
Boomklever	6	0	0	1		1
Totaal	79	16	16	12		9

Tabel 3 Resultaten Duivelshof 2018

Arboretum

Aantal nestkasten 54 Bezetting: 78%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	153	150	150	20	1	
Pimpelmees	116	105	105	12		
Bonte Vliegenvanger	23	20	20	5		
Boomklever	33	33	33	6		
Spreeuw	5	4	4	1		1
Totaal	330	312	312	44	1	1

Tabel 3 Resultaten Arboretum 2018

Engelse tuin

Aantal nestkasten 45 Bezetting: 48%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	138	111	109	16		2
Pimpelmees	11	9	9	1		
Bonte Vliegenvanger	12	12	12	2		
Boomklever	6	5	5	1		
Spreeuw	4	3	3	1		
Totaal	171	140	138	21		2

Tabel 4 Resultaten Engelse tuin 2018

Gierzwaluw

Locatie	Ei	Jong	Uit	Aantal broedsels
Polaroid	13		13	7
Losser	15		15	7
Totaal	28		28	14

Torenvalk

Locatie	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Losser 1	6	6	6	
Losser 2	4	4	3	1 dood
De Lutte 1	6	6	6	
De Lutte 2	6	6	6	
De Lutte 3	6	6	3	3 dood
Totaal	28	28	24	

Tabel 5 Resultaten Torenvalk 2018

Kerkuil

Naam / Plaats	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Beuningen 1	6	0	0	Mislukt
Beuningen 2	6	6	3	
Beuningen 3	5	5	5	
De Lutte 1	4	0	0	Mislukt
De Lutte 2	6	6	5	
De Lutte 3	6	6	6	
Losser 1	4	4	4	
Losser 2	6	6	6	
Losser 3	3	2	0	Mislukt
Losser 4	7	7	7	
Losser 5	6	6	6	
Overdinkel 1	6	6	6	
Glane 1	6	6	6	
Overdinkel 2	4	4	4	
Deurningen 1	6	6	6	
Lonneker 1	4	4	2	
Boekelo 1	2	2	2	
Usselo 1	3	3	3	
Enschede 1	4	4	4	
Enschede 2	4	4	4	
Enschede 3	5	5	5	
Hengelo 1	3	3	3	
Enschede 4	4	4	4	
Totaal	110	99	91	3

Tabel 6 Resultaten Kerkuil 2018

Leo Hassing

Jonge Kerkuil tijdens het ringen

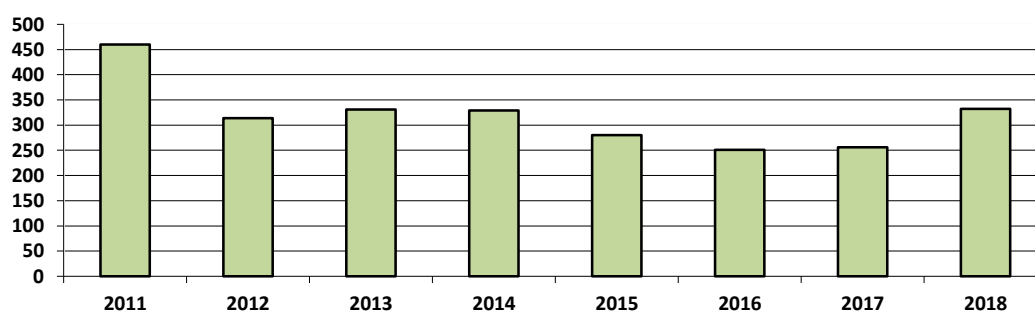
Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2018

Huiszwaluw

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de kwartblokken met bewoonde nesten. De grootste kolonie met 33 nesten bevond zich dit jaar aan de Postweg in De Lutte. Ongeveer 41% van de in totaal 81 kunstnesten werd door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De kolommen 2018 t/m 2011 geven het aantal bewoonde nesten inclusief de kunstnesten weer. De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoont langzaam maar zeker een dalende tendens. In 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32% was afgenomen. Daarna trad een licht herstel op, gevolgd door verdere afname. Dit jaar was er weer een behoorlijke opleving ten opzichte van vorig jaar en zitten we weer op het niveau van 2013. De vakjes met een * geven aan dat de kolonie nog niet bekend was of dat er niet geteld is.

Kwart-blok	Plaats	Kunstnesten 2018		2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
		aantal	bewoond								
2931-4	Beuningen	16	9	35	33	30	40	21	16	18	32
2932-1	Beuningen	*	*	5	*	*	*	*	5	11	18
2932-2	Beuningen	*	*	5	*	*	*	11	11	0	8
2932-3	Beuningen	*	*	10	1	2	3	20	31	10	16
2932-4	Beuningen	8	2	19	18	15	24	40	40	33	46
2941-2	De Lutte	*	*	20	26	22	26	16	9	7	10
2941-3	De Lutte	13	6	33	28	39	42	51	45	28	44
2941-4	De Lutte	37	9	34	26	21	26	24	34	50	64
2942-1	De Lutte	*	*	23	28	19	20	31	33	26	34
2942-3	De Lutte	*	*	38	40	40	44	54	61	73	97
2951-1	De Lutte	*	*	27	4	13	12	10	9	15	17
2951-2	De Lutte	*	*	4	6	9	8	6	7	11	11
2951-3	Lonneker	7	7	25	16	5	10	12	5	6	28
2951-4	Losser	*	*	5	*	2	1	2	4	3	8
2952-1	De Lutte	*	*	31	18	21	9	9	8	9	10
2952-3	Losser	*	*	0	0	0	1	2	4	7	9
3511-2	Losser	*	*	8	8	10	8	13	9	7	8
3512-1	Overdinkel	*	*	10	4	3	6	7	*	*	*
Totaal		81	33	332	256	251	280	329	331	314	460

Tabel 1: Resultaten Huiszwaluwen 2011-2018

Grafiek 1: Ontwikkeling Huiszwaluw 2011-2018

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
34	29	31	32	38	47	44	52

Tabel 2: Aantal kolonies van de Huiszwaluw 2011-2018

Boerenwaluw

In de volgende tabel staat een overzicht van het aantal bewoonde nesten op de bezochte locaties. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten die aangetroffen zijn in gebouwen, waar ook het huiszwaluwenonderzoek plaatsvond. In 2012 was er evenals bij de Huiszwaluw een behoorlijke afname van liefst 27%. Ten opzichte van vorig jaar is de populatie stabiel gebleven, maar de tendens is toch dalend. De vakjes met een * geven aan dat de kolonie nog niet bekend was of dat er niet geteld is.

Kwartblok	Plaats	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
2848-4	Oldenzaal	11	10	7	7	7	4	3	5
2931-4	Beuningen	60	71	72	64	65	60	53	77
2932-1	Beuningen	0	*	*	*	7	7	4	7
2932-2	Beuningen	0	*	*	*	3	3	*	3
2932-3	Beuningen	0	*	*	*	2	2	0	0
2932-4	Beuningen	16	21	49	46	42	42	42	46
2941-2	De Lutte	9	13	10	8	5	4	4	4
2941-3	De Lutte	4	5	4	5	9	7	7	7
2941-4	De Lutte	35	20	35	41	77	67	60	75
2942-1	De Lutte	32	33	41	43	32	18	35	42
2942-3	De Lutte	53	55	48	61	55	68	42	92
2951-1	De Lutte	0	0	0	3	13	15	6	14
2951-2	De Lutte	8	10	7	7	8	6	6	4
2951-3	Lonneker	12	14	7	10	12	16	22	12
2951-4	Losser	6	*	7	5	5	2	3	3
2952-1	De Lutte	15	13	8	7	11	9	4	5
2952-3	Losser	6	4	3	4	3	2	2	3
3511-2	Losser	2	2	2	5	4	4	3	5
Totaal		269	268	303	316	360	336	296	404

Tabel 3: Resultaten Boerenwaluw 2011-2018

Grafiek 2: Ontwikkeling Boerenwaluw 2011-2018

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
36	31	36	44	51	45	45	41

Tabel 4: Aantal locaties van de Boerenwaluw 2011-2018

Bennie Egberink

Werkochtend gierzwaluwkasten

In 1997, tijdens een groot renovatieproject van de woningcorporatie SWL in Losser, zijn er in de Scholtinkstraat, Wouwstraat en Oranjestraat nestkasten opgehangen t.b.v. de Gierzwaluwen. Alle kasten waren van het model Losser, een kubus/box model met aan de voorzijde een aanvliegplankje en een half ovaal invlieggat. De kasten werden geleverd als enkele kast en als dubbele kast.

We wisten van tevoren dat het ophangen van nestkasten voor Gierzwaluwen een project van lange adem is, want het kan even duren alvorens de Gierzwaluwen een nestkast vertrouwen en gaan bezetten.

Ondanks het lokken met geluid heeft het in de Oranjestraat tot 2004 geduurd voor het eerste broedpaar in de kast zat. En deze begonnen ook nog in een hele bijzondere kast, want het betrof hier een uniek model, een drievoudige kast. Dat was een dubbelkast met over de hele breedte een zolderverdieping met een dakkapel die als invlieggat diende.

Vanwege de ruimte en het minder steil aanvliegen van deze kast was de zolder in het begin ook populair bij Spreeuwen en Huismussen.

Het duurde vervolgens nog tot 2013 voordat een tweede nestkast in de Oranjestraat bezet werd door Gierzwaluwen en dat was tevens het begin van diverse broedlocaties in de Scholtinkstraat. Daar heeft het dus 14 jaar geduurd voor de kasten door de Gierzwaluwen werden gevonden en geaccepteerd.

De succesvolle zolderverdieping aan de Oranjestraat

In 2016 hebben we het grootste deel van deze nestkasten moeten vervangen omdat ze inmiddels te slecht waren geworden na 19 jaar in weer en wind te hebben gehangen. Gelukkig hebben de Gierzwaluwen toen minder moeite gehad met het accepteren van deze nieuwe nestkasten, model Losser (2.0). Deze kasten zijn wat ruimer gemaakt en tevens wat makkelijker toegankelijk tijdens de jaarlijkse controles.

Bij de controleronde in 2017 kwamen we er achter dat er nog een aantal oude kasten hingen op twee locaties waar we nog nooit Gierzwaluwen in de kast hadden gezien, maar die nu wel bezet waren.

Met de enthousiaste bewoners werd afgesproken dat we deze kasten begin 2018 zouden vervangen voor het nieuwe model. En dat was hier ook wel nodig want tijdens het ringen van de jonge Gierzwaluwen moesten we een van de deurtjes met duct-tape weer vastzetten, omdat de scharnieren er al uitgevallen waren.

Op zaterdag 14 april gingen Ben Heerink, Hans Noordkamp, Henk Gilbers en Sander Wansing met twee lange ladders en 4 nieuwe nestkasten op weg om op twee locaties de oude dubbele kasten te vervangen door twee ruimere enkele nestkasten.

Bij het vervangen hebben we de kasten meteen iets lager gehangen en een klein beetje naar links of naar rechts. Lager, om het voor ons in de toekomst makkelijker te maken tijdens de controles en iets naar links of rechts zodat de bewoners de poep die uit de kasten valt niet op de vensterbank of voor de deur hebben liggen.

De VWG Losser beschikte altijd al over een lange 3-delige ladder en sinds kort is daar een ladderhouder bij aangeschaft. Wat is dat een wereld van verschil, als je op een ladder moet staan en op 6 meter boven de grond een nestkast aan de muur moet boren.

Samen met Hans stonden we op twee ladders vlak naast elkaar en in een mum van tijd hadden we de oude dubbele kast verwijderd en twee nieuwe kasten opgehangen.

Het werk ging zo voorspoedig, dat we om half elf al klaar waren en terwijl we op het laatste adres genoten van een kopje koffie zagen we nog twee late Kraanvogels die in noordoostelijke richting overvlogen, op weg naar hun broedgebied.

In de Oranjestraat had ik een week geleden al 3 nieuwe kasten opgehangen, ter vervanging van de oude vertrouwde 3-voudige kast, die met de zolderverdieping.

Ik kon maar moeilijk afscheid nemen van deze kast, waar het met de Gierzwaluwen allemaal begonnen was. Tijdens het vervangingsproject in 2016, heb ik de kast al wel lager laten hangen, maar ik wilde hem nog niet kwijt. En ik ben blij dat ik hem toen heb laten hangen, want in 2017 zaten er op de zolderverdieping zelfs twee broedsels, een links en een rechts. Twee broedparen Gierzwaluw, die het zelfde invliegde deelden, voordeurdelers.

Echter de kast was zo slecht, dat hij wel vervangen moest worden. Maar toen ik drie weken geleden met de voorbereiding voor de vervanging begon, bleek dat de zolderkamer nog steeds bezet was. Dit keer niet door Spreeuwen of Huismussen, maar door moeder Eekhoorn met haar 3 jongen. Het is wel even schrikken als je 6 meter boven de grond staat om een nestkast schoon te maken en plotseling schiet er langs je linkerschouder een Eekhoorn uit de kast, die vervolgens een stukje tegen de gevel oprent en over het dak verdwijnt.

Ik heb de kast met rust gelaten en een half uurtje later zagen we hoe moeder Eekhoorn onder de zonnepanelen vandaan kwam en weer bij haar jongen in de kast kroop.

Bij een vluchtige inspectie, 2 weken later, bleek dat de jongen nog steeds in de kast zaten en dat de Eekhoorn ze niet had versleept naar een ander nest, iets wat gebruikelijk is voor Eekhoorns als hun nest verstoord wordt.

Maar op zaterdag 14 april bleek dat de jonge Eekhoorns toch overgebracht waren naar een andere locatie. De kast was leeg en in kon hem van de muur halen.

En met de Eekhoorn en haar jongen zal het wel goed gaan, want dagelijks komt ze nog langs om doppinda's en walnoten uit de voerkast te halen.

Sander Wansing

VRS Conings, ringstation Overdinkel.

Ringvangsten

Witstuitbarmsijs Man 2KJ

Het aantal geringde vogels was na de wat mindere aantallen van 2016 en 2017, in 2018 weer duidelijk in de lift met ruim 5700 exemplaren. De kleine zangvogels waren debet aan deze toename met als uitschieters weer de Zwartkoppen en Koolmezen. Het aantal geringde vogelsoorten behoorde met 70 soorten tot de beste jaren. Het soortenspectrum van alle geringde vogels op Ringstation Overdinkel werd uitgebreid met een nieuwe soort, de Witstuitbarmsijs. De vangst van dit mannetje was op 28 januari om 16.00 uur. De invasie van Grote Barmsijzen, Kleine Barmsijzen en Witstuitbarmsijzen van eind 2017 hield aan tot begin maart 2018.

Soort	Ringstation		Werkgebied VWG		Totaal	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Ooievaar	-	-	6	7	6	7
Blauwe Reiger	-	1	-	-	-	1
Wilde Eend	2	-	-	-	2	-
Sperwer	2	2	-	-	2	2
Torenavalk	-	1	44	24	44	25
Waterral	3	-	-	-	3	-
Kievit	8	-	-	-	8	-
Kokmeeuw	142	1	-	-	142	1
Holenduif	-	1	-	-	-	1
Houtduif	3	3	-	-	3	3
Kerkuil	-	-	53	52	53	52
Steenuil	-	-	92	81	92	81
Bosuil	1	1	-	3	1	4
Gierzwaluw	-	-	54	34	54	34
Groene Specht	4	1	-	-	4	1
Grote Bonte Specht	10	12	-	-	10	12
Kleine Bonte Specht	1	2	-	-	1	2
Veldleeuwerik	3	-	-	-	3	-
Boerenzwaluw	4	4	-	-	4	4
Boompieper	8	7	-	-	8	7
Graspieper	8	20	-	-	8	20
Witte Kwikstaart	1	1	5	-	6	1
Gele Kwikstaart	1	-	-	-	1	-
Grote Gele Kwikstaart	17	35	-	-	17	35
Winterkoning	43	44	4	2	47	46

Soort	Ringstation		Werkgebied VWG		Totaal	
	2017	2018	2017	2017	2018	2017
Heggenmus	141	187	6	4	147	191
Roodborst	365	448	-	11	365	459
Nachtegaal	-	2	-	-	-	2
Gekraagde Roodstaart	11	31	-	-	11	31
Zwarte Roodstaart	-	2	-	-	-	2
Blauwborst	-	1	-	-	-	1
Merel	98	131	3	2	101	133
Kramsvogel	14	9	-	-	14	9
Zanglijster	36	47	-	-	36	47
Koperwiek	10	13	-	-	10	13
Grote Lijster	-	2	-	-	-	2
Sprinkhaanzanger	58	<u>91</u>	-	-	58	91
Snor	-	1	-	-	-	1
Rietzanger	4	4	-	-	4	4
Bosrietzanger	21	49	-	-	21	49
Kleine Karekiet	92	<u>215</u>	-	-	92	215
Spotvogel	1	3	-	-	1	3
Braamsluiper	12	<u>22</u>	-	-	12	22
Grasmus	23	<u>43</u>	-	-	23	43
Tuinfluit	82	134	-	-	82	134
Zwartkop	1.315	1.780	-	1	1.315	1.781
Bladkoning	1	<u>3</u>	-	-	1	3
Tjiftjaf	209	242	-	-	209	242
Siberische Tjiftjaf	-	2	-	-	-	2
Fitis	12	29	-	-	12	29
Goudhaan	33	45	-	2	33	47
Vuurgoudhaan	20	19	-	-	20	19
Grauwe Vliegenvanger	8	1	-	-	8	1
Bonte Vliegenvanger	1	4	-	1	1	5
Staartmees	21	30	-	-	21	30
Glanskop	11	8	-	-	11	8
Kuifmees	1	-	-	-	1	-
Zwarte Mees	4	3	-	-	4	3
Pimpelmees	396	390	14	24	410	414
Koolmees	614	1.023	23	18	637	1.041
Boomklever	9	4	-	-	9	4
Boomkruiper	20	17	-	-	20	17
Gaai	4	9	-	-	4	9
Spreeuw	-	1	-	-	-	1
Huisemus	9	24	29	10	38	34
Ringmus	9	7	-	-	9	7
Vink	55	90	2	4	57	94
Keep	1	9	-	-	1	9
Groenling	6	15	5	2	11	17
Sijs	1	43	-	1	1	44
Barmsijs spec	10	5	-	-	10	5
Kleine Barmsijs	11	7	-	-	11	7
Grote Barmsijs	163	118	-	-	163	118
<i>Witstuitbarmsijs*</i>	-	<u>1</u>	-	-	-	1
Europese Kanarie	-	1	-	-	-	1
Goudvink	6	2	-	-	6	2
Appelvink	2	-	-	-	2	-
Totaal exemplaren	4.183	5.503	298	283	4.481	5.786
Totaal soorten	63	66	14	19	68	70

*Cursief met ** is nieuwe baansoort. Onderstreept is hoogste aantal ooit geringd

Ooievaars met jong op boomnest op Landgoed Het Singraven

Helaas was het niet mogelijk alle jonge Ooievaars te ringen omdat niet alle nesten bereikbaar waren. Op het nest aan het Binkhorsterkerkpad werden 2 jongen geringd en op een nieuwe locatie aan de Zandhuizerweg werd één jonge Ooievaar geringd. Op Landgoed Singraven was begin 2018 het paalnest compleet gerenoveerd en kregen evenals voorgaande jaren 3 jongen een ring. Gemeente Dinkelland had weer de hoogwerker beschikbaar gesteld en Coen, de vaste hoogwerkmachinist, zag kans ook het nieuwe nest boven in de top van een boom te bereiken. In dit eigenbounnest zat één kleine Ooievaar die net groot genoeg was om te ringen. Mevrouw Ooievaar op dit nest was in 2015 op 2 juli als nestjong geringd in Bathmen.

Een tegenvaller was dat slechts 15 Gierzwaluwen geringd werden bij Polaroid in Enschede, terwijl in 2017 dit er 29 waren, maar ook in Losser waren de broedsels minder succesvol want hier daalde het aantal van 25 naar 19 geringde Gierzwaluwen. Bij Polaroid waren 2 zeer late legsels waarvan de jongen pas op 13 augustus geringd werden en bijna alle Gierzwaluwen al weer vertrokken waren richting Afrika. Deze jonge Gierzwaluwen werden echter nog enkele malen per dag gevoerd door de ouders tot ze waren uitgevlogen. Het is opmerkelijk dat vogels zoals Boerenzwaluw en Huiszwaluw late broedsel in de steek laten en gewoon vertrekken.

Tot de bijzondere vangsten behoorde de Blauwborst, één Snor, 3 Spotvogels, 3 Bladkoningen, één Europese Kanarie en de eerder vermelde Witsluitbarmsijs. De Blauwborst man 2KJ was pas de tweede ooit geringde Blauwborst op het Ringstation Overdinkel en ofschoon de laatste 10 jaar wel vaker een of twee Spotvogels werden geringd, blijven het uitzonderlijke vangsten en dat geldt zeker voor de vangst van de Europese Kanarie, waarvan het al weer 10 jaar geleden was, dat een exemplaar werd geringd. De Bladkoning lijkt een jaarlijkse doortrekker te worden in toenemend aantal met 3 exemplaren in oktober 2018.

Spotvogel

Blauwborst

Bladkoning

Europese Kanarie

Nog niet eerder werden er zoveel rietvogels geringd als in dit verslagjaar 2018 en het begon al meteen goed met een Snor begin mei, maar zijn kleinere tegenhanger, de Sprinkhaanzanger, piekte met 91 geringde exemplaren met als topdag 21 augustus toen 9 exemplaren werden geringd. De Bosrietzanger vertrekt al weer vroeg naar Afrika voor overwintering en zoals verwacht was de maand juli met 30 geringde exemplaren de beste maand. Na enkele jaren, waarin het geringde aantal Kleine Karekieten duidelijk achterbleef bij de verwachtingen, was 2018 een topjaar met 215 geringde exemplaren en nog 6 die al elders geringd waren. De beste dag was 17 augustus toen 13 Kleine Karekieten werden geringd en ook nog 2 exemplaren werden gevangen die elders al geringd waren. Zoals gebruikelijk was de Zwartkop de meest geringde vogel in 2018 van de laatste jaren met als topdag 13 september toen 80 Zwartkoppen geringd werden; overigens was dit de dag met het hoogst aantal geringde vogels op één dag met 128 exemplaren verdeeld over 13 soorten. Maar ook Braamsluiper, Grasmus en Tuinfluiter, die tot dezelfde categorie vogels behoren, scoorden goed. Een tegenvallende groep vogels waren de mezen, waarvan tegen de verwachting in minder exemplaren werden gevangen. Uit de Baltische Staten kwamen berichten van grote aantallen geringde Staartmezen, Pimpelmezen en Koolmezen in september en oktober, maar deze vogels kwamen niet tot in Overdinkel. Alleen van de Koolmees werden meer dan gebruikelijke aantallen gevangen, maar was er geen sprake van een invasie. De tweede decade van oktober was de beste periode met gemiddeld 30 Koolmezen per dag die geringd werden. Matkoppen worden de laatste jaren helemaal niet meer gevangen en in 2018 gaf ook de Kuifmees geen acte de présence en nam het aantal geringde Zwarte Mezen verder af. Nog een groep vogels die in 2018 slecht scoorden waren de Mussen, waarvan jaarlijks minder exemplaren worden geringd. Vooral de Ringmus deed het slecht met slechts 7 geringde exemplaren, het laagste aantal sinds Ringstation Overdinkel in gebruik is.

Eigen terugvangsten

Soort/Jaar	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
Bosuil						1		1
Groene Specht						2		2
Grote Bonte Specht							6	6
Winterkoning				4	3	1	12	20
Heggenmus				11	5	20	37	73
Gekraagde Roodstaart							1	1
Roodborst				14	3	20	136	173
Merel			1	5		50	55	111
Kramsvogel							1	1
Koperwiek							1	1
Zanglijster						6	2	8
Braamsluiper						1	2	3
Grasmus							3	3
Tuinfluit							4	4
Zwartkop					4	2	27	33
Tjiftjaf					2	7	4	13
Bladkoning							1	1
Goudhaan						2	10	12
Staartmees					1	2	8	11
Glanskop				1		2	10	13
Pimpelmees			1		6	56	204	267
Koolmees			3	7	11	145	382	548
Boomklever							8	8
Boomkruiper						6	7	13
Gaai							3	3
Huismus			1	3	1	2	1	8
Vink	1	1		1	15	6	8	32
Sijs							7	7
Grote Barmsijs						6	43	49
Totaal	1	1	6	46	52	337	983	1.426

Terugmeldingen Benelux

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND TIJD	BIJZONDERHEDEN
1.Torenavalk Arnhem 3812468	01-06-2017 De Lutte	05-07-2018 Nijverdal	32km 399dg	Dood in nestkast met broedsel
2.Ooievaar 5E318 Arnhem	06-06-2018 Singraven	02-08-2018 Kristalbad, Enschede	17km 57dg	Levend
3.Ooievaar DIRK Arnhem 1301	31-08-1990 Lochem	06-07-2018 Losser	56km 10171dg	Dood, levende prooi ingeslikt
4.Kleine Karekiet Arnhem BH21614	28-08-2017 Ooypolder, Ubbergen	17-08-2018 Ringstation Overdinkel	85km 354dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
5.Bosrietzanger Arnhem BG29950	01-09-2018 VRS De Haar, Utrecht	04-09-2018 Ringstation Overdinkel	138km 3dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
5.Zwartkop Arnhem BG04755	28-10-2017 VRS De Haar, Utrecht	16-04-2018 Ringstation Overdinkel	138km 170dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
6.Zwartkop Arnhem V951900	28-09-2018 Ringstation Overdinkel	29-09-2018 VRS Meijendel	184km 1dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Zwartkop Arnhem BG50830	01-09-2018 Weert	17-09-2018 Ringstation Overdinkel	147km 16dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
8.Tjiftjaf Arnhem AJN934	02-10-2018 Ringstation Overdinkel	06-10-2018 Bree, België	155km 4dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
9.Kleine Karekiet Arnhem AV54101	02-08-2012 Ringstation Overdinkel	06-09-2018 Lanaken, België	173km 2225dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND TIJD	BIJZONDERHEDEN
9.Zwartkop Brussel 13278942	27-09-2013 Lanaken, België	23-04-2018 Ringstation Overdinkel	173km 1669dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
10.Roodborst Arnhem BF97717	23-10-2016 Maastricht	21-11-2018 Ringstation Overdinkel	179km 759dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
11.Zwartkop Arnhem V746990	08-09-2014 Ringstation Overdinkel	24-09-2017 Antwerpen	211km 1111dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
11.Zwartkop Brussel 14003815	31-08-2016 Antwerpen	09-04-2018 Ringstation Overdinkel	211km 586dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
12.Zwartkop Brussel 15059724	11-09-2017 Antwerpen	03-05-2018 Ringstation Overdinkel	208km 235dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
13.Roodborst Arnhem AS18045	22-09-2009 Ringstation Overdinkel	27-09-2009 Aalter, België	275km 5dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
14.Vink Brussel 14433250	13-11-2015 Zelee, België	26-03-2018 Ringstation Overdinkel	244km 864dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
15.Kleine Karekiet Brussel 14682444	19-08-2016 Mechelen, België	02-08-2017 Ringstation Overdinkel	222km 348dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
16.Kleine Karekiet Brussel 14910578	26-08-2017 Affligem, België	22-07-2018 Ringstation Overdinkel	252km 330dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
17.Heggenmus Brussel 14693053	08-10-2016 Meux, België	09-10-2017 Ringstation Overdinkel	243km 366dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
18.Kleine Karekiet Arnhem BB22867	06-05-2015 Ringstation Overdinkel	24-08-2017 Virton, België	312km 840dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
19.Zwartkop Brussel 15242389	24-09-2017 Uebersyren, Luxemburg	09-10-2017 Ringstation Overdinkel	294km 15dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

1.Op de terugmelding van deze Torenvalk was als opmerking vermeld: Lag met vleugels gespreid op nest, dood. Wij wilden de jonge Torenvalken, die 14 dagen geleden nog in de nestkast zaten, ringen. Helaas, ook deze waren verdwenen. Navraag bij de ringer loste de zaak niet op, want de doodsoorzaak was niet te achterhalen en merkwaardig was dat de ringer in een kast van Steenuilen in de buurt, de resten van jonge Torenvalken vond. Misschien hebben de Steenuilen in een onbewaakt moment de jonge Torenvalken gepredeerd. Maar wat er met de oude Torenvalk is gebeurd, blijft onbekend.

2.Al snel kwam de eerste terugmelding van deze Ooievaar die op Landgoed Het Singraven was geringd begin juni. Op 2 augustus, als de trek van de Ooievaars begint, werd de Ooievaar waargenomen in een groep van 15 exemplaren in het retentiegebied Kristalbad in Enschede. In deze groep werden nog 2 geringde Ooievaars gezien, maar hiervan waren de alu-ringen niet te ontcijferen.

3.Dit is een terugmelding van een Ooievaar, die je niet wilt ontvangen, maar helaas is onze DIRK er niet meer.

4.Ringstation Ooijse Graaf bij Nijmegen ligt middenin de trekroute van vogels van Ringstation Overdinkel naar het zuidwesten en daarom worden er vaker vogels "van elkaar"gevangen. In 2018 was het de beurt aan een Kleine Karekiet om met een ring van de Ooijse Graaf in Overdinkel te worden gecontroleerd.

5.Alle Kleine Karekieten en Bosrietzangers die worden gevangen op Ringstation Overdinkel worden zorgvuldig opgemeten en gedetermineerd omdat deze twee vogelsoorten zelfs voor de geoefende ringer nauwelijks zijn te onderscheiden. "Meten is weten" geldt zeker voor deze soorten. De vogel was geringd en werd teruggemeld als Bosrietzanger. Toen de terugmelding enkele weken later werd ontvangen, bleek dat de vogel was geringd als Kleine Karekiet. Navraag bij een van de ringers van VRS De Haar, die op een certificering in Eastermar in Friesland ook aanwezig was, loste het probleem op en werd de Kleine Karekiet omgedoopt tot Bosrietzanger en voortaan worden op VRS De Haar ook deze twee gelijkende soorten gewogen.

5.In het voorjaar was er ook al een geringde vogel van VRS De Haar gevangen. Deze Zwartkop was op 28-10-2017 gevangen op de CES locatie. Het Constant Effort Site (CES) project is het verzamelen van informatie die bijdraagt tot het verklaren van veranderingen in vogelpopulaties. Deze informatie wordt in een speciaal meerjarig vogelringproject met behulp van vaste mistnetopstellingen tijdens het broedseizoen verzameld.

6.Op het midden in de duinen gelegen oude Ringstation Meijndel bij Den Haag werd een Zwartkop gevangen, die de dag ervoor in Overdinkel was geringd. De trekrichting was pal West en misschien

was deze Zwartkop wel op trek richting Engeland om hier te overwinteren. Tot op heden is er nog geen Zwartkop teruggemeld die op Ringstation Overdinkel was geringd.

7. Dat de trek van Zwartkoppen complex is, blijkt wel, want in Overdinkel werd op 17 september een Zwartkop gevangen, die 16 dagen eerder in Weert was geringd en in noordoostelijke richting was getrokken in dezelfde maand september.

8. Een terugmelding volgens verwachting was er van een Tjiftjaf die in de herfst werd geringd in Overdinkel en 4 dagen later in Bree in België werd terugggevangen.

9. Minstens 8 jaar was deze Kleine Karekiet die in 2012 was geringd in Overdinkel als adulte vogel en in 2018 bij Lanaken in België weer in een mistnet belandde en gecontroleerd werd. De oudste gemelde Kleine Karekiet in de VogeltrekAtlas is tot op heden zelfs 14 jaar.

9. In 2018 was er nog meer nieuws uit Lanaken, want de Belgische ringer aldaar had een Zwartkop geringd in de herfst van 2013 en deze Zwartkop werd in Overdinkel in het voorjaar van 2018 gevangen en gecontroleerd. Ringstation Overdinkel en Lanaken liggen in elkaars trekrichting en vangen vaker elkaars vogels terug.

10. Soms worden er vogels gevangen bij of op bijzondere locaties, zoals deze Roodborst die geringd werd bij het hamsterreservaat Heer aan de rand van Maastricht. Deze vogel belandde op 21-11-2018 in een mistnet in Overdinkel.

11. Deze Zwartkop werd terugggevangen in Berendrecht in het havengebied van Antwerpen. De foto in Google Maps van de vangplaats toont, dat er in dit zeer drukke havengebied volop lawaai nog wel groene plekjes zijn waar vogels durven neerstrijken.

11. Van hetzelfde ringstation in Berendrecht kwam een aldaar geringde Zwartkop naar Ringstation Overdinkel in een meer geschikt biotoop voor een Zwartkop.

12. Op 10 km van de het ringstation in Berendrecht is ook een ringer actief in Ekeren aan de ZO-kant van het havengebied. Ook van deze ringplaats werd een Zwartkop terugggevangen op Ringstation Overdinkel.

13. Terugmeldingen worden extra interessant als de verstreken tijd tussen ring- en terugvangstdatum zo kort mogelijk is. Bij de terugmelding van deze Roodborst was er maar 5 dagen verschil.

14. Ofschoon de Vink een heel algemene vogel is, worden er slechts weinig terugggevangen. Dit is pas de derde Vink die in België is geringd en op Ringstation Overdinkel wordt gecontroleerd. En ook slechts 3 "Overdinkelse Vinken" zijn in België gecontroleerd. Deze Vink werd in de maand maart gevangen en dat is meestal de beste tijd van het jaar om Vinken te vangen in Overdinkel.

15. In 2015 zijn een record aantal Kleine Karekieten geringd, maar ook een record aantal is teruggemeld en zoals gewoonlijk weer de meesten uit België. Ook deze Kleine Karekiet droeg een Brusselring en was geringd in augustus 2016.

16. Deze Kleine Karekiet was als jonge vogel geringd op 26 augustus in Affligem in België en in juli één jaartje later terugggevangen in Overdinkel. Jonge Kleine Karekieten lijken wat later door te trekken dan de ouden.

17. Nog niet eerder was er een Heggenmus terugggevangen met een Brussel-ring, maar in oktober 2017 eindelijk de eerste en precies één jaar na ringdatum.

18. Nog een Kleine Karekiet die in Overdinkel was geringd, maakte een tussenstop in Virton in het zuidelijkste puntje van België.

19. Luxemburg heeft geen eigen ringcentrale maar heeft een samenwerkingsverband met de Belgische ringcentrale in Brussel en ringen vogels met ringen van Brussel. In Uebersyren is een groot ringstation waar jaarlijks gemiddeld 25.000 vogels worden gevangen. Bijna elk jaar wordt er wel een vogel vanuit Uebersyren gevangen in Overdinkel of zoals in 2018, toen er een Zwartkop werd gevangen in Overdinkel en was geringd in Luxemburg.

Terugmeldingen Europa

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND TIJD	BIJZONDERHEDEN
1.Grote Barmsijs Arnhem BF67757	23-12-2017 Ringstation Overdinkel	27-10-2018 Hämeenlinna, Finland	1438km 308dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
2.Kleine Barmsijs Stockholm CV54780	30-10-2014 Ottenby, Zweden	07-12-2017 Ringstation Overdinkel	753km 1134dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
3.Roodborst Stockholm DB39256	25-09-2018 Falsterbo, Zweden	13-10-2018 Ringstation Overdinkel	517km 18dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
4.Grote Barmsijs Arnhem BF67707	21-12-2017 Ringstation Overdinkel	14-03-2018 Jever, Duitsland	159km 83dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
5.Merel Arnhem L474617	24-10-2016 Ringstation Overdinkel	08-11-2017 Skegness, Engeland	462km 380dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
6.Ooievaar Arnhem 3719	16-05-1996 Losser	13-06-2018 Rheine, Duitsland	28km 7333dg	Levend, ring afgelezen in Natuurzoo Rheine
7.Sijs Arnhem BF95052	23-03-2018 Ringstation Overdinkel	25-03-2018 Hörstel, Duitsland	42km 2dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Sijs Helgoland 90550828	07-03-2018 Hörstel, Duitsland	05-04-2018 Ringstation Overdinkel	42km 29dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Koolmees Helgoland 81957455	11-10-2018 Hörstel, Duitsland	13-10-2018 Ringstation Overdinkel	43km 2dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
8.Ooievaar Arnhem 3E340	30-06-2014 De Lutte	20-04-2017/13-08-2017 Rhede, Duitsland	57km 1024/1139	Levend, ring afgelezen
9.Koolmees Arnhem V891500	21-10-2017 Ringstation Overdinkel	07-03-2018 Ennepetal, Duitsland	106km 137dg	Dood, gepakt door kat
10.Zwartkop Hiddensee PC77987	12-06-2017 Markrandstädt, BRD	22-08-2017 Ringstation Overdinkel	375km 71dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
11.Kleine Karekiet Paris 8015803	27-08-2017 Sandouville, Frankrijk	02-08-2018 Ringstation Overdinkel	561km 340dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
12.Zwartkop Paris 7836283	13-09-2014 Saint-Julien-du-Sault, Frankrijk	23-04-2018 Ringstation Overdinkel	536km 1318dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
13Kleine Karekiet Strassbourg BE48461	23-08-2012 Villeton, Frankrijk	12-08-2014 Ringstation Overdinkel	1005km 719dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
14.Zwartkop Arnhem V746464	03-07-2014 Ringstation Overdinkel	14-10-2014 Gibraltar	2039km 102dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

1. Er worden zelden vogels die in Overdinkel zijn geringd, later teruggemeld uit Finland, behalve dan van enkele Kokmeeuwen in de beginjaren van het Ringstation Overdinkel. Van de 163 Grote Barmsijzen die in 2017 zijn geringd in Overdinkel, is er één teruggewonnen in Hämeenlinna in Finland op 27 oktober tijdens de trek, dus het broedgebied van deze Grote Barmsijs kan nog veel verder liggen.

2. In het begin van de Barmsijzeninvasie eind 2017 werd een Kleine Barmsijs gevangen met ringnummer Stockholm CV54780. Deze vogel was al in 2014 geringd als Barmsijs op het eiland Öland in de Oostzee. In de Scandinavische landen wordt geen onderscheid gemaakt tussen Grote en Kleine Barmsijs.

3. Ook een Roodborst met Zweedse ring belandde in een mistnet op Ringstation Overdinkel. Deze vogel één van de 34 Roodborsten die op 25 september werden geringd op het ringstation bij Falsterbo in de ZW-punt van Zweden, vloog naar Overdinkel en belandde 18 dagen later aldaar in een mistnet.

4. Er kwam nog een terugmelding van een Grote Barmsijs, die tijdens de invasie in de winter van 2017-2018 was geringd in Overdinkel. Op de terugweg naar de broedgebieden in NO-Europa werd deze Grote Barmsijs gevangen en gecontroleerd in Jever in Noord-Duitsland.

5. Deze Merel was naar Engeland gevlogen voor overwintering waar de vogel op 8 november werd gevangen in Skegness aan de Oostkust. Er zijn al meerdere terugmeldingen van Merels uit Engeland ontvangen want het is een veilig overwinteringsgebied.

6. In Natuurzoo in Rheine en omgeving in Duitsland broeden ongeveer 120 paar Ooievaars, die

dagelijks tweemaal worden gevoerd met vooral eendagskuikens. Al ruim voor voedingstijd verzamelen de Ooievaars zich op een kleine weide. Er lopen veel geringde exemplaren in deze grote groep en de ringnummers zijn redelijk snel af te lezen. Op 28 juni liepen er ook enkele Ooievaars voorzien van een metalen Nederlandse ring in de groep. Een van deze oudere Ooievaars droeg nummer Arnhem 3719 en dat is Helios, die op 16-05-1998 geringd is in Losser. En de andere oudere Nederlanders waren

Arnhem 6654, geringd op 15-06-2004 in Heesselt en Arnhem 7922, geringd op 26-06-2006 in Meppel.

7. In het voorjaar van 2018 waren er redelijk wat rondzwervende groepen Sijzen en werden er enkele tientallen geringd in Overdinkel, waarvan al één exemplaar 2 dagen later werd teruggevangen in Hörstel aan de rand van het Teutenburger Wald.

7. Dat de Sijzen zo vroeg in het jaar rondzwerven werd nog eens bevestigd door de vangst, nauwelijks 2 weken later, van een Sijs die was geringd in Hörstel, dezelfde ringplaats als in de vorige terugmelding.

7. In de herfst werd er weer een vogel gevangen die in Hörstel was geringd, maar nu was het een Koolmees, die de afstand van 43km overbrugde in 2 dagen.

8. Ooievaar Thea, geringd op 30-06-2014 aan het Binkhorsterkerkpad in de Lutte, is in 2017 tweemaal gemeld in de omgeving van Rhede in Duitsland. Het is niet bekend of deze Ooievaar in die omgeving heeft gebroed en er zijn nog geen terugmeldingen uit 2018.

9. De melder van deze Koolmees, die door een kat was gepakt in Ennepetal in Duitsland, was heel zorgvuldig en meldde als opmerking: *Es was nur noch das beringte Bein und ein Flügel vorhanden und wenige gruenliche Federn.*

10. Er was in Overdinkel nog nooit een Zwartkop teruggevangen met een ring van de Duitse ringcentrale Hiddensee, dus werd nieuwsgierig op de terugmelding gewacht. De Zwartkop was als jonge vogel geringd in Markrandstädt in de buurt van Leipzig in Duitsland en in westelijke richting op trek gegaan en misschien wel naar Engeland waar de laatste decennia steeds meer Zwartkoppen overwinteren.

11. In Sandouville, dichtbij Le Havre in Frankrijk, was deze kleine Karekiet als jonge vogels geringd tijdens de trek naar het zuiden op 27 augustus 2017. In 2018 hing deze Kleine Karekiet op 2 augustus in Overdinkel in een mistnet met zware slijtage op de slagpennen, een duidelijk kenmerk voor een adulte Kleine Karekiet tijdens de najaarstrek.

12. In het voorjaar is april de beste maand om Zwartkoppen te vangen en te ringen die dan massaal terugkeren uit de overwinteringsgebieden. In april 2018 werden 375 Zwartkoppen gevangen, waarvan er 4 al geringd waren. Deze Zwartkop was al in 2014 in Saint-Julien-du-Sault, midden in Frankrijk, geringd.

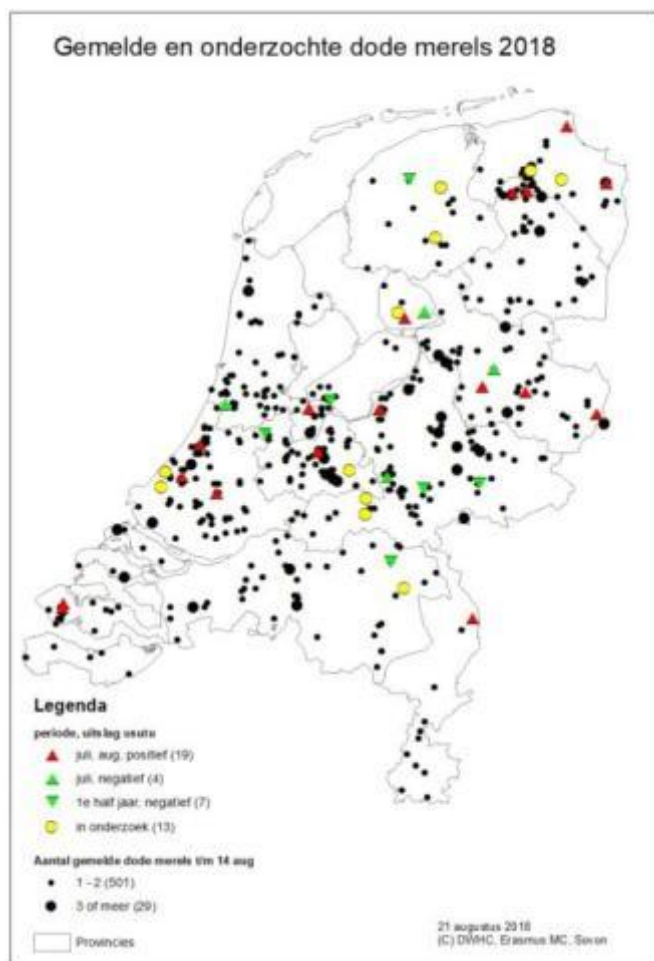
13. Nog niet eerder was er een geringde vogel gevangen op Ringstation Overdinkel met ringopschrift "Strasbourg", als ringcentrale. Al in 2014 werd deze Kleine Karekiet teruggevangen en pas in 2018 werd de terugmelding ontvangen.

14. De laatste terugmelding in dit overzicht is van een Zwartkop, die voor overwintering helemaal tot in Gibraltar was gevlogen en daar door een Engelse ringer werd gevangen en gecontroleerd. In Spanje overwinteren veel Zwartkoppen, maar misschien was deze vogel op weg naar Afrika.

Zoönoseproject 2018

Vogelsoort	Bemonsterd	Besmet
Merel	106	6
Zanglijster	10	3
Zwartkop	34	0
Tuinfluits	6	0
Braamsluiper	7	1 ?
Grasmus	7	0
Gekraagde Roodstaart	3	0
Bosrietzanger	8	0
Kleine Karekiet	4	0
Huismus	4	0

In 2018 zijn 190 vogels bemonsterd op Ringstation Overdinkel, waarvan 9 besmet waren met het Usutu-virus. Enkele Merels die later weer werden bemonsterd waren toen virusvrij. Een Braamsluiper was verdacht op het West-nijl-virus, bij een 2e controle van het bloedmonster was dit echter toch niet zeker.

Op verzoek van het Vogeltrekstation en het Erasmus MC worden ook in 2019 weer vogels bemonsterd en vermoedelijk zal het bemonsteren van vogels tot de vaste werkzaamheden gaan behoren op Ringstation Overdinkel.

Dode Slechtvalk in Overdinkel.

Op 8 december 2018 werd door Jan Wolters, lid van VWG Losser, een dode Slechtvalk (*Falco peregrinus*) gevonden in de omgeving van de Oelemars in Overdinkel. De vogel lag dood op zijn rug op de Grensweg ongeveer 500 m ten zuiden van de Oelemars. Jan heeft de vogel naar het ringstation gebracht, waar ik de vogel onderzocht heb. Maar naast een kleine verwonding aan de vleugel heb ik geen andere verwondingen kunnen vinden.

Gezien de afmetingen bleek het een adult mannetje te zijn. Ik heb de ringgegevens gemeld bij het VT in Wageningen en bij de Wanderfalkenschutz in Duitsland. De vogel had een Duitse-ring van de Vogelwarte Helgoland en een witte kleurring.

Van Dr. Peter Wegner van de Wanderfalkenschutz kreeg ik bericht dat de vogel geringd was op 21 mei 2015 in de omgeving van Dorsten in Duitsland op 63 km afstand van de vindplaats. De vogel was een nestjong en op het moment van ringen 25 dagen oud.

Ik heb contact gezocht met het DWHC (Dutch Wildlife Health Centre) in Utrecht dat dode vogels onderzoekt. Ze wilden de vogel graag hebben voor onderzoek en de volgende dag is de vogel toen opgehaald. Ik heb op 16 januari het volledige pathologieverslag ontvangen. Er waren geen lichaamsvreemde materialen zoals hagel of kogels aangetroffen. De vogel is doodgegaan door verbloeding: acute bloedingen in huid, hals, longen en rond de nieren. Dit beeld past bij trauma (lichamelijk letsel).

Hoe de vogel dit letsel heeft opgelopen blijft gissen. Misschien tegen een auto gevlogen op de Duitse Bundesstrasse die 1 km verder ligt? Of misschien een tik van een wiek van een van de windmolens gekregen die op ongeveer 5 km afstand staan van de vindplaats. De vogel zou dan nog enkele minuten hebben moeten vliegen.

De Slechtvalk behoort tot de zogenaamde 'doelsoorten' voor de vogelgriep-surveillance en worden in dat kader getest op aanwezigheid van het hoog-pathogene vogelgriepvirus. Er zijn geen aanwijzingen voor vogelgriep (A1 niet aangetoond, onderzoek door WBVR te Lelystad).

Leo Hassing

Het Steenuilenjaar 2018.

Er zijn 34 broedsels in onze nestkasten aangetroffen waarvan ook het broedsucces met zekerheid is vastgesteld. Van deze 34 broedsels was 76% succesvol. Van de 8 mislukte broedsels faalden er 7 in de ei-fase. Tabel 1 geeft het aantal broedsels in nestkasten vanaf 2009 weer.

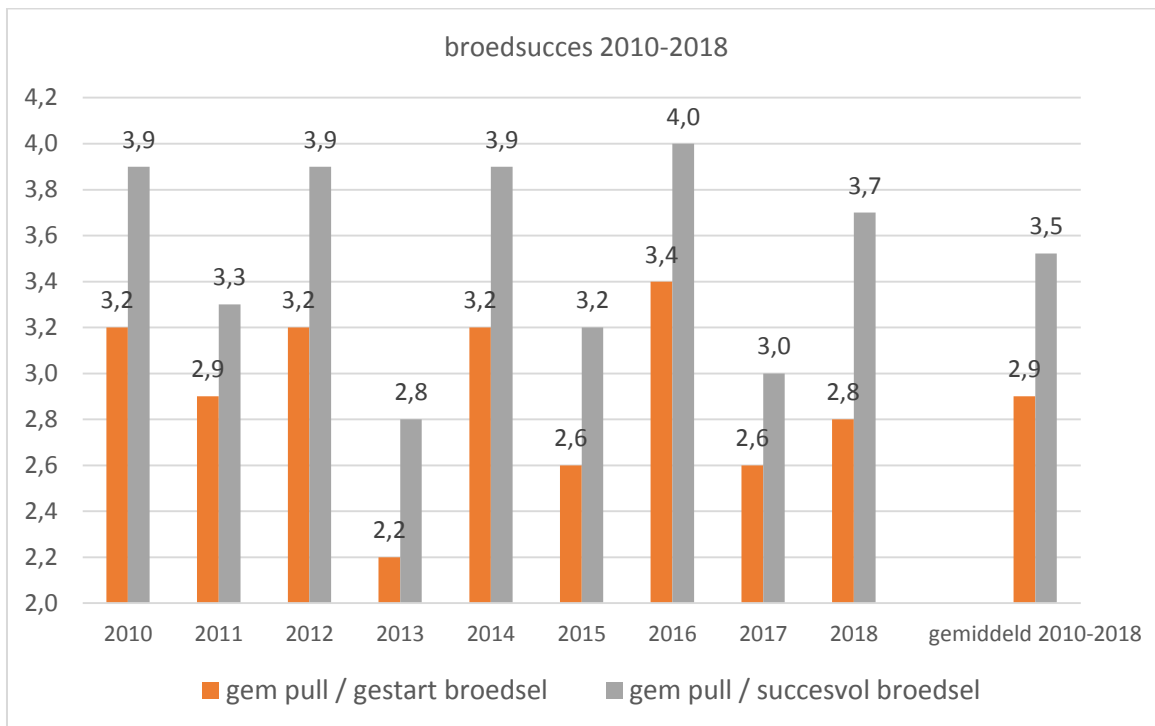

Vrijstaand schuurtje met nieuwe nestkast (geplaatst maart 2018), direct bezet dit jaar.

Jaar	Broedsels in kast	Succesvol/mislukt	Percentage geslaagd
2018	34	26 / 8	76
2017	39	32 / 7	82
2016	38	32 / 6	84
2015	40	32 / 8	80
2014	37	31 / 6	84
2013	39	28 / 11	72
2012	35	29 / 6	83
2011	35	31 / 4	89
2010	32	26 / 6	81
2009	23	20 / 3	87

Tabel 1: aantal broedsels in nestkasten & percentage geslaagde broedsels

Er waren dit jaar twee legsels met 6 jongen en twee legsels met 5 jongen (in 2017 kon er geen enkel broedsel met meer dan 4 jongen worden opgetekend). Gemiddeld bedroeg het aantal jongen per gestart broedsel (n=34) dit jaar 2,8. Per succesvol broedsel (n=26) lag het gemiddelde op 3,7 jongen per broedsel. Daarmee ligt 2018 qua broedsucces ongeveer op het “langjarig” gemiddelde over de periode 2010-2018. De waarden per jaar zijn weergegeven in onderstaande grafiek.

Grafiek 1: gemiddeld aantal pullen per gestart en per succesvol broedsel 2010-2018

Nestkastcontrole in De Lutte

Rest mij om alle (steen)uilvrijwilligers te bedanken voor hun inzet in 2018 en last but not least, dank aan alle erfeigenaren en hun gastvrijheid. Tot token jaar!

Friso Koop, coördinator steenuilen Vogelwerkgroep Losser

Bosuilen ringen

Net als vorige jaren was het weer mogelijk voor de leden van VWG Losser om het ringen van jonge uiltjes van dichtbij mee te maken. Op boerenerven is meestal geen mogelijkheid om grotere groepen bij het ringen uit te nodigen, maar op de Losserhof bestond deze mogelijkheid wel. Er is dan ook ruim gebruik gemaakt van deze uitnodiging om op 17 april 's avonds aanwezig te zijn en een grote groep belangstellenden kon dan ook het ringen van de uiltjes van zeer dichtbij volgen. Ook waren onze stagiaires van het Twents Carmel College aanwezig. Dit keer echter werden geen Kerkuilen geringd zoals in voorgaande jaren, maar Bosuilen.

Volwassen Bosuil

Eerst werd een van de oudervogels gevangen om deze te kunnen ringen. Aan de broedvlek was te zien dat het om een vrouwtje ging. De twee jonge uiltjes van ongeveer 3 weken oud werden daarna uit de nestkast gehaald en in een mandje naar beneden gebracht. Nadat de uiltjes door Harry en Leo geringd en gemeten waren, mochten de aanwezige kinderen de uiltjes eventjes vasthouden, waarna ze weer voorzichtig in de kast terug gezet werden.

De twee jonge uiltjes

Een van de jongen wordt geringd

Ben Hulsebos

Ooievaar Dirk (1301) vliegt niet meer

In de late avond van 5 juli 2018 is Ooievaar Dirk, ringnummer 1301, levenloos aangetroffen naast de woonboerderij aan de Schoklandweg. Dirk is aan de gevolgen van een inwendige bloeding overleden. Eerder op de middag is waargenomen dat de Ooievaar zich vreemd gedroeg en dat hij na een tijdje een levende mol of rat uitbraakte. Waarschijnlijk heeft Dirk deze prooi niet goed doodgemaakt en heeft het prooidier de slokdarm van de Ooievaar inwendig ernstig beschadigd. Deze doodsoorzaak bij Ooievaarders is bekend en ook al vaker beschreven.

Dirk is 28 jaar oud geworden. Van deze 28 jaren heeft hij er ruim 24 aan de Schoklandweg doorgebracht. Dirk was op het moment van overlijden een van de oudste, in vrijheid levende, Ooievaarders in Nederland. Zijn partner Siska bleef alleen achter met 5 bijna vliegvlugge jongen op het daknest aan de Schoklandweg.

Dirk is in 1990 in ooievaarsdorp het Liesveld geboren en is in de tweede helft van die zomer in Gorssel geringd met ringnummer 1301

Eind maart 1994 verscheen Dirk aan de Schoklandweg en begon daar takken op het dak te slepen. Dat maakte de bewoners, de familie Huisman, heel gelukkig en zij besloten om Dirk een handje te helpen met een kunstnest.

Samen met een andere collega van de familie, heb ik op Goede vrijdag 1994 (1 april) in een vliegende storm het nest op het 11 meter hoge dak geplaatst. De volgende ochtend stond Dirk al pontificaal op zijn nieuwe woonstee.

Een week later verscheen er een andere Ooievaar die de naam Hannie kreeg en zo werd de basis gelegd voor de terugkeer van de Ooievaar als broedvogel in Twente.

In de afgelopen 24 jaar heeft Dirk 4 verschillende partners gehad.

1994-1998 Dirk, NLA 1301 (1990) + Hannie (ongeringd), 14 uitgevlogen jongen.

1999-2010 Dirk, NLA 1301 (1990) + Aramis, NLA 3335 (1997), 27 uitgevlogen jongen.

2011-2011 Dirk, NLA 1301 (1990) + Rosa (ongeringd), geen geslaagd broedsel gehad.

2012-heden Dirk, NLA 1301 (1990) + Siska, NLA 8986 (2008), 26 uitgevlogen jongen.

In totaal zijn er in de periode van Dirk 67 jongen uitgevlogen. De ooievaarspopulatie is in die afgelopen 24 jaar in Losser gestegen van 1 broedpaar in 1994 tot 8 broedparen in 2018.

We verliezen in Dirk een markante verschijning langs de boorden van de Dinkel maar tegelijkertijd kunnen we constateren dat de Ooievaar weer vaste voet op de Twentse bodem heeft gekregen en daar heeft Dirk zeker zijn steentje aan bijgedragen.

Sander Wansing

Ooievaars in Losser en Dinkelland

Losser:

Ook in de winter 2017-2018 vonden Dirk en Siska het niet nodig om hun heil elders te zoeken dan de vertrouwde plek aan de Schoklandweg. Bij de eerste controleronde van 30 maart werd er dan ook al ijverig gebroed door dit paar. En in navolging van het succesjaar 2017 wist het paar ook dit keer 5 jongen groot te brengen. De jongen waren nagenoeg vliegvlug toen vader Dirk op 5 juli ten gevolge van een inwendige bloeding overleed. Het lukte Siska met hulp van de bewoners om de 5 jongen uit te laten vliegen. De jongen hebben het nest ongeringd verlaten.

19 mei

2 juni

8 juli

Ook aan het Binkhorsterkerkpad waren de Ooievaars er in 2018 op tijd bij en zaten ze tijdens de eerste controleronde al op de eieren. Het bekende broedpaar bestond uit een ongeringd mannetje en een geringd vrouwtje (DEW). Op 13 juni werden 2 jongen geringd die uiteindelijk ook zijn uitgevlogen

19 mei

2 juni

8 juli

Op 30 maart werden de Ooievaars van Singraven ook broedend aangetroffen op het paalnest. Het betrof hier een ongeringd paartje, net als voorgaande jaren. Tijdens de volgende controlerondes 3 jongen waargenomen. Deze groeiden voorspoedig op en werden op 6 juni geringd
lets verderop was een nieuw broedpaar met een nest in een boom begonnen. Het betrof hier een ongeringde en een geringde Ooievaar (NLA). Dit broedpaar wist een jong groot te brengen dat ook op 6 juni werd geringd.

19 mei

19 mei

2 juni

Aan de Lossersestraat vormden een ongeringd mannetje en een geringd vrouwtje (NLA) ook in 2018 een broedpaar dat ook op 30 maart al begonnen was met broeden. Tijdens de latere controlerondes werden 3 jonge Ooievaars waargenomen. Deze zijn ongeringd uitgevlogen. De hoogte van dit paalnest maakt het voor ons niet mogelijk om de jonge Ooievaars voor het ringen op een verantwoorde manier naar beneden te halen.

19 mei

2 juni

Het broedpaar op de locatie langs de Dinkel in Wewwelstad had in 2018 een vreemd broedseizoen. Tijdens de eerste controle op 30 maart troffen we twee Ooievaars aan op het nest en leek het er op dat er gebroed werd. Echter bij de tweede controle op 19 mei was er nog maar een Ooievaar en ook tijdens de navolgende controles werd steeds alleen het geringde mannetje (DEW) op of in de buurt van het nest aangetroffen. Het broedsel is mislukt.

In Beuningen was het paalnest in 2018 weer bezet door een ongeringd paartje Ooievaars. Helaas is dit broedsel vlak na het uitkomen van de eieren mislukt.

Nieuw was dit jaar het paalnest aan de Zandhuizerweg. Hier troffen we een broedpaar aan dat in 2017 nog het boomnest op Singraven in gebruik had. Het geringde mannetje (DEW) en het geringde vrouwtje hebben hard moeten knokken om het nest aan de Zandhuizerweg in bezit te krijgen en daarbij is het vrouwtje niet geheel ongeschonden uit de strijd gekomen. Bij de eerste controle op 30 maart was er van broeden dan ook nog geen sprake. In 2017 was het broedsel in het boomnest bij Singraven mislukt, maar dit jaar lukte het de Ooievaars om een jong groot te brengen en uit te laten vliegen. Het jong werd op 16 juni geringd.

30 maart

2 juni

16 juni

Van de 8 bewoonde nesten in de gemeente Losser zijn uiteindelijk 15 jongen uitgevlogen.

Dinkelland:

Aan de Everlostraat waren twee van de drie nesten bezet en zijn in totaal 5 jongen op 4 juni geringd. Alle 5 jongen zijn ook uitgevlogen.

Aan de Vogelpoelweg zijn op locatie A op 4 juni 2 jongen geringd en ook uitgevlogen. Op locatie B was het nest niet bereikbaar. Hier zijn 3 jongen uitgevlogen. Het tweede nest op locatie B was dit jaar niet bezet.

Aan de Schiphorstdijk werden achter de boerderij op het paalnest op 6 juni 3 jongen geringd. Alle jongen zijn uitgevlogen.

Het broedsel op het dak van havezate het Everloo is in een vroeg stadium mislukt.

Tegenover de havezate is van een nest aan de Everlostraat een laat jong ongeringd uitgevlogen. Ook dit nest was voor de ringers niet bereikbaar.

Aan de Laarweg werden op 12 juni 2 van de 3 jongen geringd. Het derde jong had een behoorlijke groeiachterstand en is twee dagen later uit het nest gegooid. Van de uitgevlogen jongen is er later een door de dierenambulance opgehaald. Deze vogel verkeerde in een slechte conditie is overgebracht naar het vogelasiel Ureterp bij Drachten. Daar is de vogel goed hersteld en begin september weer vrijgelaten.

Van de 8 bewoonde nesten in de gemeente Dinkelland zijn uiteindelijk 16 jongen uitgevlogen.

Gronau en de Grafschaft:

Het broedpaar bij Viefhues (Gronau) heeft een jong groot gebracht. Dit jong is ongeringd uitgevlogen. In het bos achter het voormalig klooster Mariavlucht heeft een broedpaar Ooievaars gezeten dat geen succesvol broedsel heeft gehad.

In het Stadtpark in Gronau zijn in een boomnest op 20 juni 4 jongen geringd. In het tweede boomnest is een jong ongeringd uitgevlogen. Ook aan de Waldweg zat dit jaar een broedpaar Ooievaars. Hier zijn 2 jongen ongeringd uitgevlogen.

Bij de Drilandsee is in 2017 nestgelegenheid voor ooievaars gecreëerd en daar is in 2018 direct gebruik van gemaakt. Op 20 juni zijn hier 2 jongen geringd.

Het paar aan de Klosterstraße heeft uiteindelijk 3 jongen grootgebracht die ongeringd zijn uitgevlogen. Van de 7 bewoonde nesten in Gronau en de Grafschaft zijn uiteindelijk 13 jongen uitgevlogen

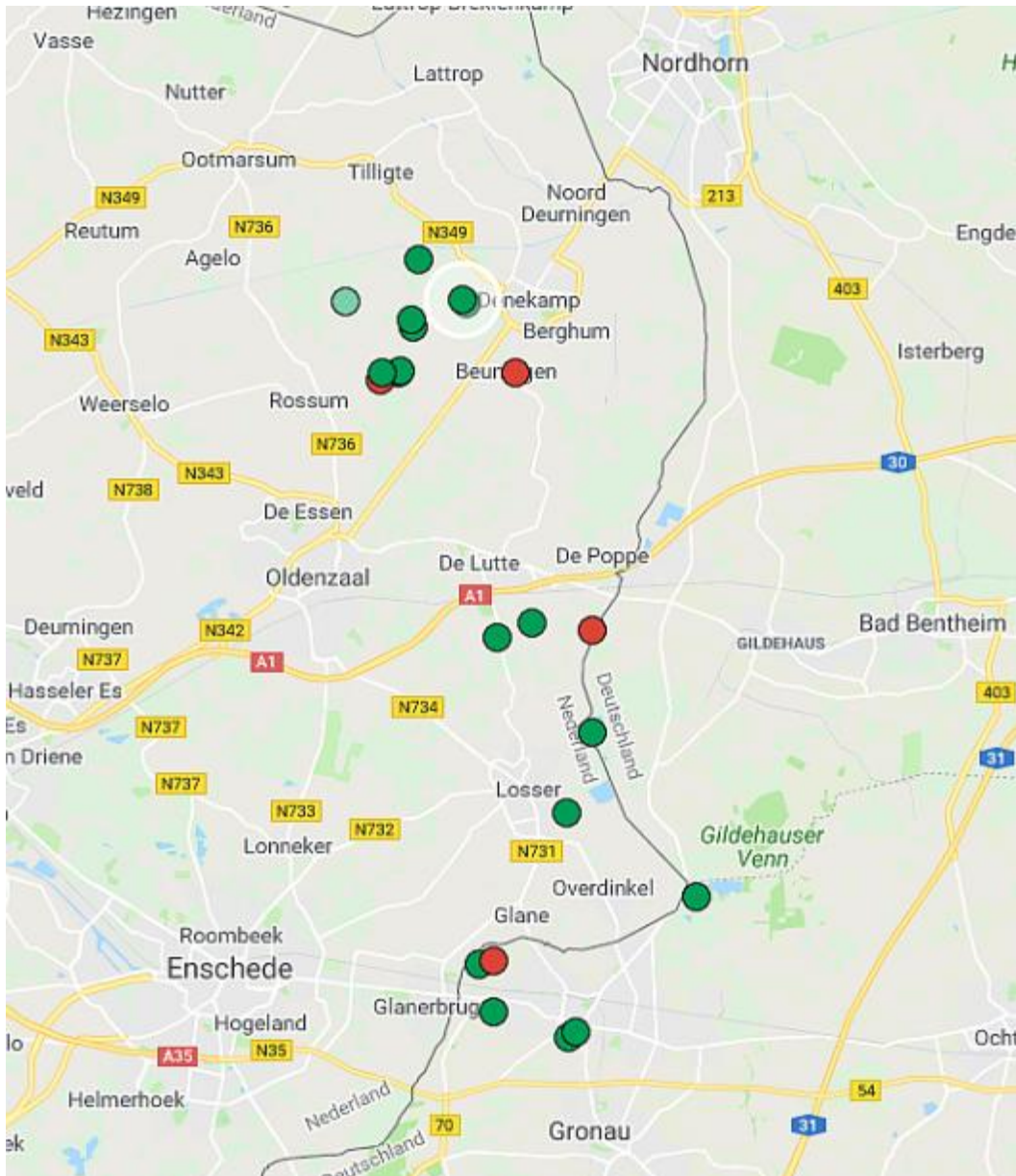
Driland

Stadtpark Gronau

In totaal hebben we in 2018 in de gemeente Losser, Dinkelland en het direct aangrenzende Gronau en de Grafschaft Bentheim 23 broedparen Ooievaars gehad. Vanaf deze 23 nesten zijn uiteindelijk 42 jongen uitgevlogen, een gemiddelde van 1,8 uitgevlogen jongen per nest.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
nesten	6	9	12	14	16	23
aantal uitgevlogen jongen	15	11	17	34	42	42
gemiddeld/nest	2,5	1,2	1,4	2,4	2,6	1,8

● succesvol broedsel ● mislukt broedsel ● geen broedsel

Sander Wansing, Harrie Linckens en Thomas Keimel

Broedjaar 2018 Kleine Plevier

Na een half jaar afwezig te zijn geweest om te overwinteren in Afrika zijn de Kleine Plevieren in april weer gearriveerd voor de hut en in het zanddepot. Na een paar baltsvluchten ging het mannetje aan het werk om nestkuiltjes te maken. Deze werden zowel in het zand gemaakt als op de grindbult. Na het maken van het nestkuiltje kwam het vrouwtje kijken of het aan haar wensen voldeed.

Maar na de controle van het nest gebeurde er iets gekks. Het mannetje werd zeer agressief en viel het vrouwtje aan.

Dit gedrag heb ik nog niet eerder waar genomen. Ik weet ook niet of dit normaal is bij pleviersoorten. Het mannetje deed elke dag zijn best om het vrouwtje aan te sporen voor de paring. Iedere keer kwam hij op zijn best op het vrouwtje af, tikte vervolgens met zijn poot tegen het lijf van het vrouwtje om te kijken of ze bereid was om te paren.

Kort daar na volgde de paring.

Maar ook de agressieve houding bleef het hele seizoen doorgaan.

Zo bewaakte hij zijn territorium tegen rivalen en andere vogels. Zoals tegen deze Oeverloper.

Helaas waren er dit jaar weer geen jongen voor de hut, maar op het zanddepot was er wel weer succes, want 1 jong is daar uit gekomen. Een groot succes was er op het industrieterrein de Pol in Losser. Daar heeft de Kleine Plevier op een plat dak gebroed. Het resultaat was, dat er 4 jongen groot gebracht zijn.

Deze foto is gemaakt op het industrieterrein de Pol.

Wim van der Woning

Resultaten broedvogelonderzoek telgebied Losser 2018

Het broedvogelonderzoek in de Gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten: het LSB- en het BMP-Z onderzoek, twee van de vele Sovon-projecten. Daarnaast werd er in voorgaande jaren ook nog een aanvullend onderzoek gedaan naar andere broedvogelsoorten waarvan het de moeite waard was de populatiegrootte te monitoren. Dit gedeelte van ons onderzoek is in 2014 stopgezet. De redenen hiervoor waren dat het totaal van de onderzochte soorten inmiddels in de loop van de 10 onderzoeksjaren was uitgegroeid naar 53 soorten. Dit hoge soortenaantal zorgde ervoor dat er zeer veel tijd in het 100 km² grote telgebied moest worden gestopt, naast het normale BMP-onderzoek voor SBB en NM. Toen daar nog het Atlasproject bij kwam en een aantal tellers om verschillende redenen moest stoppen met inventariseren, hebben we besloten weer tot de kern van ons onderzoek terug te keren en dat is het LSB/BMP Sovononderzoek. De kwaliteit van het onderzoek zou anders niet meer te waarborgen zijn.

Wel zijn er vanaf vorig jaar op verzoek van Sovon zo goed mogelijk de territoria van Boomvalk, Zwarte Specht, Zomertortel, Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Rietzanger in ons telgebied bepaald. Dus soorten die we een aantal jaren niet meer geteld hadden.

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van Sovon Vogelonderzoek Nederland wordt getracht jaarlijks een volledig beeld te krijgen van de Nederlandse broedvogelpopulatie van kolonievogels, bv. Blauwe Reigers, Oeverzwaluwen en Roeken.

Het BMP-Z (Broedvogel Monitoring Project zeldzame broedvogelsoorten) is een project waarbij de landelijke zeldzame soorten zoals IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten, Kleine Plevieren, Ooievaars, enz. geteld worden. Ook Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan deze beide projecten mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels. De telresultaten worden direct na het telseizoen bij Sovon aangeleverd.

LSB-Kolonievogels

In de gemeente Losser komen vier soorten kolonievogels voor, nl. Blauwe Reiger, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden rechtstreeks door de tellers bij Sovon geregistreerd.

Blauwe Reiger (2 bewoonde nesten)

In 2008 is voor het eerst een bewoond nest van de Blauwe Reiger binnen de gemeente Losser ontdekt. Deze uit 1 nest bestaande kolonie bevond zich langs de Dinkel bij De Poppe. Deze kolonie bestond vorig jaar uit 4 nesten, maar dit jaar waren er maar 2. Deze kolonie wordt jaarlijks geteld door Ruud Kuipers.

Oeverzwaluw (200 bewoonde nesten)

De aantallen schommelen jaarlijks, maar elk jaar weer is de kolonie op de Oelemars de grootste in Twente. Er werden dit jaar 200 bewoonde nesten geteld. In het oude zanddepot waren dit jaar geen werkzaamheden en zaten hier 134 nesten hoog in de steile wanden. In de permanente betonnen wand zaten 66 nesten. Deze kolonie wordt jaarlijks geteld door Leo Hassing en Ben Hulsebos.

	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Oelemars	148	95	117	70	156	156	138	144	72	112	169	134	217	122	200
Lutterzand	4	9	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Huiszwaluw (332) bewoonde nesten)

	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	476	498	468	426	498	492	469	460	314	331	329	280	251	256	332

De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoont langzaam maar zeker een dalende tendens. In 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32 % was afgenomen. Daarna trad een licht herstel op, gevolgd door verdere afname. Dit jaar was er weer een behoorlijke opleving ten opzichte van vorig jaar en zitten we weer op het niveau van 2013. De huiszwaluwstellingen worden door enkele leden van onze werkgroep uitgevoerd en staan onder coördinatie van Bennie Egberink.

Roek (259 nesten)

Locatie	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Brilmandennen	47	86	112	122	119	120	151	184	199	186	218	207	169	210	220
Zoekerweg	76	76	66	81	39	27	23	34	57	46	41	50	33	38	39
Maria Geboortekerk	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Losserhof	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakkerskamp	5	3	5	8	5	7	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringstation	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Begraafpl. Overdinkel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R.K.-kerk Overdinkel	1	-	-	-	11	9	21	15	4	-	-	-	-	-	-
Invalsweg Overdinkel						5	10	6	1	-	-	-	-	-	-
Totaal	149	169	184	211	174	168	205	239	261	234	259	257	202	248	259

Van alle roekenkolonies in Losser zijn er nu nog twee over: Zoekerweg-Gronausestraat en Brilmandennen aan de Gildehauserweg. De beide kolonies lieten dit jaar een stijging in de aantallen zien. De kolonies worden jaarlijks geteld door Leo Hassing en Ben Hulsebos.

BMP-Z: Zeldzame Broedvogels

Telgebied Losser

Teneinde de aantalsontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn telgebieden die jaarlijks geïnventariseerd worden voor Sovon Vogelonderzoek Nederland erg nuttig. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn. Van alle onderzochte soorten zijn digitale kaarten in Google-maps gemaakt. Vanuit dit digitale archief kunnen links verstuurd worden naar instanties als SBB, NM en Waterschap Vechtstromen, zodat zij hun beheer eventueel kunnen aanpassen.

Dodaars (4)

De territoria bevonden zich op de Oelemars, op de Duivelshof, bij Arboretum Poortbulten en in de kleigroeve van de Steenfabriek in Losser.

Ooievaar (8)

Het paartje Ooievaars heeft op het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel dit jaar het uitzonderlijke aantal van 5 jongen grootgebracht. Helaas is kort daarna stamvader Dirk overleden. Tot 2015 was dit het enige broedpaar in Losser. Dit jaar waren er 8 paren: bij het Binckhorsterkerkpad, langs de Lutterstraat, langs de Zandhuizerweg, langs de Invalsweg bij Overdinkel, in Beuningen en 2 locaties op het Losserse deel van Singraven, waarvan 1 boomnest. De coördinatie van het ooievaarsonderzoek is in handen van Sander Wansing.

Grote Canadese Gans (1)

Op de Oelemars werd binnen de datumgrenzen enkele keren 1 paartje Grote Canadese Gans gesignaleerd.

Brandgans (7)

Op de Oelemars hadden 7 paren een geldig territorium. Een paar had 3 jongen, waarvan er 2 zijn groot geworden.

Rode Wouw (0-1)

Ondanks veel speurwerk is het niet gelukt om in de buurt van het Beuninger Achterveld de nestlocatie te vinden van de Rode Wouw. De vogels werden gedurende het gehele broedseizoen in de buurt laagvliegend waargenomen en er werd zelfs een alarmerende vogel aangetroffen. Maar ondanks alle waarnemingen kon geen geldig territorium worden bepaald.

Kleine Plevier (3)

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Alle pioniersbiotopen zijn binnen ons werkgebied onderzocht. Op de Oelemars zijn 2 territoria gevonden. Daar zat een paartje in het zanddepot naast

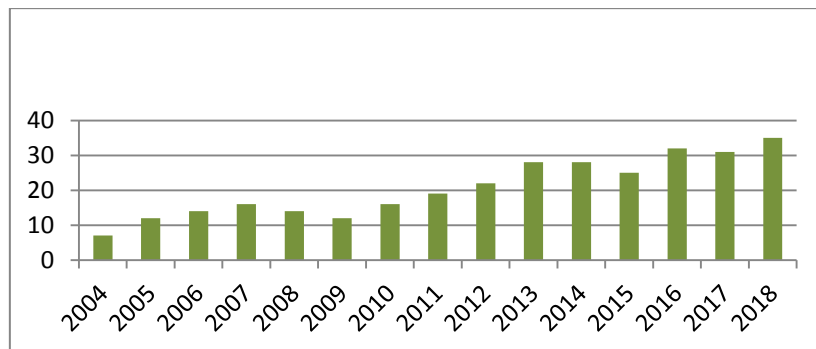
de telpost en een tweede paar deed herhaaldelijk een poging om voor de hut op de nieuwe eilandjes te broeden. Uiteindelijk is alleen in het zanddepot een jong groot geworden. Het derde paar had een zeer bijzondere nestplaats uitgekozen, nl. op het dak van een bedrijfspand op industrieterrein De Pol in Losser.

Kerkuil (15)

Dit jaar waren er 14 broedgevallen en 1 paar zonder broedsucces, verspreid over de gemeente Losser. De coördinatie van het kerkuilenonderzoek is in handen van Bennie Egberink.

Nachtzwaluw (35)

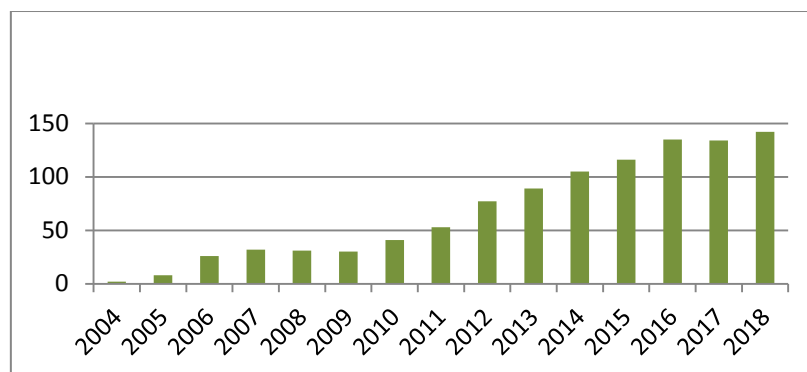
De Nachtzwaluwen werden weer op de bekende terreinen in het noordoosten van de gemeente Losser aangetroffen. Een aantal nachtelijke excursies leverde het volgende resultaat: Stroothuizen 3 terr., Punthuizen 7 terr., Beuninger Achterveld 14 terr. en Lutterzand 11 terr. De populatiegroei is uit de volgende grafiek goed af te lezen. De laatste jaren is deze vrij stabiel.

Zomertortel (1)

Deze duif is inmiddels een van de meest zeldzame broedvogels in Losser geworden en heeft hier niet jaarlijks een territorium. Nu was er een territorium in Punthuizen.

Middelste Bonte Specht (142)

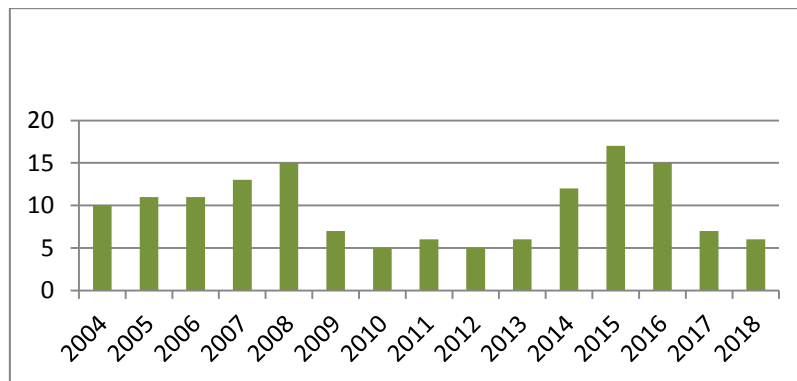
De populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in de gemeente Losser is in bovenstaande grafiek goed te zien. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht in Nederland. De locaties liggen o.a. in Singraven, bij camping Oldekottink, Meuleman, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Koppelboer, Kalheupink, Duivelshof, Smoddebos en Koksbos. Tot vorig jaar vond er niet alleen verdere verdichting plaats in de bekende broedgebieden, maar zagen we ook uitbreiding naar wat meer marginale gebieden, zoals de beekbegeleidende bosjes langs de Dinkel en kleine percelen loofbos in grotere naaldbossen (Zandbergen). Vorig jaar was de groei van de Losserse populatie tot stilstand gekomen en waren de marginale gebieden weer verlaten. Dit proces was ook in overig Twente waarneembaar. Maar dit jaar zette de groei van de populatie verder door. De coördinatie van de Mibo-tellingen wordt jaarlijks uitgevoerd door Rudi Lanjouw.

Zwarte Specht (13)

De Zwarte Specht is pas vanaf 2017 door ons integraal gekarteerd en we waren dan ook benieuwd naar het aantal territoria binnen ons telgebied. We hadden vorig jaar 15 territoria vastgesteld, maar dit jaar bleef de teller steken op 13. Op zeker 10 andere locaties zijn Zwarte Spechten waargenomen maar hier konden we de tweede waarneming, nodig voor een geldig territorium, niet "binnen halen". We schatten de populatie dan ook op 22 tot 28 territoria.

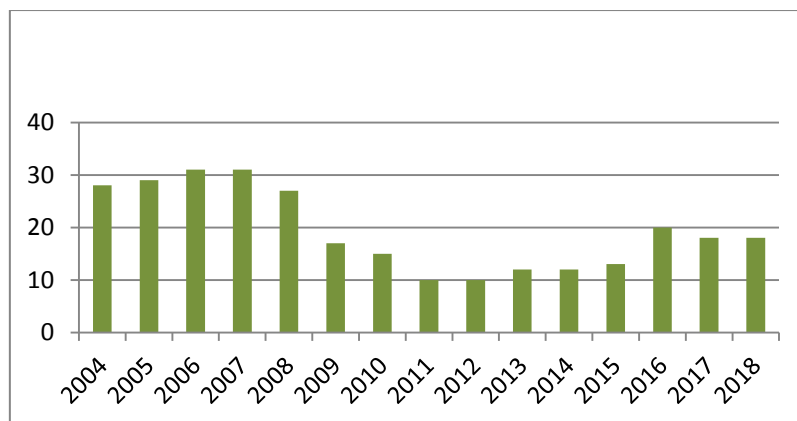
IJsvogel (6)

Na vijf koude winter op rij was het aantal IJsvogels in 2012 behoorlijk teruggelopen. Gelukkig trad er na deze zachte winter een wonderbaarlijk herstel in en nam het aantal territoria in drie jaar tijd toe van 5 naar 17 in 2015. Dit jaar werden slechts 6 territoria gelokaliseerd. Voor deze terugval is de verklaring te vinden in het feit dat er toch weer strenge vorst was, waarbij zelfs de Oelemars dichtvroor, met een langzame dooiperiode daarna. Het wel en wee van de IJsvogel in de gemeente Losser is in onderstaande grafiek te zien.

Grote Gele Kwikstaart (18)

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. Na een jarenlang succesverhaal hebben we de afgelopen jaren helaas moeten constateren dat we terug waren bij af. De invloed van de koude winters vanaf de winter 2008/2009 is goed te zien in onderstaande grafiek. In tegenstelling tot de IJsvogel zette er geen herstel in bij de Grote Gele Kwikstaarten. Van de 13 gevonden territoria in 2015 bleken maar 4 een broedresultaat te hebben opgeleverd. Wellicht dat voedselgebrek in de vorm van voldoende insecten een rol speelt. Dit jaar konden 18 territoria worden vastgesteld.

Boomleeuwerik (10)

Vanaf 2004 t/m 2013 is de Boomleeuwerik ook geteld in telgebied Losser. Nu pakken we de draad weer op en konden er 10 territoria worden vastgesteld in het noordoostelijk deel van Losser: omgeving Beuninger Achterveld, Punthuizen en Lutterzand. De hoge aantallen in 2012 en 2013 (zie tabel 1) zijn te verklaren, omdat hier toen een aantal BMP-projecten voor SBB door ons zijn uitgevoerd, waarbij meer tijd aan het plaatselijke onderzoek is gependeed.

Roodborsttapuit (18)

Ook de Roodborsttapuit is in het verleden door ons geteld en vanaf 2017 staat deze soort weer op ons onderzoeksprogramma. Het zijn er minder dan in het topjaar 2013, toe er 37 territoria waren. Een groot aantal territoria is verdwenen doordat slotkanten, waar de soort de laatste jaren steeds vaker is vastgesteld, zijn opgeschoond. Het duidelijkst komt dit naar voren op de Oelemars, waar de soort bijna totaal verdween (4 territoria) door het opruimen van ruige perceelscheidingen in het kader van landinrichting en de vorming van een extra zanddepot.

Kortsnavelboomkruiper (12)

De Kortsnavelboomkruiper was in 2012 als broedvogel nieuwkomer in Losser. In Twente was deze soort de laatste jaren in kleine aantallen waargenomen in het Haagse Bos en op de Lonnekerberg in Enschede. Dit jaar waren er 12 territoria, dit dankzij een aanvulling via een uitgebreid BMP-onderzoek door Sovon in de terreinen van NM op Egheria, Roderveld en de Hakenberg, waarbij VVG Losser en Sovon hun onderzoeksgegevens uitgewisseld hebben. Deze soort is ontzettend moeilijk te karteren, omdat ze nauwelijks zingen, precies lijken op gewone Boomkruipers en slechts een handjevol vogelaars de soort kan determineren.

Raaf (2)

Roepende Raven tussen de datumgrenzen zaten bij het Beuninger Achterveld en in Punthuizen..

Soort	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Dodaars	5	5	6	8	10	6	6	8	6	6	*	*	*	5	4
Geoorde Fuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ooievaar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	5	5	6	8
Roerdomp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Gr. Can. Gans	-	-	-	1	1	-	1	1	2	2	2	2	3	2	1
Kol- x Brandgans	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	2	2	3	2	2	1	2	4	3	3	5	5	2	3	7
Kolgans	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	1	1	1	-	-
Mandarijneend	*	*	*	*	*	*	*	*	4	4	*	*	1		
Smient	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krooneend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rode Wouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	
Boomvalk	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	2	*
Kwartelkoning	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Porseleinhoen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kleine Plevier	3	5	4	4	4	4	3	2	1	1	1	2	2	2	3
Zomertortel	*	*	*	*	*	*	*	8	1	3	*	*	*	-	1
Kerkuil	18	20	20	22	27	10	16	5	8	3	8	20	22	16	15
Steenuil	*	83	*	*	*	*	100	*	*	*	*	93	*	*	*
Nachtzwaluw	7	12	14	16	14	12	16	19	22	28	28	25	32	31	35
Midd. B. Specht	2	8	26	32	31	30	41	53	77	89	105	116	135	134	142
Zwarte Specht	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	15	13
Draaihals*	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	2	1	3	-
IJsvogel	10	11	11	13	15	7	5	6	5	6	12	17	15	7	6
Boomleeuwerik	6	5	5	3	6	3	3	9	20	28	*	*	*	10	10
Gr. G. Kwikstaart	28	29	31	31	27	17	15	10	10	12	12	13	20	18	18
Roodborsttapuit	2	5	6	8	11	13	15	29	25	37	*	*	*	24	18
Paapje*	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Kortsnavelboomkr.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	5	3	8	4	12
Grauwe Klauwier	-	1	-	-	-	1	1	2	2	2	2	3	5	1	-
Raaf	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2
Europese Kanarie	2	7	7	5	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 1: aantal territoria per jaar in Z-gebied Losser 2004-2018 (*=niet geteld, -= niet aanwezig)

In voorgaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren vanaf 2004 de aantallen van deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld. Inmiddels is de Europese Kanarie als broedvogel uit Losser verdwenen.

Werkwijze

De werkwijze is als volgt. Voor de kolonievogels is er per kolonie een vaste teller die jaar in jaar uit zijn kolonie telt en bij Sovon invoert. Voor de Z-soorten, met als coördinatoren Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw, worden alle potentieel geschikte bossen en heidevelden door enkele ervaren tellers uitgekamd op Middelste Bonte Spechten en Nachtzwaluwen. Voor de overige Z-soorten in het werkgebied van 100 km² (de gehele gemeente Losser) worden gerichte zoekacties uitgevoerd. Daarnaast geeft zo'n 30 % van de VWG-leden hun losse waarnemingen door op www.waarneming.nl, die dan daarna worden verzameld en in onze Google Maps worden ingevoerd. Ook betrouwbare waarnemingen van niet-leden op www.waarneming.nl worden aan onze kaarten toegevoegd. Alle aldus gemaakte soortkaarten in ons digitale archief kunnen door de tellers die meedoen aan het BMP-Z onderzoek worden bekeken en bewerkt. Deze kaarten zijn door een wachtwoord beschermd, zodat zij er alleen bij kunnen. Aan het eind van het seizoen worden de kaarten op de BMP-manier aan de hand van de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek geïnterpreteerd door Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw en vervolgens door Ben bij Sovon ingevoerd.

In het jaarverslag van de vogelwerkgroep worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en krijgen de leden op de verenigingsavond een presentatie te zien van de resultaten van hun telinspanningen.

Aangezien Telgebied Losser een enorme omvang heeft met bijna 100 km² aan oppervlakte, is het van uitermate groot belang dat zoveel mogelijk leden van VWG Losser hun waarnemingen doorgeven. Dat kan door plaatsing op www.waarneming.nl. We hopen dat de 70 % van de leden die nog niet actief hun waarnemingen doorgeven dit de komende tijd wel gaat doen.

Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw

Heeft de Roodborsttapuit een toekomst in Losser?

Inleiding

Op zaterdag 24 november 2018 werd met trots door Sovon de Vogelatlas van Nederland gepresenteerd. Maar de inkt is nog niet droog of de eerste veranderingen dienen zich al weer aan. Het aantal Roodborsttapuiten nam in de periode 1990-2015 landelijk toe met een factor 7, in Losser zelfs met factor 17! (periode 2004-2013). Maar nu is er weer sprake van een afname.

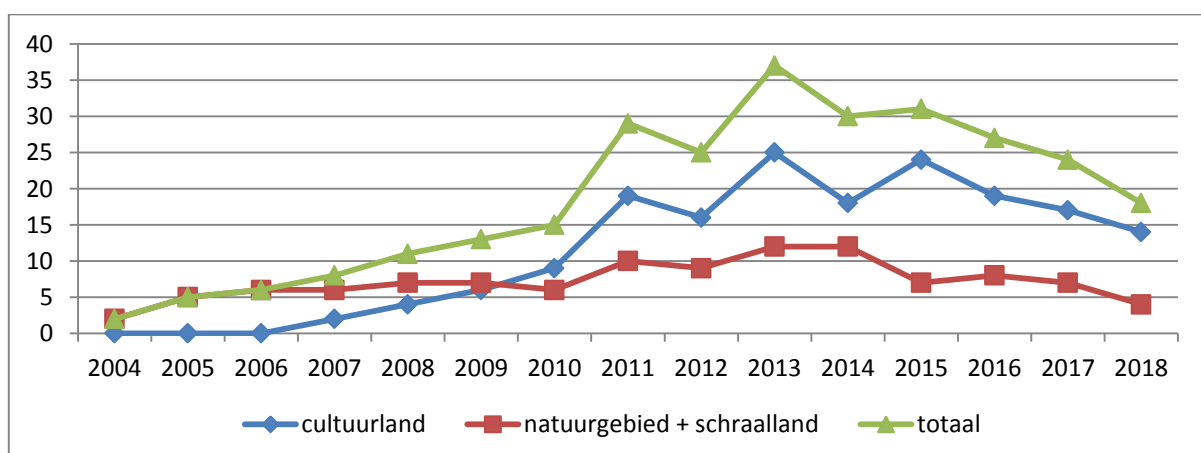

Methode

In 2004 is door Vogelwerkgroep Losser begonnen de zeldzame(re) broedvogels in de gemeente systematisch te tellen. Onder de 22 soorten die jaarlijks geteld zouden worden bevond zich ook de Roodborsttapuit. In de periode 2004-2018 zijn alle geschikte terreinen afgezocht. In het begin waren dit de natuurterreinen (o.a. Beuninger Achterheide), maar naarmate de soort algemener werd zijn ook alle geschikte plekken in het agrarisch cultuurland afgezocht. Was in eerste instantie een waarneming van een individu of paar in geschikt biotoop al voldoende voor een territorium, vanaf 2016 zijn de criteria aangescherpt en is een territorium - of nestindicerende waarneming vereist. Van individuen of paren zijn nu 2 waarnemingen vereist die minstens 10 dagen uit elkaar liggen.

Resultaten

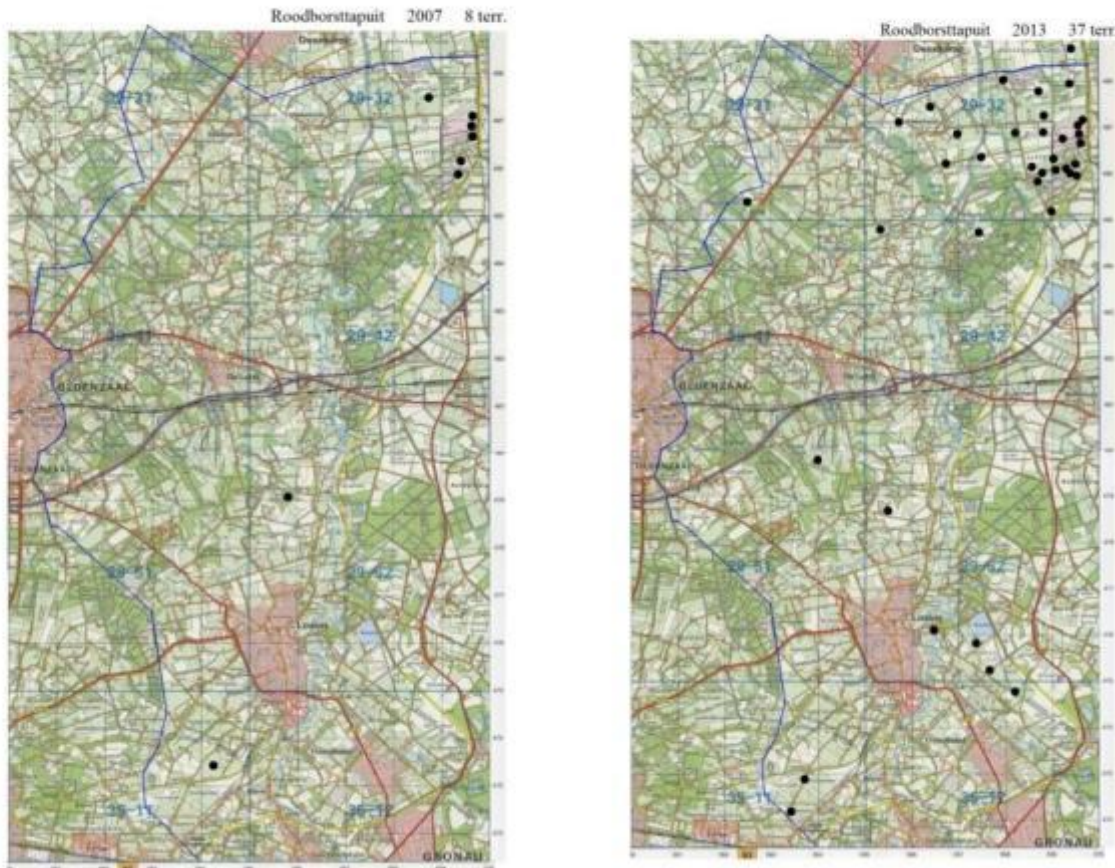
In 2004 kon de Roodborsttapuit alleen nog maar waargenomen worden op de Beuninger Achterheide, het laatste "bolwerk" in het onderzoeksgebied. Het jaar erna waren gronden rond Stroothuizen, door het afplaggen van de voedselrijke bovenlaag van weilanden, ook geschikt geworden voor de soort. Het agrarisch cultuurland is in 2007 weer voor het eerst door Roodborsttapuiten bevolkt. Bij voorkeur zaten ze in slootkanten met kleine struikjes. In de loop van de jaren namen de Roodborsttapuiten snel in aantal toe, met een maximum van 37 in 2013. Ook het aandeel vogels dat in cultuurland broedt steeg; was dit in 2009 nog minder dan de helft, vanaf 2010 broedde meer dan 50% van de Roodborsttapuiten in cultuurland. Sinds het najaar van 2015 is er in het cultuurland een ontwikkeling gaande die voor de soort erg ongunstig is. Veel slootkanten worden weer van struikjes ontdaan en daarmee zijn ze gelijk ongeschikt geworden voor de Roodborsttapuit. Dit verklaart voor het grootste deel de afname van de soort vanaf 2016. Waardoor de afname van de soort in de natuurgebieden wordt veroorzaakt is een raadsel, ogenschijnlijk zien ze er nog steeds hetzelfde uit. Anno 2018 is van de populatie rond Losser niets meer over. In het Grote Luterveld, rond de Oelemars en in het voormalige Kremersveen zijn alle sloten ontdaan van alle begroeiing, wat direct zijn weerslag heeft op het aantal Roodborsttapuiten.

Aantal territoria van de Roodborsttapuit in Losser, ingedeeld naar landschapstype

De toekomst

In het agrarisch cultuurland is de soort geheel afhankelijk van de grillen van agrariërs. Zijn ze bereid hier en daar één struikje te laten staan, dan heeft de Roodborsttapuit ook in het cultuurland van Losser een kans. In het noorden van het onderzoeksgebied liggen zelfs grote mogelijkheden. Hier werkt Staatsbosbeheer samen met LTO e.a. aan natuurherstel en inrichting van de natuurgebieden

Stroothuizen, Punthuizen en Beuninger Achterheide. Ook het tussenliggende cultuurland wordt in de plannen meegenomen, waardoor de Roodborsttapuit hier mogelijkheden heeft zich te handhaven.

Rudi Lanjouw

Literatuur

van Noorden, B. 2018 Roodborsttapuit *Saxicola rubicola* Pp. 518-519 in: Sovon Vogelonderzoek Nederland 2018, Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Foto Roodborsttapuit, © Marcel van Os

Broedvogelinventarisatie Oelemars-Zandbergen

Waarom BMP?

In Nederland wordt door Sovon Vogelonderzoek Nederland het monitoren van broedvogels gestimuleerd via het Broedvogel Monitoring Project (BMP), teneinde inzicht te krijgen in de verspreiding van de Nederlandse broedvogels en de ontwikkeling van de populaties. Op honderden plaatsen in het land vindt jaarlijks een steekproef plaats door de broedvogels volgens een vastomlijnd onderzoeksmodel in vaste telgebieden jaar in jaar uit te monitoren. De gegevens worden mede gebruikt om jaarlijks de Vogelbalans uit te brengen, waarbij een overzicht wordt gepresenteerd van de populatieontwikkelingen. Ook worden deze gegevens gebruikt om vogels beter te beschermen en om natuurontwikkeling te bevorderen. Al met al een zeer waardevol project, dat ook nog eens bijzonder leuk is om te doen. Je ziet dan in de loop der jaren verschuivingen in de populaties in je eigen gebied, ziet het effect van ingrepen in de natuur en je levert bovendien een bijdrage aan het vogelonderzoek in Nederland.

Alle vogelaars met een minimale basiskennis van 40 vogelsoorten (op zicht en geluid) kunnen een BMP-A (Alle soorten) project starten. Het is leuk om een interessant gebied vlak bij huis jaarlijks te onderzoeken op alle broedvogelsoorten. Hoe dat moet is te lezen in de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek bij www.sovon.nl, uiteraard met toestemming van de grondeigenaar om het gebied te mogen inventariseren.

Gebied

Dicht bij huis op 5 minuten fietsafstand ligt mijn BMP-plot Oelemars-Zandbergen. In het voorjaar van 2006, 2007, 2008, 2011, 2015, 2016, 2017 en 2018 heb ik er een broedvogelonderzoek (BMP-A = Broedvogel Monitoring Project Alle vogels) uitgevoerd in een gebied van 135,3 ha rondom de Oelemars-Zandbergen in de gemeente Losser. Het gebied is goed toegankelijk via een netwerk van kleine paadjes in de Zandbergen en is zeer overzichtelijk in het agrarische deel op de Oelemars. Als vergunninghouder kan ik ook binnen het terrein van de zandafgraving mijn onderzoek uitvoeren. Aangezien het gebied tegen de Duitse grens aan ligt, zijn er in het donker nogal wat ongewenste activiteiten, zodat ik het nachtelijk onderzoek naar uilen en rallen tot een minimum heb beperkt.

Aan de noordkant van de Ravenhorsterweg bevindt zich het gebied van de Zandbergen, een ijstijdrelict met stuifzanden die als oeverwallen langs de Dinkel gesitueerd zijn. Dit stuifzandgebied is grotendeels bedekt met gemengd bos met Eik, Grove den en Jeneverbes met een schrale onderbegroeiing. Het gebied is een uitloopgebied voor de bewoners van Losser en het wordt veel belopen door trimmers, hondenuitlaters en ruiters. Ook is hier een clubhuis voor een scoutingvereniging, een trimbaan en een uitzichttoren. In het hart van de Zandbergen is een afgesneden meander van de Dinkel, die nog wel gedeeltelijk in verbinding staat met de hoofdstroom. Deze meander omsluit een drassig weiland en heeft zeer steile oevers.

Ten zuiden van de Ravenhorsterweg ligt zandafgraving de Oelemars. De oevers zijn beplant met dicht struweel en Eiken. Op de rand van water en land bevinden zich riet- en lisdoddencomplexen. Er is een betonnen oeverwaluwand in de zuidoosthoek van de zandafgraving.

Zuidelijk en westelijk van de afgraving ligt een zeer open gebied met maïs- en grasland. In 2014/2015 zijn in het kader van landinrichting Losser-Zuid diverse percelen herverkaveld, waarbij veel afrasteringen, een sleedoorbosje, ruige perceel scheidingen, bomen en een houtwal zijn verdwenen. Ook is het aandeel maïs toegenomen. De eilandjes voor de observatiehut zijn opnieuw aangelegd. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is 135,3 ha. Daarvan bestaat ongeveer 32 ha uit bos, 22 ha uit open water, 79 ha uit akkers en grasland en 2,3 ha divers (bebouwing, tuinen, wegen, sloten, zanddepot). Op de kaart is het onderzoeksgebied omkaderd.

Methode

Het onderzoek is in 2018 uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering, zoals omschreven in de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek (*van Dijk en Boele, 2016*). Dit is een landelijk gestandaardiseerd onderzoek. Hierbij wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar en zang en gedrag van de vogels, in kaart gebracht. De veldkaarten worden omgezet in soortkaarten en met behulp van de handleiding worden geldige waarnemingen omgezet in territoria, waarbij de mate van broedzekerheid in 16 klassen wordt aangeduid. Er zijn 7 volledige rondes gelopen met steeds een verschillend startpunt, bestaande uit 1 avondbezoek, 5 vroege ochtendbezoeken waarbij bij zonsopgang werd begonnen en 1 ochtendbezoek. Ook dit jaar is de invoer van de gegevens via Autoclustering gedaan, waarbij het handmatige bepalen van de territoria is vervangen door een speciaal computerprogramma van Sovon. Ook is veel gebruik gemaakt van aanvullende waarnemingen buiten de reguliere tellingen o.a. tijdens het trekten op Telpost Oelemars en bezoeken aan de observatiehut.

De gegevens zijn aan Sovon (Vogelonderzoek Nederland) overgedragen en zijn opgenomen in het landelijke bestand.

Resultaten

Nadat de balans was opgemaakt konden dit jaar 78 broedvogelsoorten op de lijst worden bijgeschreven. Van deze 78 soorten staan er 14 op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (*uitgave 2004*). Zowel het totale aantal soorten als het aantal soorten van de Rode Lijst is opmerkelijk hoog, zeker als het gerelateerd wordt aan de oppervlakte van 135 ha. Menig Twents natuureservaat haalt deze aantallen niet, maar de veelheid aan verschillende biotooptypen vormt de verklaring hiervoor.

In de volgende tabel staan alle soorten met het aantal territoria vermeld met daarbij ter vergelijking het aantal territoria in alle onderzoeksjaren.

Soort	2006	2007	2008	2011	2015	2016	2017	2018
Dodaars	0	0	0	0	1	0	0	1
Fuut	3	2	5	6	3	5	4	5
Geoorde Fuut	0	0	0	0	1	0	0	0
Knobbelzwaan	0	0	0	1	1	1	1	2
Kolgans	0	0	0	0	1	1	0	0
Grauwe Gans	0	0	1	2	2	5	4	4
Soepgans	0	0	0	3	3	3	3	3
Grote Canadese Gans	0	0	0	0	1	2	1	1
Brandgans	3	2	2	4	7	2	3	7
Kol-xBrandgans	0	1	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	2	1	2	1	3	3	3	2
Krakeend	1	1	1	0	1	1	1	1
Wilde Eend	10	13	6	5	9	6	5	10
Soepeend	1	2	1	3	1	0	0	0
Slobeend*	0	0	1	0	4	1	1	0
Kuifeend	1	3	2	1	2	2	1	1
Wespendief	0	1	1	1	1	1	1	1
Sperwer	1	1	1	1	1	1	1	1
Buizerd	1	1	1	1	2	2	2	1
Torenvalk	0	1	3	1	0	1	0	1
Boomvalk*	0	1	1	0	0	0	1	0
Fazant	3	4	2	3	1	3	1	2
Patrijs*	2	3	2	1	0	1	1	0
Kwartel	0	0	0	0	1	2	0	1

Soort	2006	2007	2008	2011	2015	2016	2017	2018
Waterhoen	3	1	2	0	0	1	2	1
Meerkoet	4	6	6	3	8	6	4	5
Waterral	0	0	0	0	0	0	1	0
Scholekster	1	1	1	1	1	1	1	0
Kleine Plevier	2	1	2	2	2	2	2	2
Kievit	10	9	10	13	8	8	5	3
Houtsnip	1	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	1	1	1	2	1	1	1	1
Tureluur*	1	0	0	0	1	0	0	0
Holenduif	2	4	3	2	3	1	3	3
Houtduif	25	33	25	28	22	32	23	35
Turkse Tortel	1	0	0	0	0	0	0	0
Koekoek*	1	1	1	1	1	1	1	1
Bosuil	0	2	2	1	0	1	1	2
Ransuil*	1	1	1	0	0	0	0	0
Steenuil*	1	1	1	1	2	2	1	1
IJsvogel	1	1	2	1	1	1	1	1
Groene Specht*	2	2	2	1	2	2	2	1
Zwarte Specht	1	1	2	1	1	1	1	1
Kleine Bonte Specht	1	3	1	1	2	1	4	2
Middelste Bonte Specht	0	0	0	0	1	1	0	1
Grote Bonte Specht	6	6	6	7	12	6	11	10
Boomleeuwerik	0	0	0	0	1	0	0	0
Veldleeuwerik*	3	1	3	1	1	1	1	0
Boerenwaluw*	4	4	1	3	4	3	4	6
Huiswaluw*	1	2	6	9	1	0	0	0
Oeverwaluw	117	70	156	144	134	217	122	200
Boompieper	2	2	1	0	0	0	1	0
Witte Kwikstaart	5	6	7	6	5	4	5	4
Gele Kwikstaart*	1	2	1	4	4	8	8	5
Grote Gele Kwikstaart.	0	0	1	0	0	0	1	0
Winterkoning	20	29	24	9	29	29	25	27
Heggenmus	9	10	10	6	10	8	10	11
Roodborst	34	35	36	21	30	41	27	36
Nachtegaal	0	0	0	0	0	1	0	0
Zwarte Roodstaart	2	1	0	1	1	0	0	0
Gekraagde Roodst.	4	6	5	4	9	7	8	4
Roodborsttapuit	0	0	1	1	4	1	0	1
Merel	23	26	35	22	30	27	27	20
Zanglijster	7	4	6	7	9	7	8	7
Grote Lijster	2	3	2	2	8	2	5	3
Kleine Karekiet	4	7	10	7	9	9	6	9
Spotvogel*	0	0	1	0	1	0	0	0
Bosrietzanger	1	6	1	4	2	2	1	1
Braamsluiper	1	0	0	0	1	2	0	1
Grasmus	8	9	13	12	15	10	7	9
Fluiter	0	0	0	1	0	0	1	0
Tuinfluiter	8	9	4	8	10	8	5	8
Zwartkop	32	22	23	40	39	34	35	44
Tjiftjaf	18	20	26	42	23	28	27	21
Fitis	23	21	20	28	29	33	23	27
Goudhaan	3	6	3	2	1	2	1	4
Vuurgoudhaan	1	0	0	0	0	0	3	0
Bonte Vliegenvanger	4	4	9	9	8	6	7	7
Grauwe Vliegenvanger*	0	3	4	1	3	2	5	4
Staartmees	4	4	2	3	5	3	2	4
Glanskop	5	7	5	5	7	7	5	6
Matkop*	4	3	4	2	1	2	1	1
Kuifmees	8	8	7	5	6	4	5	5
Zwarte Mees	4	4	3	1	1	1	1	1
Pimpelmees	18	19	16	12	14	10	13	16
Koolmees	30	36	30	27	25	24	27	26
Boomklever	11	8	6	8	10	6	7	9

Soort	2006	2007	2008	2011	2015	2016	2017	2018
Boomkruiper	10	11	8	8	14	14	13	11
Wielewaal*	1	0	0	1	1	0	2	1
Gaai	6	3	4	7	5	1	4	1
Ekster	1	3	1	1	0	1	0	0
Kauw	1	2	1	1	3	2	1	2
Zwarte Kraai	2	6	2	3	3	2	1	2
Spreeuw	3	4	1	1	4	3	0	1
Huismus*	1	2	1	4	7	5	4	4
Ringmus*	7	6	4	2	0	0	0	0
Vink	33	32	35	42	52	36	43	43
Groenling	2	2	0	1	3	3	0	0
Putter	0	0	0	2	2	2	1	2
Kneu*	2	1	2	1	1	1	1	1
Goudvink	2	2	2	1	2	3	1	2
Appelvink	2	0	0	1	2	4	2	4
Geelgors	7	8	7	10	6	7	6	5
Rietgors	1	2	0	1	2	2	0	1
Aantal territoria	595	592	650	643	711	746	611	721
Aantal soorten	80	79	80	81	87	84	80	78

*Overzicht broedvogels BMP-plot Oelemars-Zandbergen
De Rode lijstsoorten staan in de tabel met een * aangegeven.*

Het aantal territoria bedroeg 721. Landelijk schaarse broedvogelsoorten (Z-soorten) zijn Grote Canadese Gans, Brandgans, Kleine Plevier, Wespendif, Steenuil, Zwarte Specht, Middelste Bonte Specht, Roodborsttapuit en IJsvogel. Minder algemene soorten waren Sperwer, Buizerd, Wulp, Groene Specht, Kleine Bonte Specht, Oeverzwaluw, Wielewaal, Gele Kwikstaart, Appelvink en Geelgors.

Vergeleken met voorgaande jaren zijn er ook enkele soorten als broedvogel verdwenen.

Boerenlandvogels als Veldleeuwerik, Scholekster en Patrijs hebben het nog lang volgehouden op de Oelemars, maar dit jaar waren ze voor het eerst niet meer aanwezig. De Kievit dreigt ook te gaan verdwijnen, want de aantallen nemen jaarlijks verder af.

Terug van weggeweest waren: Dodaars, Torenavalk, Kwartel, Middelste Bonte Specht, Roodborsttapuit, Braamsluiper en Rietgors.

Watervogels

De paartjes Brandganzen en Grote Canadese Gans hebben zich tot ver in het broedseizoen in het gebied opgehouden. De Brandgans heeft succesvol gebroed, want een van de 7 paartjes had 3 jongen. De Grauwe Gans was met 4 paar in het gebied vertegenwoordigd en alle paren hebben succesvol gebroed. De 3 paren Soepganzen hadden dit jaar geen jongen, want hun nesten waren verstoord. Het paartje Knobbelzwanen had wel een nest, maar dat is weggespoeld door regenval. De IJsvogel broedt al jaren in de Zandbergen/Oelemars en komt vaak visjes halen voor de observatiehut op de Oelemars.

Roofvogels en uilen

Een paartje Wespendif vertoonde zich enkele keren boven en ook in de Zandbergen. Sperwer, Torenavalk en Buizerd konden ook op de broedvogellijst worden bijgeschreven.

De Bosuil zat dit jaar weer op 2 locaties in het onderzoeksgebied. De Ransuil lijkt definitief verdwenen te zijn. De Steenuil onder de golfplaten van een schuurdak kon dit jaar niet worden getraceerd. Maar de Steenuil die in een holle knotwilg bij een andere boerderij aanwezig was, liet zich wel horen.

Steltlopers

De Kleine Plevier broedt jaarlijks op de Oelemars. Hier is perfect biotoop in de vorm van mineraal zand ruimschoots voorhanden. Van deze soort broeden in Twente hooguit 20 paren. De Kleine Plevier die voor de hut op het grind een nest inrichtte, kwam niet tot broeden. Het paar Kleine Plevieren dat het zanddepot als broedplaats uitkoos, heeft wel succesvol gebroed met als resultaat één jong. De Kieviten op het cultuurland hebben geen van allen jongen voortgebracht.

Bebouwing

Bij een van de boerderijen zaten in de schuren 6 nesten van de Boerenzwaluw. Inmiddels zijn alle Ringmussen uit het onderzoeksgebied verdwenen, maar de open plekken zijn opgevuld door Huismussen.

Kolonievogels

De Huiszwaluw is inmiddels als kolonievogel verdwenen uit het gebied. De talrijkste broedvogel was de Oeverzwaluw met 200 bewoonde nesten, waarvan 66 in de betonnen wand en 134 in het zanddepot. Dit is de grootste kolonie van de Oeverzwaluw in Twente.

Bosvogels

Bij de bosvogels waren verder geen opmerkelijke verschillen in aantallen. Wel bereikte de Merel een dieptepunt (usutu-virus?). Fluitslager en Vuurgoudhaan waren dit jaar helaas afwezig.

Cultuurland

Opmerkelijk in 2015 was de spectaculaire groei van de Roodborsttapuit in cultuurland met allemaal succesvolle broedgevallen. Deze soort was vorig jaar echter totaal verdwenen. De oorzaak ligt in het verdwijnen van ruige perceel scheidingen door de landinrichting en het starten van een extra zanddepot. Dit jaar dook weer een mannetje op, dat wel een geldig territorium had, maar daarna verdween. Opmerkelijk is de aanwezigheid van 5 paartjes Gele Kwikstaart. De Veldleeuwerik heeft het echter opgegeven evenals de Patrijs.

Gele Kwikstaart op de Oelemars

Mijn dank gaat uit naar de firma Texploza voor de vergunning tot betreding van de zandafgraving en naar de familie Ter Linde voor betreding van hun erf voor het tellen van de zwaluwnesten.

Ben Hulsebos

Midwintertelling watervogels 2018

Telling

Deze telling gebeurt in het kader van de jaarlijkse Sovon-midwintertelling van watervogels, die in het gehele land in het weekeinde in het midden van januari wordt gehouden. De bedoeling van de tellingen is het volgen van de aantalsontwikkelingen en de populatiegrootte van watervogels in Nederland.

Weer

De tellingen vonden dit jaar plaats op zaterdagmorgen 13 januari. De weersomstandigheden waren gunstig met weinig wind, een temperatuur van 5 graden, droog en bewolkt weer. De waterstand was zodanig laag, dat een fietstocht via het Laga-pad langs het Dinkeltraject mogelijk was. Er was nog geen vorst van betekenis geweest en de vorstgrens lag nog ver ten noorden en oosten van Losser, zodat er geen soorten aanwezig waren die door vorst naar het zuiden waren gedreven.

Gebieden

VWG Losser telt de volgende gebieden:

- Dinkel: Rijksgrens-Bossinkbrug (6 km)
- Oelemars
- Omleidingskanaal: Verdeelwerk-Stroothuizerbrug (3,3 km)
- Punthuizen, Puntbeek, Bewwerskamp

Resultaten

De resultaten van de tellingen staan in onderstaande tabellen. Het betreft uitsluitend ter plaatse aanwezige vogels op of bij het water. Invallende en afvliegende vogels zijn ook meegeteld. Ondanks de afwezigheid van kou in het noordoosten werden er toch behoorlijk wat vogels en vogelsoorten genoteerd, weliswaar wat minder dan vorig jaar. In totaal werden er dit jaar 1693 watervogels geteld, verdeeld over 29 soorten.

Het traject langs de Dinkel leverde dit jaar 2 IJsvogels en 2 Grote Gele Kwikstaarten op. De Oelemars aan het einde van de telling zorgde zoals gewoonlijk weer voor de aantallen. Opvallend is de toename van de Krakeend. Dit gebeurt ook op landelijk niveau. De tellers langs het Omleidingskanaal hadden Dodaarzen, Grote Zaagbekken, Witgatjes en Grote Zilverreigers als leuke soorten op de tellijst staan. Teneinde vergelijking met voorgaande jaren mogelijk te maken, zijn de resultaten van de gebieden die in meerdere jaren geteld zijn, weergegeven. De Dinkel is vanaf 1997 geteld met in de eerste jaren ook het traject Bossinkbrug-De Poppe. Het Omleidingskanaal, Bewwerskamp en de Puntbeek zijn geteld vanaf 2006. In de tabel zijn de tellingen vanaf 2007 vermeld.

Dinkel

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dodaars	1	1	3	1	4	4	2	1	1	1		3
Aalscholver	1		5	1		1	1	2		3		1
Blauwe Reiger	5	13	5	6	2	5	1	5	11	3	2	10
Gr. Zilverreiger					1							1
Ooievaar	1	1	1	2			1	1	2	2	2	2
Knobbelzwaan				2	2		2	8	3			2
Nijlgans	3		1		3	2		25	49	2	2	1
Mandarijneend				1								
Smient		1	2		2							
Krakeend			8	5	2							3
Wintertaling	2		8	7	19				1	26	10	
Soepeend			1	2	1							
Wilde Eend	40	55	259	310	167	4			37	32	29	14
Kuifeend		2										
Tafeleend					2							
Meerkoet		12	20	9	49	5		2	1	1		3
Waterhoen	4	19	13	3	9	8	3	9	6	15	4	4
Kievit					1				40			
Watersnip					1							
Kokmeeuw	618	440	63	225	352	31	350	228	700	597	420	368
Stormmeeuw				10	1					1		
IJsvogel									1			2
Gr. Gele Kwik	1						1	1			1	2
Totaal	676	544	388	584	618	60	361	282	852	683	470	418

Oelemars

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dodaars							1					
Fuut	3	7		2		3	7	18	9	8	2	2
Aalscholver	7	3		1	9	9	7	7	21	10	3	2
Blauwe Reiger			2				1	1	1			1
Knobbelzwaan							6	2				
Grauwe Gans	2		6	231		112	315	123	65	2	239	152
Kolgans						6	20	197	152	67	215	3
Toendrarietg.				2								
Brandgans	2					6	3	6	4		20	6
Gr. Can. gans										2		2
Soepgans		6	5	9	7	8	10	6	5	6	28	27
Nijlgans		18		39		22	27	16	30		4	14
Smient	18	9			9	5	18	8	3	5		30
Krakeend	10	25	6	8	10	25	27	24	21	20	35	69
Wintertaling	4	4		38						2		7
Soepeend		3	3	1		2	1		3	2		2
Wilde Eend	608	1.037	256	1.002	220	592	888	833	942	997	448	575
Pijlstaart							1					1
Slobeend										2		
Kuifeend	10			3	15	1	3	10	8	15		3
Tafeleend	2				5	1			7			
Grote Zaagbek					3							
Bahamapijlst.		1										
Meerkoet	5	29		108		14	26	14	24	29	3	9
Waterhoen		1					3					
Waterral												1
Kievit		82			47	150	11	110	79		32	63
Oeverloper									1			
Watersnip								6	4	11	1	2
Kokmeeuw	12		21	68		132	2	196	38		20	135
Stormmeeuw				11								
IJsvogel					1		1			1		
Totaal	683	1.225	299	1.523	326	1.088	1.378	1.577	1.417	1.179	1.050	1.106

Omleidingskanaal-Puntbeek-Bewwerskamp

Soort	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dodaars	4	2		1			2	2	3	6	6	4
Fuut	7					1	1					
Aalscholver	13	20	3	3	5	5	4	14	22	12	7	22
Blauwe Reiger	7	6	3	3	1	7	3	3	8	6	3	8
Gr. Zilverreiger		1	1	3	1	5	4	4	7	3	3	6
Knobbelzwaan		1					2				4	
Grauwe Gans	6	2	8	9	4	15	2	20	45	119	126	21
Soepgans								1	1			
Toendrarietgans											21	
Nijlgans	5	2	2		3	10	4	5	7	1		2
Krakeend										3	2	
Soepeend		6	4									
Wintertaling										1		1
Wilde Eend	28	90	60	71	58	50	55	70	24	54	122	60
Smient											14	
Pijlstaart										1		
Kuifeend	32	74		7	25	29	47	37	34	25	28	31
Grote Zaagbek	2	8			4	1	1	5	4	2		8
Meerkoet	31	129	97	18	19	48	125	49	57	64	6	3
Waterhoen	1	6				2	1		3	1	3	1
Kievit	180										70	
Witgat											2	2
Kokmeeuw				3	3	40	1			55	5	
Stormmeeuw			2									
IJsvogel						1		1				
Gr.G.Kwikstaart						1					1	
Totaal	316	347	178	120	116	216	252	211	215	353	423	169

De tellers in 2018 waren: Robert Blanke, Martin Bonte, Bennie Egberink, Herman Kamphuis, Ben Heerink, Ben Hulsebos, Ruud Kuipers, Henk Noordkamp, Wynand Koekkoek, Johan Verloop, Wolfgang Waanders, Sander Wansing en Jan Wolters.

De coördinatie was in handen van Sander Wansing. De gegevens zijn aan Sovon doorgegeven.

Ben Hulsebos

Klapekstertelling winter 2017-2018

De Klapekster is als broedvogel in Nederland uitgestorven, maar op de doortrek en als wintergast worden ze af en toe waargenomen. De overwinterende Klapeksters hebben winterterritoria van gemiddeld 50 ha, meestal in heide- en hoogveengebieden. Ze zitten graag boven in struiken en bomen op zoek naar voornamelijk muizen, maar ook wel naar vogels, amfibieën, reptielen en insecten. Deze prooien worden op doornen of scherpe takjes gespietst of klem gezet in een vork van een tak. Hoewel de Klapekster tot de zangvogels behoort, gedraagt hij zich als een roofvogel. Het aantal overwinteraars in geheel Overijssel wordt geschat op 23-30 Klapeksters.

Waarneming.nl is in november 2007 een landelijke klapekstertelling gestart om de verblijfplaatsen en de overwinterende aantallen goed in beeld te krijgen. Daartoe werden vogelaars en vogelwerkgroepen opgeroepen om potentiële overwinteringsplaatsen van Klapeksters tijdens twee telweekenden in hun omgeving te bezoeken om Klapeksters op te sporen. Onze vogelwerkgroep heeft daar ook sinds 2007 medewerking aan verleend. Tegenwoordig wordt deze telling in een samenwerking tussen waarneming.nl en Sovon georganiseerd. De potentiële klapekstergebieden die in Losser worden onderzocht zijn: Oelemars, Punthuizen, Beuninger Achterveld, Strengveldweg en Stroothuizen. Het merendeel van de gebieden wordt beheerd door SBB.

Op 17 december 2017 op de eerste telling van dit seizoen werd er in het kader van deze klapekstertellingen helaas geen enkele Klapekster binnen de gemeente Losser waargenomen. De telomstandigheden waren gunstig met een temperatuur van -0 graden, helder en zonnig, weinig wind (2 Bft) en droog.

De telgroep zag dan wel geen Klapeksters, maar dat werd volledig gecompenseerd door hoogtepunten als honderden overtrekkende Kol- en Toendrarietganzen, rond de 10 Grote Zilverreigers, Dodaars, 5 Grote Zaagbekken, Krakeend, 2m Blauwe Kiekendief, Witgatje en een groep van 12 Kruisbekken. Bij het bekijken van de genomen foto's bleken er een man en een vrouw Grote Kruisbek tussen te zitten. Een superzeldzame soort! We konden dan ook terug zien op een mooie geslaagde ochtend onder ideale omstandigheden.

Even na deze telling werd op 28 december een Klapekster gezien in Punthuizen en mogelijk dezelfde vogel vanaf 29 december in het Beuninger Achterveld.

De tweede telling vond plaats op zaterdagmorgen 17 februari 2018, weer onder goede weersomstandigheden met weinig wind, wat heilig en bij een temperatuur van -2 graden die al spoedig opliep tot aangenaam voorjaarsweer. De verwachting was hoog gespannen, want zouden we de Klapekster die af en toe waargenomen was in het Beuninger Achterveld kunnen vinden? Maar geen probleem, want al halverwege de route over het middenpad werd ons zoeken beloond met fraaie waarnemingen van een Klapekster die van boomtop naar boomtop vloog en door Sander mooi via digiscoping is gefotografeerd.

2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
3	4	2	2	3	1	2	2	2	1	1

Aantal Klapeksters per winter in de onderzoeksgebieden in Losser

Alle klapekstertellers worden voor hun telwerk bedankt door de organisatoren van de Klapekstertelling: Waarneming.nl en Sovon.

Klapekster Beuninger Achterveld 17-2-2018

Ben Hulsebos

Oelemars in 2018

Werkzaamheden

Dit jaar zijn op de Oelemars de volgende activiteiten door VWG Losser uitgevoerd:

- Voor- en najaarstrekellingen op Telpost Oelemars
- Afwerken oeverwaluwand met zand en terugdringen van de wilgenopslag
- Opschonen van de eilandjes voor de observatiehut
- Vlinder- en libelleninventarisaties

Soortenaantal

Vanaf 1983 tot nu toe zijn er 252 vogelsoorten geregistreerd, waarbij ook broedvogels van exotische herkomst als o.a. Fazant, Nijlgans en Mandarijneend worden meegeteld. Opvallend was ook dit jaar weer de toestroom van natuurfotografen die vanuit het hele land en vanuit Duitsland een bezoek aan de vogelkijkhut brachten. IJsvogels, Witgatjes, Oeverlopers en Watersnippen lieten zich vanuit de hut moeiteloos fotograferen.

Soortenlijst 2018

De lijst van vogelsoorten van dit jaar is in onderstaande tabel weergegeven, waarbij ook het aantal waargenomen exemplaren van enkele bijzondere soorten is vermeld.

Jaarlijst Oelemars 2018 Aantal soorten: 179							
Roodkeelduiker		Bruine Kiekendief	46	Pontische Meeuw	7	Beflijster	
Parelduiker		Blauwe Kiekendief	11	Kl. Mantelmeeuw	X	Tuinfluit	X
Roodhalsfuut		Grauwe Kiekendief		Gr. Mantelmeeuw	1	Zwartkop	X
Geoorde Fuut	20	Steppekiekendief	1	Dwergmeeuw	1	Braamsluiper	X
Kuifduiker	2	Ruigpootbuizerd		Dwergstern	1	Grasmus	X
Dodaars	X	Buizerd	X	Visdief	2	Rietzanger	1
Fuut	X	Wespendief	X	Noordse Stern		Waterrietzanger	
Aalscholver	X	Sperwer	X	Grote Stern		Sprinkhaanzanger	
Roerdomp		Havik	X	Zwarte Stern	14	Kleine Karekiet	X
Koereiger		Torenvalk	X	Reuzenster		Bosrietzanger	X
Kleine Zilverreiger		Roodpootvalk	1	Stadsduif	X	Spotvogel	
Grote Zilverreiger	X	Boomvalk	X	Holenduif	X	Fitis	X
Blauwe Reiger	X	Slechtvalk	12	Houtduif	X	Tjiftjaf	X
Purperreiger		Smelleken	9	Turkse Tortel	X	Fluiter	
Kwak		Patrijs		Zomertortel		Goudhaan	X
Ooievaar	X	Kwartel	1	Koekoek	X	Vuurgoudhaan	X
Zwarte Ooievaar	2	Fazant	X	Kuifkoekoek		Bardman	
Flamingo		Waterral	X	Bosuil	1	Gr. Vliegenvanger	X
Lepelaar	1	Porseleinhoen		Ransuil		Bonte Vliegenv.	X
Heilige Ibis		Waterhoen	X	Velduil	1	Koolmees	X
Knobbelzwaan	X	Meerkoet	X	Kerkuil		Zwarte Mees	X
Wilde Zwaan	18	Kraanvogel	2.986	Steenuil	1	Pimpelmees	X
Kleine Zwaan	33	Scholkster	X	Gierzwaluw	X	Kuifmees	X
Zwarte Zwaan		Kluut		Bijeneter		Matkop	X
Sneeuwvangs		Griel		Hop		Glanskop	X
Kolgans	X	Kleine Plevier	X	IJsvogel	X	Staartmees	X
Taigarietgans		Bontbekplevier	9	Zwarte Specht	X	Buidelmees	
Toendrarietgans	X	Zilverplevier	3	Groene Specht	X	Bladkoning	
Kleine Rietgans		Morinelplevier	2	Grote B. Specht	X	Boomklever	X
Grauwe Gans	X	Goudplevier	73	Mid. Bonte Specht	1	Taigaboomkruiper	
Grote Can. Gans	X	Kievit	X	Kleine B. Specht	X	Boomkruiper	X
Brandgans	X	Kanoet		Draaihals		Grauwe Klauwier	
Rotgans		Drieteenstrandloper		Veldleeuwerik	X	Klapkester	1
Roodhalsgans		Steenloper		Boomleeuwerik	X	Ekster	X
Bergeend	29	Bonte Strandloper	6	Strandleeuwerik		Gaai	X
Casarca	20	Breedbekstrandloper		Oeverzwaluw	X	Kauw	X
Nijlgans	X	Krombekstrandloper		Boerenzwaluw	X	Roek	X
Indische Gans	2	Temmincks Strandl.		Huiszwaluw	X	Bonte Kraai	
Mandarijneend		Kleine Strandloper	1	Duinpieper	3	Zwarte Kraai	X
Wilde Eend	X	Bosruiter	5	Waterpieper	27	Raaf	2

Krakeend	X	Witgat	38	Oeverpieper		Spreeuw	X
Pijlstaart	X	Oeverloper	X	Graspieper	X	Wielewaal	X
Slobeend	X	Tureluur	X	Boompieper	X	Huismus	X
Smient	X	Zwarte Ruiter	2	Roodkeelpieper	2	Ringmus	X
Wintertaling	X	Groenpootruiter	15	Grote Pieper		Vink	X
Zomertaling	4	Grutto		Witte Kwikstaart	X	Keep	X
Tafeleend	X	Rosse Grutto	1	Gele Kwikstaart	X	Kneu	X
Krooneend		Wulp	X	Noordse Kwikstaart	57	Frater	
Witoogeend		Regenwulp	5	Grote Gele Kwikst.	X	Kleine Barmsijs	
Topper	1	Houtsnip		Winterkoning	X	Grote Barmsijs	46
Kuifeend	X	Poelsnip		Pestvogel		Putter	X
Zwarte Zee-eend		Watersnip	X	Heggenmus	X	Groenling	X
Grote Zee-eend		Bokje		Roodborst	X	Sijs	X
Ijseend		Kemphaan	9	Nachtegaal		Europese Kanarie	5
Brilduiker	11	Grauwe Franjepoot		Blauwborst	1	Goudvink	X
Nonnetje	2	Middelste Jager		Gekraagde Roodst.	X	Appelvink	X
Grote Zaagbek	7	Kleine Jager		Zwarte Roodstaart	X	Kruisbek	X
Midd. Zaagbek		Kleinste Jager		Tapuit	X	Grote Kruisbek	
Zeearend		Kokmeeuw	X	Paapje	X	Rietgors	X
Visarend	18	Stormmeeuw	X	Roodborsttapuit	X	Sneeuwgors	
Rode Wouw	49	Zwartkopmeeuw	1	Zanglijster	X	IJsgors	1
Zwarte Wouw	5	Zilvermeeuw	X	Koperwiek	X	Ortolaan	1
		Geelpootmeeuw	1	Grote Lijster	X	Geelgors	X
				Kramsvogel	X		
				Merel	X		
Onersoorten		Witkopstaartmees	17	Noordse Kauw	1	Scandin. Tjiftjaf	1

Waargenomen soorten op de Oelemars in 2018

Dankwoord

Dank aan de firma Texploza en de gemeente Losser voor de toestemming om op hun terrein de werkzaamheden en de tellingen te mogen verrichten.

Ben Hulsebos

15 jaar Oeverwaluwand op de Oelemars

In 2002 deed de unieke situatie zich voor dat de gemeente Losser en het Duitse Gronau de Landesgartenschau (Laga) toegewezen kregen. Aan de inwoners werd gevraagd ideeën en projecten aan te dragen om deze Laga gestalte te geven. Vogelwerkgroep Losser heeft toen een grootschalig project opgezet met een inrichtingsvoorstel voor de Oelemars bij Losser. In de projectaanvraag stonden zaken als een nieuwe observatiehut, een permanente betonnen oeverwaluwand, aanleg van slikvelden en nog vele andere ideeën, waaraan in onze ogen toch een zodanig duur prijskaartje hing, dat we al blij mochten zijn met een nieuwe observatiehut. Onze projectaanvraag won een van de publieksprijzen en daardoor was uitvoering gegarandeerd. De gemeente Losser ging daarna voortvarend te werk om ons plan te realiseren. Tot ons groot genoegen bleek er dankzij dit grensoverschrijdende Lagaproject zoveel subsidie te zijn, dat alle plannen inclusief de oeverwaluwand direct konden worden uitgevoerd. Het project met de slikvelden strandde helaas tijdens de uitvoering.

Sinds 22 maart 2003 staat er in de zuidoostelijke hoek van de Oelemars een permanente betonnen wand voor Oeverwaluwen. Voor die tijd werd jaarlijks de steile koloniewand handmatig afgegraven, maar het verder graven werd door boomwortels vrijwel onmogelijk gemaakt en ook werd langzamerhand de grens van het gebied bereikt. De nieuwe betonnen wand zou dus echt een uitkomst zijn.

Via internet zijn we op zoek gegaan naar voorbeelden van een kunstwand voor oeverwaluwen. Dit voorbeeld vonden we bij de Vogelwacht Bergum, die ten westen van het Bergumermeer in Friesland een kunstwand gebouwd had. Voor de bouw van de wand in Losser werd eerst de ondergrond afgevlakt en daarna zijn er 20 L-vormige betonnen elementen van elk 3 m hoog en 2 m breed in een flauwe bocht aan de rand van de zandafgraving geplaatst. Elk element telde 12 nestopeningen met een doorsnede van 11 cm en had een gewicht van 3.300 kg. Er kwam dus zwaar materieel aan te pas voor de plaatsing van de elementen. Direct na de oplevering op 22 maart 2003 zaten er al 121 broedparen in de wand.

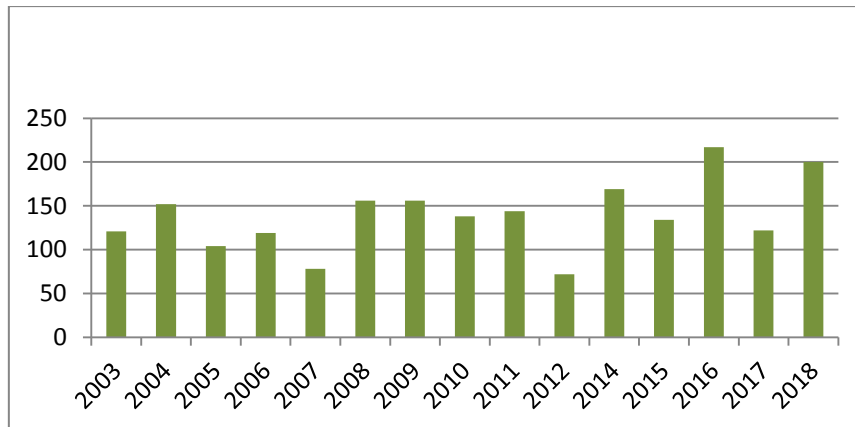
Bouw oeverwaluwand Oelemars bij Losser (foto's Sander Wansing)

De ruimte achter de elementen is opgevuld met zand uit het naastgelegen zanddepot. De voorzijde van de wand is ruw met een gebezemde structuur en telt 240 nestopeningen in vier rijen. Vanaf 2004 is de wand jaarlijks bezet. De aantallen schommelen jaarlijks, maar elk jaar weer is de kolonie op de Oelemars de grootste in Twente. Een deel van de kolonie zit jaarlijks in de wand en een deel in het naast gelegen zanddepot.

De Oeverwaluwen arriveren eind maart/begin april uit hun Afrikaanse winterkwartieren en beginnen bij aankomst in Losser onmiddellijk met het uitgraven van een nestgang in de wand. Deze nestgangen kunnen meer dan een meter lang zijn en achterin bevindt zich de broedkamer die met wat grassprietjes bekleed wordt. Vogelwerkgroep Losser onderhoudt deze wand, telt jaarlijks de bewoonde nesten en geeft de resultaten door aan Sovon Vogelonderzoek Nederland. Ook wordt elk jaar overleg gevoerd met de exploitant over de werkzaamheden in het zanddepot om verstoring te voorkomen. Eind augustus/begin september zijn de Oeverwaluwen weer naar Afrika vertrokken,

nadat een of twee broedsels zijn groot gebracht. Voor het begin van het nieuwe broedseizoen wordt half maart de wand weer zwaluwklaar gemaakt door de oude nestgangen weer met zand op te vullen, zodat er weer wat te graven valt voor de Oeverzwaluwen.

In de grafiek is te zien dat de populatiegrootte nogal wat schommelingen kent. Deze verschillen zijn te verklaren uit de wisselende omstandigheden in de Sahel-zone waar de zwaluwen in het voorjaar door moeten trekken en door toevallige calamiteiten in naburige oeverzwaluwkolonies. Als er door erosie of werkzaamheden de kolonie daar verloren gaat, zoeken de zwaluwen een andere nestlocatie in de omgeving. En dat kan bv. de Oelemars zijn. Aangezien onze wand vaak (op afstand) wordt gecontroleerd, zien we soms late vestigingen van tientallen paartjes tegelijkertijd. Waarschijnlijk is dan hun eigen locatie verloren gegaan.

Aantal bewoonde nesten 2003-2018

De Oeverzwaluwen hebben een voorkeur voor het zanddepot, want daar kan op 8-10 meter hoogte gebroed worden. Maar ook een groot deel gaat direct de wand in om daar een nest uit te graven. Daarbij is de bovenste rij van de vier rijen gaten favoriet. Als die vol is dan gaan ze het centrum van de derde rij in en bij uitzondering soms in de tweede rij van onderen. De onderste rij is nog nooit gebruikt. De verdeling tussen wand en zanddepot is afhankelijk van de aard van de werkzaamheden in het zanddepot. Als het daar rustig is zitten ze daar in meerderheid, maar bij grote drukte zoals in de tijd van de zandlevering voor de N18 zit alles in de wand.

Nestgangen in het zanddepot

Onderhoud aan de betonnen wand

Een keer per jaar wordt in juni de wand en het zanddepot van dichtbij door Leo Hassing en mij met een speciale vergunning voor toegang tot de locatie gecontroleerd op bewoonde nesten, want lang niet altijd zit achter elke vliegopening een doorgang naar de nestkamer. Door vlak voor de wand te staan kan je zien of de gangen doorlopen of al direct in het begin doodlopen. Bij tellingen vanaf afstand lijken alle gaten door te lopen, maar van dichtbij bekeken valt minimaal 10% af, omdat de

gangen toch doodlopen. De telresultaten worden direct daarna aan Sovon vogelonderzoek Nederland doorgegeven.

Ook de begroeiing moet worden opgeschoond

Het opvullen van de oude nestgangen

In het voorjaar wordt half maart de wand weer zwaluwklaar gemaakt door alle nestgangen weer vol te proppen met vers zand. Dit zand wordt ons gratis verstrekt door de exploitant en wordt vanuit het eigen depot met kruiwagens aangevoerd en van bovenaf in een soort trechter gestort. Daarna wordt het zand met een stamper in de nestgang gedrukt. Net zolang tot de gang helemaal opgevuld is. Aangezien het vaak meer dan 100 nestgangen zijn is dit een behoorlijke klus. Ook moet de omgeving opgeschoond worden, zodat de zwaluwen niet door begroeiing gehinderd worden bij het aan- en afvliegen. Zo'n twintig leden van VWG Losser zijn hier dan ook een hele ochtend mee bezig. Maar het resultaat is dan ook geweldig, want elk jaar is dit de grootste oeverzwaluwkolonie in Twente.

Oeverzwaluw op de ijsvogelstok voor de kijkhut

Ben Hulsebos

Telpost Oelemars 2018

Voorjaarstrek

De resultaten

Vanaf het voorjaar 2002 is telpost Oelemars actief om de voorjaarstrek vast te leggen. Dit jaar is er geteld van 1 januari t/m 15 juni. Er zijn 112 tellingen uitgevoerd, soms lang soms kort, afhankelijk van de weersgesteldheid en de temperatuur. Bij goede avondtrek is er af en toe een tweede telling op die dag uitgevoerd. Tijdens de tellingen hadden we dit jaar de volgende belemmerende weersfactoren: neerslag (8 tellingen), gedeeltelijk dichte mist (3 tellingen) en harde wind 4 Bft of meer (23 tellingen). De einddatum is sinds 2015 wat vroeger dan in voorgaande jaren vanwege het feit dat in de vernieuwde versie van www.trektellen.nl de voorjaarstrek niet meer op 30 juni wordt afgesloten, maar op 15 juni. Dit komt meer overeen met de werkelijkheid, want na midden juni is de trek al bijna geheel zuidwestwaarts gericht.

Op www.trektellen.nl zijn de resultaten eveneens te zien en kunnen er bewerkingen worden gemaakt. Zo kunnen er grafieken per soort worden getoond en verspreidingskaartjes van Nederland worden gemaakt om de doortrekpatronen over het land te zien.

In de tabel zijn de voorjaarstellingen van de laatste drie jaren te zien.

Soortnaam	2016	2017	2018	Soortnaam	2016	2017	2018
Roodkeelduiker	1	-	-	Visdief	1	3	-
Fuut	-	-	2	Zwarte Stern	7	1	4
Aalscholver	576	735	640	Holenduif	110	91	140
Grote Zilverreiger	34	13	52	Houtduif	9.209	7.943	10.147
Kleine Zilverreiger	1	-	-	Turkse Tortel	3	4	1
Blauwe Reiger	106	49	123	Koekoek	1	3	1
Ooievaar	42	22	45	Gierzwaluw	811	421	619
Zwarte Ooievaar	-	1	-	Grote Bonte Specht	3	5	4
Knobbelzwaan	1	13	31	Middelste B. Specht	-	-	1
Wilde Zwaan	-	2	2	Kleine Bonte Specht	-	1	-
Kleine Zwaan	-	109	13	Boomleeuwerik	4	8	8
Toendrarietgans	1.850	2.018	3.010	Veldleeuwerik	330	366	354
Kolgans	18.595	8.732	20.414	Oeverzwaluw	31	23	32
Grauwe Gans	600	1.109	731	Boerenzwaluw	375	594	1109
Anser gans spec.	1.925	2.778	5.466	Huiszwaluw	48	8	38
Brandgans	37	40	74	Boompieper	4	3	26
Gr. Canadese Gans	44	35	26	Graspieper	848	1552	2086
Nijlgans	51	72	70	Waterpieper	-	3	1
Casarca	7	3	9	Duinpieper	-	1	2
Bergeend	8	1	5	Gele Kwikstaart	65	82	118
Smient	60	40	14	Noordse Kwikstaart	-	56	56
Krakeend	1	9	27	Grote Gele Kwikstaart	1	2	1
Wintertaling	4	33	-	Witte Kwikstaart	151	128	105
Wilde Eend	473	546	614	Heggenmus	6	3	5
Pijlstaart	14	39	8	Zwarte Roodstaart	-	3	1
Slobeend	11	4	-	Paapje	6	-	1
Tafeleend	1	-	9	Roodborsttapuit	-	-	7
Kuifeend	5	2	-	Tapuit	11	17	5
Brilduiker	4	-	1	Merel	5	5	3
Grote Zaagbek	3	3	1	Kramsvogel	2.307	3.428	3.224
Wespendief	7	18	27	Zanglijster	25	21	28
Zwarte Wouw	6	3	4	Koperwiek	1.367	266	486
Rode Wouw	29	18	28	Grote Lijster	25	33	21
Zeearend	-	1	-	Tjiftjaf	4	3	2
Schreeuw/Bastaardarend	-	1	-	Grauwe Vliegenvanger	1	-	-
Bruine Kiekendief	18	14	15	Goudhaan	3	4	-
Blauwe Kiekendief	1	3	1	Staartmees	30	10	4
Grauwe Kiekendief	1	-	-	Witkopstaartmees	-	-	1

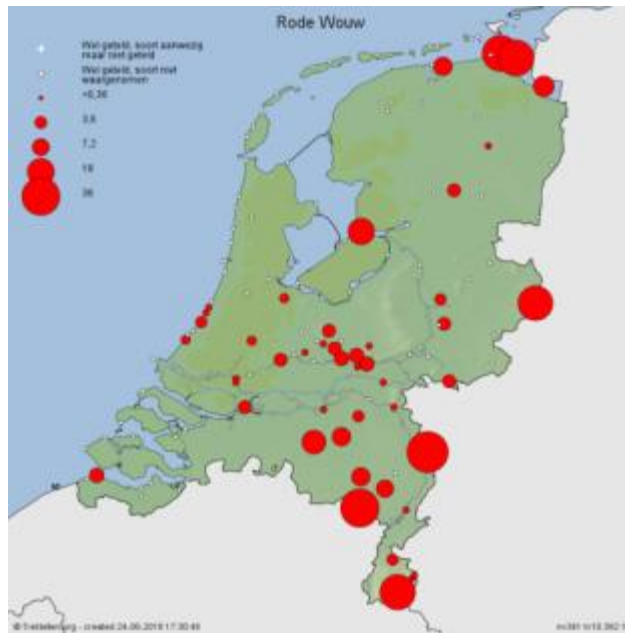
Soortnaam	2016	2017	2018	Soortnaam	2016	2017	2018
Steppekiekendief	-	1	-	Zwarte Mees	1	-	-
Sperwer	30	23	42	Pimpelmees	58	51	20
Buizerd	269	204	182	Koolmees	28	41	27
Visarend	9	4	4	Wielewaal	1	2	-
Torenvalk	26	12	15	Gaai	2	5	11
Smelleken	1	6	1	Ekster	1	3	-
Boomvalk	6	9	11	Kauw	419	514	201
Slechtvalk	6	7	2	Roek	59	66	26
Roodpootvalk	1	3	-	Zwarte Kraai	16	15	11
Kraanvogel	10.922	2.636	2.379	Raaf	1	2	-
Kluut	5	13	-	Spreeuw	4.295	2.147	2.512
Scholekster	11	10	8	Ringmus	-	2	1
Kleine Plevier	9	4	6	Vink	6.482	2.895	5.041
Bontbekplevier	-	2	1	Keep	6	1	12
Goudplevier	26	86	22	Europese Kanarie	-	-	2
Kievit	1.226	1.475	1.247	Groenling	80	35	25
Kemphaan	5	10	4	Putter	15	30	44
Watersnip	5	18	5	Sijs	246	43	45
Grutto	1	-	-	Kneu	275	78	301
Regenwulp	1	2	1	Barmsijs spec.	-	5	487
Wulp	31	27	21	Kleine Barmsijs	-	1	-
Tureluur	3	9	6	Grote Barmsijs	-	-	28
Groenpootruiter	6	8	6	Kruisbek	-	4	1
Witgat	19	6	16	Goudvink	-	2	1
Bosruiter	1	1	1	Appelvink	1	10	12
Oeverloper	-	2	4	Geelgors	12	4	11
Kokmeeuw	2.755	1.710	2.390	Rietgors	14	9	15
Stormmeeuw	34	71	46				
Kleine Mantelmeeuw	6	33	79				
Grote Mantelmeeuw	1	-	1	Totaal	67.914	44.114	66.339
Zilvermeeuw	165	194	898	Soorten (incl. exoten)	112	114	109
Geelpootmeeuw	1	3	-	Uurgemiddelde	233	169	226
Pontische Meeuw	-	3	4	Teluren	291,5	260,5	293,5

Voorjaarstrek Telpost Oelemars 2016 t/m 2018

Nieuwe soorten in de voorjaarstrek waren Middelste Bonte Specht en Europese Kanarie. Een Witkopstaartmees kon als nieuwe ondersoort worden vastgesteld. Nieuwe hoogste seizoen aantallen werden bereikt voor Grote Zilverreiger, Ooievaar, Toendrarietgans, anser spec., Casarca, Boomvalk, Zilvermeeuw en barmsijs spec. Er was een nieuw dagrecord voor de Zilvermeeuw, toen 144 exemplaren op 21 januari overvlogen. Opvallend was verder de invasie van barmsijsen die tot eind januari doorzette.

Tot nu toe is de voorjaarstelling van 2013 met 135.898 vogels de beste geweest in alle jaren trektellen op telpost Oelemars, mede dankzij het uitzonderlijke voorjaar toen. Dit jaar was het iets meer dan vorig jaar. Het uurgemiddelde wordt in belangrijke mate bepaald door het weer en toevalstrekkers met topdagen van soorten die dan massaal net over de telpost doortrekken.

Landelijk gezien neemt telpost Oelemars in de voorjaarstrek een belangrijke plaats in met een aantal typerende oostelijke soorten als Kolgans, Rode Wouw en Kraanvogel. In Twente is het de enige telpost die het gehele voorjaar door bijna dagelijks telt.

Doortrekpatroon Rode Wouw in de voorjaarstrek 2018 (bron www.trektellen.nl)

Najaarstrek

De tellingen

De najaarstrek werd tussen 16 juni en 30 december gevolgd. Er werden 154 tellingen verricht. Ongunstige factoren waren regen (8 tellingen), harde wind met 4 Bft of meer (15 tellingen), noord(oostelijke) wind (37 tellingen) en gedeeltelijk mist of nevel (12 tellingen).

De resultaten

Het belangrijkste is natuurlijk het uiteindelijke telresultaat. In de 154 tellingen werden gedurende 461 teluren 133 soorten met in totaal 385.659 vogels overvliegend gezien. Met 837 vogels als uurgemiddelde is de najaarstrek van 2018 daarmee duidelijk beter geweest dan in de twee voorgaande jaren. Dit jaar kende geen kou-inval in de oostelijke en noordelijke gebieden, zodat vorstgevoelige soorten (waaronder veel watervogels) gemist werden.

T/m 2005 is er alleen in de weekenden geteld, maar vanaf 2006 bijna dagelijks. In de volgende tabel staan de resultaten van de najaarstellingen van de afgelopen drie jaren.

Soortnaam	2016	2017	2018	Soortnaam	2016	2017	2018
Fuut	2	1	2	Houtduif	63.864	50.501	231.026
Aalscholver	1.642	1.516	2.103	Turkse Tortel	10	20	15
Grote Zilverreiger	151	119	176	Gierzwaluw	1.941	1.265	837
Blauwe Reiger	77	63	71	Middelste B. Specht	-	2	1
Kwak	1	-	-	Grote Bonte Specht	11	29	5
Ooievaar	84	48	75	Kleine Bonte Specht	1	-	1
Zwarte Ooievaar	1	1	2	Boomleeuwerik	4	40	31
Knobbelzwaan	7	20	22	Veldleeuwerik	2.629	3.678	3.702
Lepelaar	1	-	-	Oeverzwaluw	52	229	95
Kleine Zwaan	20	-	20	Boerenzwaluw	8.340	7.738	14.525
Wilde Zwaan	11	-	16	Huiszwaluw	198	1.005	7.458
Toendrarietgans	3.636	4.677	3.712	Boompieper	76	75	263
Kolgans	12.771	13.541	20.014	Graspieper	2.859	3.839	2.083
Grauwe Gans	1.256	1.209	684	Waterpieper	13	17	26
Anser gans spec.	4.908	3.522	8.463	Duinpieper	-	1	1
Brandgans	17	10	64	Roodkeelpieper	2	3	1
Gr. Canadese Gans	115	89	134	Gele Kwikstaart	488	270	461
Nijlgans	102	28	52	Grote G. Kwikstaart	21	22	17
Casarca	1	2	3	Witte Kwikstaart	547	983	567
Bergeend	-	3	20	Roodborst	2	1	-
Smient	25	12	57	Blauwborst	1	-	1
Krakeend	-	11	7	Heggenmus	104	226	102
Wintertaling	14	25	21	Zwarte Roodstaart	2	3	8
Zomertaling	-	-	1	Gekr. Roodstaart	-	1	1
Wilde Eend	267	315	289	Paapje	26	7	62
Pijlstaart	2	3	11	Roodborsttapuit	32	4	79
Slobeend	-	35	38	Tapuit	34	65	45
Tafeleend	8	5	14	Beflijster	-	7	-
Kuifeend	1	8	17	Merel	50	37	42
Brilduiker	-	2	-	Kramsvogel	9.097	2.010	6.834
Grote Zaagbek	11	4	3	Zanglijster	216	797	224
Nonnetje	-	-	2	Koperwiek	835	7188	2313
Wespendief	21	7	49	Grote Lijster	55	54	83
Zwarte Wouw	-	-	1	Sprinkhaanzanger	-	1	-
Rode Wouw	8	9	19	Grasmus	-	3	-
Zeearend	-	4	-	Zwartkop	4	7	7
Steppekiekendief	1	-	1	Scand. Tjiftjaf	-	-	1
Bruine Kiekendief	37	20	32	Tjiftjaf	61	61	61
Blauwe Kiekendief	3	5	10	Fitis	4	1	5
Havik	-	3	-	Gr. Vliegenvanger	1	1	-
Sperwer	108	141	120	Goudhaan	20	1	14

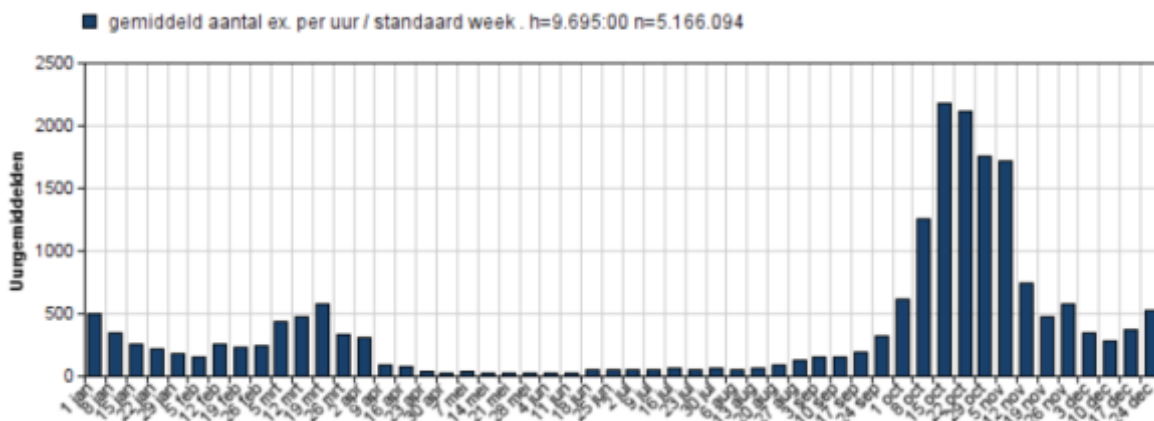
Soortnaam	2016	2017	2018	Soortnaam	2016	2017	2018
Buizerd	370	506	478	Vuurgoudhaan	-	2	-
Visarend	16	4	7	Witkopstaartmees	-	-	16
Torenvalk	23	24	25	Staartmees	25	15	161
Smelleken	3	9	7	Boomklever	-	-	1
Boomvalk	12	12	15	Zwarte Mees	1	22	4
Slechtvalk	6	11	10	Glanskop	-	1	-
Roodpootvalk	-	1	1	Matkop	-	2	-
Kraanvogel	201	19	607	Pimpelmees	66	215	157
Scholekster	11	5	9	Koolmees	57	136	127
Kleine Plevier	3	7	7	Gaai	2	16	-
Bontbekplevier	3	2	3	Ekster	6	4	10
Goudplevier	22	21	52	Kauw	1.234	1.658	1.200
Zilverplevier	1	-	3	Roek	230	189	209
Morinelplevier	-	1	2	Zwarte Kraai	38	32	31
Kievit	1.560	676	1.503	Raaf	1	-	1
Temmincks Strandl.	1	1	-	Spreeuw	11.743	26.345	16.553
Bonte Strandloper	13	4	2	Klapekster	-	-	1
Kemphaan	3	4	3	Ringmus	80	75	70
Watersnip	86	15	59	Huismus	-	-	6
Regenwulp	2	1	4	Vink	18.548	66.402	49.145
Wulp	8	8	58	Keep	26	697	933
Zwarte Ruiter	6	1	1	Europese Kanarie	-	9	1
Tureluur	2	2	-	Groenling	118	199	67
Groenpootruiter	6	7	4	Putter	34	234	201
Witgat	27	21	14	Sijs	34	166	1.040
Bosruiter	1	1	3	Kneu	530	1.584	1.041
Oeverloper	3	26		barmsijs spec.	17	1128	513
Dwergmeeuw	-	-	1	Kleine Barmsijs	-	6	-
Kokmeeuw	6.218	3.895	2.986	Grote Barmsijs	-	417	-
Stormmeeuw	16	7	71	Kruisbek	6	69	7
Kl. Mantelmeeuw	41	50	32	Goudvink	-	14	-
Geelpootmeeuw	3	2	-	Appelvink	3	38	4
Pontische Meeuw	2	8	2	Ortolaan	-	2	1
Zilvermeeuw	84	241	211	Geelgors	43	99	23
Zwarte Stern	17	-	4	Rietgors	141	224	161
Visdief	-	1	-	Totaal	159.032	211.568	385.659
Grote Stern	2	-	-	Soorten	126	134	133
Dwergstern	-	-	1	Teluren	436	428	461
Holenduif	364	323	461	Uurgemiddelde	365	494	837

Najaarstrek Telpost Oelemars 2016 t/m 2018

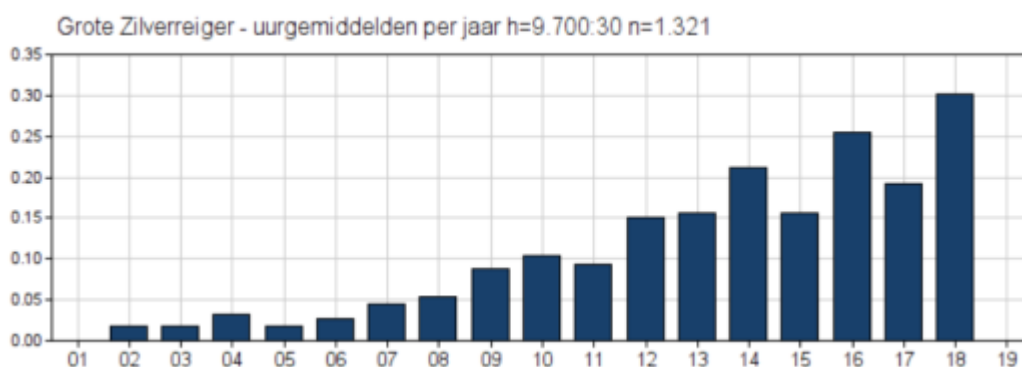
Nieuw in de najaarstrek waren Dwergstern, Scandinavische Tjiftjaf en Witkopstaartmees. Nieuwe hoogste najaarstotalen werden bereikt voor: Grote Zilverreiger, Grote Canadese Gans, Brandgans, Anser spec., Casarca, Slobeend, Kraanvogel, Wulp, Huiszwaluw, Boompieper, Roodborsttapuit, Huismus en Sijs.

Totaal vogeltrek

Nieuwe dagrecords in de gehele jaartelling, met achter de soort het aantal dat op 1 dag overvloog, waren er voor: Bergeend (15), Wulp (32), Zilvermeeuw (144), Houtduif (92.590), Huiszwaluw (1262), Witkopstaartmees (12), barmsijs spec. (310) en Sijs (322), Opmerkelijk dit jaar was de invasie van Witkopstaartmezen.

In bovenstaande grafiek van www.trektellen.nl is goed te zien hoe het doortrekverloop per week over het jaar verloopt. De grote massa zit in de najaarstrek, maar de krenten in de pap zitten toch wel vaak in de stille periodes. Ook kunnen op deze website analyses voor onze telpost worden gemaakt. Een mooi voorbeeld daarvan is hoe de toename van de Grote Zilverreiger op telpost Oelemars is verlopen.

In november 2016 zijn er bij de telpost ingrijpende veranderingen begonnen. Voor de aanleg van de N18 waren enorme hoeveelheden zand nodig en daarvoor is de zandafgraving weer nieuw leven ingeblazen. De rust van de afgelopen jaren was dan ook totaal voorbij. De zandzuiger was continu aan het werk, om de 10 minuten reed een zandtransportwagen over de telpost en direct naast de telpost is een 10 m hoog nieuw zanddepot aangelegd. Maar gelukkig was er de mogelijkheid om met toestemming van eigenaar Texploza op hun terrein elders een rustiger plek te kiezen al naar gelang de plek van de werkzaamheden. Voor leden die op werkdagen de telpost wilden bezoeken was het dan ook lastig om de vaste tellers te vinden. Parkeren op de toegangsweg op werkdagen was onmogelijk geworden. De rust is nu echter weergekeerd en de telpost is weer goed toegankelijk.

Voor leden van onze VWG die hun vogelkennis willen bijspijkeren is de telpost een unieke plek om het gehele jaar door hiervan te profiteren. De tellers op de telpost leggen graag uit hoe je de verschillende vogelsoorten kunt herkennen en hoe de zang in het voorjaar te duiden is. Want niet alleen trekvogels komen langs de telpost, maar ook zitten er in de directe nabijheid meer dan 75 verschillende broedvogelsoorten. En wie superzeldzame soorten wil zien: er is naast het Ringstation geen betere plek binnen Losser te vinden.

Met het aantal geïnvesteerde uren staat Telpost Oelemars voor 2018 van de Nederlandse telposten op de 9^e plaats. Op www.trektellen.nl is onze telpost tot nu toe 843.373 keer bekeken.

Dankwoord

Op de telpost hebben dit voorjaar in totaal 32 tellers hun bijdrage geleverd en in het najaar waren dat er 44. De coördinatie werd verzorgd door Ben Hulsebos en Sander Wansing. Onze dank gaat uit naar de vele tellers die hebben geholpen bij de tellingen en aan de firma Texploza voor de toestemming om op hun gebied de tellingen te kunnen uitvoeren.

Ben Hulsebos

Euro Birdwatch 2018.

Op zaterdagmorgen 6 oktober namen wij deel aan de Euro Birdwatch. Dit is een activiteit waarbij in heel Europa vogels worden geteld, waarbij in Nederland Vogelbescherming en Sovon de organisatie op zich namen. De dag begon op telpost Oelemars met wat lage grondmist, weinig wind uit het zuiden en blauwe lucht. De grondmist verdween al snel en de hele dag was het daarna aangenaam vertoeven op de toegangsweg naar het zanddepot van zandafgraving Oelemars. Zelfs de tent voor het secretariaat en de keuken was dit keer niet nodig.

Om 7 uur 's morgens begon de telling en de eerste vogels met vooral Vinken, Graspiepers en lijsters kwamen al overvliegen. Ook druppelden gestaag vele belangstellenden binnen op de telpost, meestal voorzien van verrekijker, telescoop, stoeltje of krukje.

De telling werd in aantallen gedomineerd door Vink, Houtduif, Graspieper, Aalscholver en Spreeuw. Vooral in de periode tot 12:00 uur waren het de meer dan 6000 Vinken die de aantallen op papier brachten. De eerste Kolganzen van dit najaar kwamen in V-formaties over en ook de 10 Grote Zilverreigers leverden in de strakblauwe lucht een schitterend beeld op. Nadat er thermiek was ontstaan kwamen de roofvogels al cirkelend overvliegen, waaronder een Bruine Kiekendief, 2 Rode Wouwen, een Smelleken en 85 Buizerds. Late Paapjes en een Zwarte Roodstaart waren eveneens krenten in de pap. Andere leuke soorten waren o.a. Watersnip, Boomleeuwerik, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Kramsvogel, Koperwiek, Keep, Appelvink, Kruisbek en Roodborsttapuit.

Tussen de middag ging de keuken open en serveerde onze kok Sander aan de lopende band knapperige baklever voor de aanwezigen. Om 4 uur 's middags werd de telling afgesloten en zijn de resultaten doorgegeven aan Vogelbescherming Nederland en www.trektellen.nl.

Gedurende de dag zijn er tenminste 31 leden actief geweest om mee te tellen. Een geweldige opkomst dus. Daarnaast hebben we nog ongeveer 20 bezoekers mogen ontvangen op onze telpost. We hebben met hen gepraat over het fenomeen vogeltrek en over het werk van onze vogelwerkgroep.

En daarmee werd de eigenlijke functie van de Euro Birdwatch nog eens duidelijk onderstreept. Het is tenslotte bedoeld om aandacht te geven aan het fenomeen vogeltrek. De totale telling kwam uit op 9265 vogels, verdeeld over 53 soorten. De volledige telling van deze dag is te vinden op <http://trektellen.nl/count/view/8/20181006>

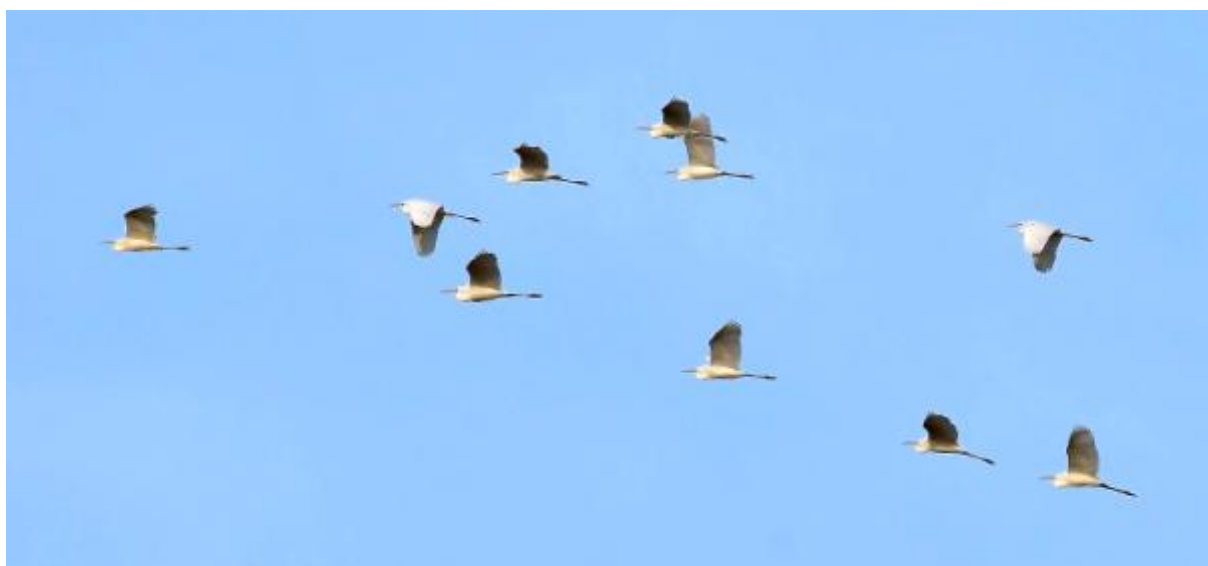
Vergeleken met vorige EBW-tellingen komt deze telling met het totaal aantal op de derde plaats en met het aantal soorten op de vierde plaats. Al met al een geslaagde dag met ideale telomstandigheden en een goede opkomst van de leden.

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2003	4-10-2003	6.998	50
2	2004	2-10-2004	7.322	51
3	2005	1-10-2005	2.181	38
4	2006	7-10-2006	2.217	35
5	2007	6-10-2007	1.602	40
6	2008	4-10-2008	27.644	52
7	2009	3-10-2009	2.674	35
8	2010	2-10-2010	2.791	53
9	2011	2-10-2011	3.473	56
10	2012	6-10-2012	4.016	38
11	2013	5-10-2013	2.777	45
12	2014	4-10-2014	12.619	69
13	2015	3-10-2015	2.222	54
14	2016	1-10-2016	3.658	44
15	2017	30-9-2017	3.080	46
16	2018	6-10-2018	9.265	53

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2008	4-10-2008	27.644	52
2	2014	4-10-2014	12.619	69
3	2018	6-10-2018	9.265	53
4	2004	2-10-2004	7.322	51
5	2003	4-10-2003	6.998	50
6	2012	6-10-2012	4.016	38
7	2016	1-10-2016	3.658	44
8	2011	2-10-2011	3.473	56
9	2017	30-9-2017	3.080	46
10	2010	2-10-2010	2.791	53
11	2013	5-10-2013	2.777	45
12	2009	3-10-2009	2.674	35
13	2015	3-10-2015	2.222	54
14	2006	7-10-2006	2.217	35
15	2005	1-10-2005	2.181	38
16	2007	6-10-2007	1.602	40

	jaar	datum	aantal	soorten
1	2014	4-10-2014	12.619	69
2	2011	2-10-2011	3.473	56
3	2015	3-10-2015	2.222	54
4	2018	6-10-2018	9.265	53
5	2010	2-10-2010	2.791	53
6	2008	4-10-2008	27.644	52
7	2004	2-10-2004	7.322	51
8	2003	4-10-2003	6.998	50
9	2017	30-9-2017	3.080	46
10	2013	5-10-2013	2.777	45
11	2016	1-10-2016	3.658	44
12	2007	6-10-2007	1.602	40
13	2012	6-10-2012	4.016	38
14	2005	1-10-2005	2.181	38
15	2009	3-10-2009	2.674	35
16	2006	7-10-2006	2.217	35

Ben Hulsebos

Grote Zilverreigers over de Oelemars

Dagvlinders en libellen 2018

In 2013 is begonnen met een vlakdekkende inventarisatie van het heideveld aan de noordzijde van de Duivelshof voor dagvlinders en libellen. Op het kaartje is het met de kleur paars aangegeven.

De oppervlakte van het terrein bedraagt 4 ha. De randen bestaan aan alle zijden uit hoog opgaande bomen en struweel. In het midden is het voormalige bouwland geplagd en is er weer enigszins heide ontstaan. Rondom is nog een strook van ongeveer 10 m voormalige bouwgrond met gras. In het terrein bevinden zich twee vennen. Er is alleen 's middags geïnventariseerd bij goed weer met zon en temperaturen boven de 16 graden.

Het terrein herbergt redelijk veel soorten dagvlinders en libellen. Alleen de randen met toch wel omvangrijke bramenstruwelen vielen in dat opzicht wat tegen. De verklaring is waarschijnlijk te vinden in het feit dat de struwelen aan de oostzijde de volle wind krijgen bij de normale westelijke windrichting en dat de struwelen aan de westzijde, die uit de wind liggen, juist in de schaduw van de bomenrij liggen.

Het heideterrein in het midden van het gebied dreigde te worden overwoekerd door opslag van berken en elzen, die in het eerste jaar aan het eind van de tellingen al een meter hoog waren. Tussen deze opslag waren nog maar enkele open plekken met heide te vinden en was berk en els volop in de meerderheid. In het tweede jaar is er op een ander tijdstip gemaaid, zodat het middenterrein wat lagere opslag had. De vraag doet zich voor of de opslag op dit terrein helemaal zou moeten verdwijnen om nog de schaarse heiderestanten te verbeteren. De beide vennen zijn in het recente verleden opgeschoond en zijn goed te inventariseren.

Er zijn in 2018 bij de 9 inventarisatierondes 21 dagvlindersoorten aangetroffen. Het Heideblauwtje is inmiddels verdwenen. Opvallend was dit jaar de toename van de zeldzame Kleine ijsvogelvlinder. Nieuwkomers in dit terrein zijn de uiterst zeldzame Keizersmantel en het Bont dikkopje. De St.-Jansvlinder is een dagactieve nachtvlinder, die in het verleden goed vertegenwoordigd was. Vandaar dat deze ook in de tabel is opgenomen.

Keizersmantel op de Duivelshof

Bij de twee kleine vennetjes zijn 20 soorten libellen gezien. Voor het eerst werd hier een Zuidelijke keizerlibel waargenomen.

In 2016 is dit terrein op de SNL-manier onderzocht met 5 bezoeken en zijn alle gegevens op kaarten aan NM aangeleverd. Daarbij is geen totaal berekend. Vanaf 2017 is weer op de gewone manier geïnventariseerd. In rood staan de zeldzame soorten aangegeven.

Dagvlinders

Soort	20-4	2-5	15-5	5-6	11-6	2-7	13-7	30-7	3-9	Totaal 2013	Totaal 2014	Totaal 2015	Totaal 2017	Totaal 2018
Zwartspriddikkopje										4	28	12	1	0
Geelspriddikkopje										1	0	0	1	0
Bont dikkopje			1							0	0	0	0	1
Groot dikkopje				4	37	3				3	4	6	9	44
Citroenvlinder	2	5	1		6	14	2	1		17	32	14	21	31
Oranjetipje	6	8	2							7	11	3	8	16
Klein koolwitje	2	6	2	7	46	14	6	3		50	54	32	13	86
Groot koolwitje						9	2	2		0	3	1	4	13
Klein geaderd witje	7	18	3	1	1	6		1		2	57	20	25	37
Oranje luzernevlinder										12	0	0	0	0
Eikenpage							1			0	1	0	4	1
Kleine vuurvlinder						1			1	2	0	2	2	2
Heideblauwtje										9	1	0	0	0
Icarusblauwtje										39	30	19	17	0
Boomblauwtje					2	1		1		0	1	2	0	4
Bont zandoogje			1			1	1	1	4	3	2	0	3	7
Hooibeestje			3							7	1	0	1	3
Koelvinkje						46	8			37	79	19	41	54
Bruin zandoogje				15	54	75	23	3		161	273	310	232	170
Kleine ijsvogelvlinder				13	11					1	0	0	11	24
Keizersmantel					1	1		1		0	0	0	0	3
Atalanta						1				3	3	2	1	1
Dagpauwoog	1	5				3				2	3	2	0	9
Kleine vos										4	8	0	0	0
Gehakkelde aurelia					4			1	1	1	1	0	1	6
Distelvlinder					1					0	0	0	0	1
Landkaartje						2	1			1	0	0	2	3
St. Jansvlinder						2				57	79	19	7	2

Bont Dikkopje op de Duivelshof

Libellen

Soort	20-4	2-5	15-5	5-6	11-6	2-7	13-7	30-7	3-9	Totaal 2013	Totaal 2014	Totaal 2015	Totaal 2017	Totaal 2018
Weidebeekjuffer										0	2	0	0	0
Gewone pantserjuffer							5	4	3	2	1	1	28	12
Tengere pantserjuffer				1				8		58	20	0	29	9
Houtpantserjuffer										5	0	0	41	0
Watersnuffel			2	5	2	1	15	21		4	4	7	103	46
Azuurwaterjuffer			79	220	146	163	90	27		382	547	220	585	725
Lantaarntje				1				1		0	0	17	4	2
Vuurjuffer		1	1							6	3	2	4	2
Grote roodoogjuffer							3			0	0	0	0	3
Kleine roodoogjuffer								1		0	0	4	0	1
Glassnijder										0	0	0	1	0
Paardenbijter								1		6	6	1	3	1
Bruine glazenmaker										1	3	0	1	0
Blauwe glazenmaker									1	8	1	1	4	1
Grote keizerlibel			1	4	3	2	4	2		7	9	11	17	16
Zuidelijke keizerlibel					1					0	0	0	0	1
Smaragdlibel			6							6	13	3	2	6
Metaalglanslibel				1						0	0	0	0	1
Platbuik			16		2					0	0	11	11	18
Viervlek		1	30	25	16	2		2		30	39	10	31	78
Gewone oeverlibel				3	4	3	3	3		3	1	11	23	16
Gevlekte witsnuitlibel				2						0	4	0	0	2
Venwitsnuitlibel										0	0	0	1	0
Noordse witsnuitlibel										1	0	0	0	0
Zwarte heidelibel										14	5	1	3	0
Bloedrode heidelibel							6	7	1	18	20	5	49	14
Bruinrode heidelibel								1	4	10	2	27	2	5
Steenrode heidelibel										2	0	0	1	0

Dit jaar is er weer een vlakdekkende inventarisatie uitgevoerd op het heideveldje ten westen van de parkeerplaats. Dit in verband met de aanwezigheid van grote aantallen Heideblauwtjes. Er zijn 2 tellingen verricht, waarbij met een handteller de Heideblauwtjes zijn geteld. Het terrein bestaat uit 14 voormalige rabatten, waarbij 7 rabatten zijn geteld. Het totaal aantal is daarna door 7 gedeeld en met 14 vermenigvuldigd. Bij het elke keer overslaan van een rabat wordt dan het mogelijk dubbeltellen door het oplopen van de vlinders voorkomen.

Soort	19-6-17	5-7-17	11-6-18	29-6-18
Heideblauwtje	195	1.721	1.624	2.340
Klein koolwitje		1	1	1
Citroenvlinder		3	3	1
Koelvinkje		1		1
Bruin zandoogje		32	8	7
Groot dikkopje	1	2	14	
Kleine ijsvogelvlinder	3	3	2	2
Grote weerschijnvlinder				1
Viervlek	2	1	3	2
Azuurwaterjuffer	31	20	13	4
Watersnuffel		1		8
Grote keizerlibel			1	1
Bloedrode heidelibel				2

Op de Duivelshof zijn ook twee monitoringsroutes voor libellen, waarbij de telgegevens na elke telling direct bij het Landelijke Meetnet Libellen worden ingevoerd. Jaarlijks worden de Visvijver en twee vennen tegenover het Loaboerke 9 tot 10 keer per seizoen op libellen onderzocht.

Hieronder staan de resultaten van 8 jaren onderzoek. Alle telgegevens op de Duivelshof zijn aan NM aangeleverd. Dit jaar waren er door de droogteperiode ongekend lage waterstanden in de beide vennen. Vooral Loaboerke stond bijna droog. Ook de begroeiing bij traject 2 van Loaboerke was dusdanig dat het ven nauwelijks toegankelijk was. Hier zal drastisch gesnoeid moeten worden. Vergeleken met de Visvijver kent Loaboerke meer zeldzame libellensoorten.

Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Azuurwaterjuffer	686	576	547	426	303	186	419	419
Beekoeverlibel	0	0	1	0	0	0	0	0
Blauwe glazenmaker	0	0	1	1	0	0	1	1
Bloedrode heidelibel	27	11	25	24	43	26	60	30
Bruine glazenmaker	0	2	0	0	0	4	1	0
Bruine winterjuffer	0	0	2	0	1	2	1	0
Bruinrode heidelibel	4	7	10	4	8	1	4	3
Gevlekte witsnuitlibel	0	0	0	0	0	0	2	4
Gewone oeverlibel	38	24	65	57	17	6	9	0
Gewone pantserjuffer	20	39	77	46	45	27	47	14
Glassnijder	0	1	0	0	0	3	1	0
Grote keizerlibel	10	12	25	23	21	15	22	21
Houtpantserjuffer	10	1	24	10	9	9	0	0
Koraaljuffer	0	0	0	0	0	0	1	0
Lantaarntje	114	35	28	48	36	15	11	1
Metaalglanslibel	0	0	0	0	0	0	0	1
Noordse witsnuitlibel	0	1	0	0	0	0	0	0
Paardenbijter	8	13	16	12	10	4	3	3
Platbuik	6	5	2	5	3	5	3	2
Smaragdlibel	4	15	12	22	12	23	9	12
Steenrode heidelibel	9	10	36	6	3	0	2	0
Venglazenmaker	1	0	0	0	0	0	0	0
Tengere pantserjuffer	1	25	52	28	104	24	73	35
Venwitsnuitlibel	0	0	0	0	0	1	1	0
Viervlek	43	37	70	46	59	51	79	81
Vuurjuffer	11	40	2	2	9	0	2	3
Vuurlibel	0	1	0	6	1	0	0	0
Watersnuffel	39	97	44	200	110	51	24	1
Weidebeekjuffer	2	1	1	0	0	0	0	1
Zuidelijke glazenmaker	0	0	1	0	0	0	0	0
Zwarte heidelibel	4	15	21	26	3	1	0	0
Zwervende pantserjuffer	0	0	0	1	0	0	0	0

Libellenmonitoring Duivelshof Loaboerke

Viervlek

Soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Azuurwaterjuffer	380	216	164	164	128	126	319	241
Blauwe glazenmaker	4	6	9	3	6	2	4	3
Bloedrode heidelibel	35	15	13	26	32	32	47	18
Bruine glazenmaker	0	0	1	2	2	2	1	2
Bruinrode heidelibel	2	0	1	7	2	2	1	4
Gewone oeverlibel	6	5	2	0	0	1	0	6
Gewone pantserjuffer	0	0	0	0	0	0	0	1
Glassnijder	1	0	0	0	1	2	2	2
Grote keizerlibel	1	1	2	4	2	2	1	4
Houtpantserjuffer	3	0	5	7	4	6	5	0
Lantaarntje	18	9	7	1	9	3	6	10
Metaalglanslibel	0	0	0	3	1	0	4	6
Paardenbijter	4	0	8	1	1	1	1	2
Platbuik	2	2	0	2	0	0	0	3
Smaragdlibel	5	3	6	2	3	10	2	6
Steenrode heidelibel	0	2	11	5	1	0	0	0
Tengere pantserjuffer	0	0	1	0	0	2	1	2
Viervlek	7	10	6	3	3	13	6	23
Vuurjuffer	66	95	33	30	46	21	27	14
Watersnuffel	0	15	0	2	3	0	0	0
Weidebeekjuffer	1	2	2	1	1	1	2	1

Libellen monitoring Duivelshof Visvijver

Ben Hulsebos

Gewone pantserjuffer op de Duivelshof

Nachtvlinderonderzoek 2018

Het afgelopen jaar is er door ons weer onderzoek gedaan aan de vlinders in de gemeente Losser. Voornamelijk werd er naar nachtvlinders gezocht, maar ook de dagvlinders zijn niet overgeslagen. De inventarisaties vonden plaats op het Arboretum Poort Bulten, de landgoederen Snippert en Duivelshof (Natuurmonumenten), in het Dinkeldal, Punthuizen en Stroothuizen (Staatsbosbeheer), de Zandbergen/Oelemars (Gemeente Losser), op het Ringstation te Overdinkel en aan de Scholtinkstraat 92 te Losser (huisadres van Wim v/d Woning).

Methodes

De nachtelijke inventarisaties werden gedaan met een lamp voor een gespannen laken. Hier komen de vlinders op af en gaan dan meestal rustig op het laken zitten. Ook is er gewerkt met een vlinderval, dit is een soort kist waar de lamp bovenop zit. Deze lokt de vlinders aan en die vliegen de kist in. De onderzoekers kunnen de volgende dag op hun gemak de vlinders determineren en tellen. De meeste vlinders worden hierna losgelaten, maar de moeilijk op naam te brengen soorten worden bewaard voor aanvullend onderzoek.

Ook is er smeermiddel gebruikt. Dit lokmiddel, op basis van keukenstroop en wat alcoholische drank, wordt voor de schemering op ooghoogte op boomstammen gesmeerd. De nachtvlinders worden gelokt door de geur en drinken van het mengsel. Deze methode is vooral productief in het voor- en in het najaar. Dan bloeien er nog nauwelijks bloemen. In de zomer is de concurrentie van bloemen zo groot, dat smeren weinig oplevert. Tevens komen er op smeersoorten die niet of nauwelijks op licht afkomen. Dit jaar hebben we ook weer gewerkt met feromonen om wespvlinders te kunnen inventariseren, van deze soorten is nog maar weinig bekend in Overijssel. Feromonen zijn de lokstoffen van het vrouwtje waarmee de mannelijke vlinders gelokt kunnen worden. Iedere soort heeft zijn eigen specifieke feromoon. De door ons gebruikte feromonen zijn kunstmatig vervaardigd en te koop. De wespvlinders zijn dag-actieve nachtvlinders, daarom vindt de inventarisatie overdag plaats.

Vlinders waarbij twijfel bestaat over de juiste determinatie worden meegenomen om te worden gefotografeerd. Aan de hand van de foto worden specialisten om hun mening gevraagd. In sommige gevallen, dit geldt voornamelijk voor de kleine vlinders, zullen moeilijk op het uiterlijk te determineren exemplaren worden gedood. Hierna kan door middel van dissectie van de genitaliën de juiste naam worden bepaald. De overige vlinders kunnen daarna weer worden vrijgelaten. Dit jaar heeft Albert Meek weer een aantal vlinders op genitaliën onderzocht om zo de soort met zekerheid te kunnen vaststellen.

We geven hier eerst de Nederlandse naam van de vlinder gevolgd door de wetenschappelijke naam tussen haakjes. Dit laatste is vooral bedoeld voor eventuele lezers van over de grens, die onze namen vaak niet begrijpen, maar via de wetenschappelijke naam dan toch weten waarover we het hebben.

Resultaat

Het voert te ver om van elke vindplaats een volledige opsomming te geven van al de soorten vlinders die er in 2018 zijn waargenomen. We hebben gekozen om van elke locatie de meest vermeldenswaardige soorten te noemen met een kleine toelichting over de verspreiding en de biologie. De gegevens over de grote vlinders komen van de website van de [vlinderstichting](https://www.vlinderstichting.nl): <https://www.vlinderstichting.nl>. Voor de kleine vlinders is gebruik gemaakt van de site: <http://www.microlepidoptera.nl>.

Landgoed Snippert

Dit jaar hebben we zes keer geïnventariseerd op deze locatie. Hierbij werden 46 nieuwe soorten vastgesteld. Bijzondere soorten waren: pruimenmot (*Grapholita funebrana*), guldenroededwergspanner (*Eupithecia virgaureata*), eppedwergspanner (*Eupithecia selinata*), satijnen spikkelspanner (*Deileptenia ribeata*) en viervlakvlinder (*Lithosia quadra*).

viervlakvlinder. Foto: Wim v/d Woning

eppedwergspanner. Foto: Wim v/d Woning

Arboretum Poort Bulten

Op het Arboretum is vijf keer geïnventariseerd, drie keer met laken, kast en smeer en twee keer is er gezocht naar bladmineerders.

Tijdens de Nationale Nachtvliedernacht op 22 juni waren er 30 personen aanwezig als toeschouwers. Ondanks de uitgebreide soortenlijst van het Arboretum konden er in het afgelopen jaar weer 37 nieuwe soorten aan de lijst worden toegevoegd. Vermeldenswaardige soorten waren hier o.a. perenbladmineermot (*Stigmella pyri*), smalle wilgenmineermot (*Stigmella nivenburgensis*), larixdwegspanner (*Eupithecia pusillata*) en bont halmuiltje (*Oligia versicolor*).

De perenbladmineermot is in Overijssel slechts bekend van een tweetal vindplaatsen: één in de kop van Overijssel en één van het Ringstation Overdinkel uit 2010. De soort is in het westen van ons land lokaal vaak gewoon. Ze is vooral te vinden in onbespoten boomgaarden. Mogelijk is ze hier over het hoofd gezien.

De smalle wilgenmineermot werd in 2017 voor het eerst in Nederland vastgesteld en alle waarnemingen waren uit de drie noordelijke provincies, waar de soort op veel plaatsen werd gevonden. Onze waarneming is de eerste voor Overijssel. Inmiddels is ze ook in de kop van Overijssel waargenomen en in Flevoland.

larixdwegspanner. Foto: Wim van de Woning

Duivelshof

De Duivelshof is een van de best onderzochte gebieden in onze gemeente, dit jaar is er twee keer geïnventariseerd, een keer met laken en smeer en een keer met feromonen.

Er werd een nieuwe soort waargenomen, de schijn-nonvlinder (*Panthea coenobita*). De schijn-nonvlinder is een vrij zeldzame soort, die tegenwoordig vaker voorkomt op de hoge zandgronden in het midden en oosten van ons land.

schijn-nonvlinder. Foto: Wim v/d Woning.

Zandbergen/Oelemars

Hier werd dit jaar een keer geïnventreerd. Het terrein is eigendom van de Gemeente Losser. Er zijn hier in totaal drie nieuwe soorten waargenomen. In totaal zijn er 123 soorten uit dit terrein bekend en hier zullen in de komende jaren zeker nog diverse soorten aan toegevoegd worden.

Stroothuizen

Hier hebben we dit jaar twee keer geïnventreerd. Er werden 18 nieuwe soorten waargenomen. Hier werd de elzenwespvlinder (*Synanthedon spheciformis*) aangelokt met feromonen. Van deze soort zijn in Overijssel maar enkele waarnemingen bekend. Ook een espenblad (*Phyllodesma tremulifolia*) werd waargenomen, in Nederland een vrij zeldzame soort. In totaal zijn er nu acht soorten wespvlinders bekend in onze gemeente.

elzenwespvlinder. Foto: Leo Hassing

espenblad. Foto: Wim v/d Woning

Punthuizen

Hier werd dit jaar drie keer geïnventreerd. Dit terrein is in het verleden maar enkele keren bezocht, er werden dit jaar maar liefst 63 nieuwe soorten waargenomen. Een zeldzame soort was de gentiaanvedermot (*Stenoptilia pneumonantes*), een vlinder die alleen voorkomt waar de klokjessgentiaan groeit, de voedselplant van de rups.

gentiaanvedermot. Foto: Wim v/d Woning

Scholtinkstraat 92 Losser

Hier is 11 keer geïnventariseerd en dit leverde 3 nieuwe soorten op. Zeldzame soorten waren pruimenmot (*Grapholita funebrana*), beukentandvlinder, (*Drymonia obliterata*) en esdoorndwergspanner (*Eupithecia inturbata*). Ook werd twee keer een zwart weeskind (*Mormo maura*) waargenomen. In het Dinkeldal zit al jaren een populatie van deze soort, die zeldzaam is in de noordelijke provincies.

pruimenmot. Foto: Wim v/d Woning

vrouwelijk genitaal van de pruimenmot. Foto: Albert Meek

Ringstation

Dit jaar is er 17 keer geïnventariseerd op deze locatie. Er werden in dit 15de jaar dat we hier inventariseren toch nog weer 13 nieuwe soorten waargenomen. Vermeldenswaardige soorten: beukentandvlinder (*Drymonia obliterata*) en van de dagvlinders scheefbloemwitje (*Pieris manni*) en keizersmantel (*Argynnis paphia*).

Van de beukentandvlinder zijn in Nederland de laatste jaren maar slechts enkele waarnemingen bekend. De soort was al meer dan 30 jaar niet meer in ons land gezien, maar werd in 2009 voor het eerst weer in Limburg waargenomen. De laatste vondst van deze vlinder was daar in 2015. Het scheefbloemwitje werd in Nederland in 2015 voor het eerst in Limburg waargenomen. In 2017 werd deze nieuwkomer ook op andere plaatsen in Nederland gezien. In 2018 werd de soort ook bekend van enkele plaatsen in Twente. Van de keizersmantel worden jaarlijks maar enkele waarnemingen gedaan in Twente.

beukentandvlinder Foto Leo Hassing

scheefbloemwitje Foto Leo Hassing

Weeskinderen Dinkel 2018

Vooral het karmozijnrood weeskind deed het dit jaar uitstekend. Er waren nog nooit zoveel waarnemingen van deze soort. Zwart weeskind en rood weeskind deden het duidelijk minder.

Datum/Locatie	30-6	4-7	16-7
Zoekerbrug	2 karmozijnrood	8 karmozijnrood 2 rood	3 karmozijnrood 1 rood
Schokland	14 karmozijnrood 1 rood 1 zwart	11 karmozijnrood 2 rood 2 zwart	8 karmozijnrood 1 zwart
Dode Dinkelarm	7 karmozijnrood 1 rood 1 zwart	4 karmozijnrood 1 rood 1 zwart	Niet geïventariseerd
Bossinkbrug	Niet geïventariseerd	-	Niet geïventariseerd
Zandhuizerbrug	Niet geïventariseerd	4 karmozijnrood	Niet geïventariseerd
Aarnink	Niet geïventariseerd	1 rood	Niet geïventariseerd
Huisman	Niet geïventariseerd	Niet geïventariseerd	4 karmozijnrood
Kolkersbrug	Niet geïventariseerd	Niet geïventariseerd	Niet geïventariseerd

Leo Hassing en Sjaak Koster

Bijzondere vogelwaarnemingen in Losser 2018

Bijzondere waarnemingen van vogels in de gemeente Losser zijn zeker zinvol om in een artikel te documenteren. Soorten die voor Losser en Twente zeldzaam zijn, kunnen echter landelijk tot de algemene soorten behoren. In het volgende overzicht zijn de waarnemingen van zeldzame en schaarse soorten voor Losser weergegeven. De waarnemers zijn in dit artikel weggelaten, maar ze zijn terug te vinden op www.waarneming.nl. Ook zijn alle onderstaande gegevens overgenomen uit www.waarneming.nl. De meeste waarnemingen komen van de Oelemars en het Ringstation, want daar zijn meestal de meeste waarnemers te vinden en worden ook daar de meeste uren gemaakt.

Er waren veel waarnemingen van **Geoorde Futen** op de Oelemars. Het begon met 1 ex. op 7 april, daarna een groep van 13 ad. op 15 april, 1 op 17 april en 2 op 30 april. Daarna werd op 7 juni, 15 juli, 17 juli en 7 augustus een solitair exemplaar gezien. Een zeer zeldzame **Kuifduiker** in winterkleed zat op 20 november en 3 december op de Oelemars. Dit was pas de derde en vierde waarneming ooit in Losser. Nog een zeldzaamheid in de vorm van een mannetje **Topper** zat op 26 maart op de Oelemars. Dit was de zesde waarneming ooit voor Losser. Twee **Nonnetjes** vielen op 12 december in naast de telpost op de Oelemars. Er werd twee keer een **Zwarte Ooievaar** waargenomen: op 16 en 30 augustus vloog er 1 over de Oelemars. Voor de vierde keer ooit werd een **Lepelaar** op de Oelemars gezien op 6 september. De beste dag voor **Kraanvogels** was 5 maart, toen er 1872 in een paar uur tijd over telpost Oelemars vlogen.

De toename van de **Steppekiekendief** is in Losser waarneembaar. Dit jaar vloog er een op 5 september over telpost Oelemars. Dit was de zesde waarneming ooit voor Losser. Op telpost Oelemars is op 19 augustus een juveniele **Roodpootvalk** gezien. Langs de Grensweg bij de Hajanweg is op 10 december een volwassen **Zeearend** gezien en gefotografeerd.

Een **Bokje** liet zich 26 november zien in Stroothuizen. Op 24 augustus vloog een **Zilverplevier** over telpost Oelemars, evenals op 26 september en 5 oktober. De uiterst zeldzame **Morinelplevier** vloog op 18 september en 5 oktober over telpost Oelemars. Voor de hut op de Oelemars foerageerde op 2 augustus een **Kleine Strandloper**. Tussen 20 en 22 september werd op de Oelemars een juveniele **Rosse Grutto** waargenomen.

Op 31 oktober vloog een eerste winter **Dwergmeeuw** rondjes boven het water van de Oelemars. Deze meeuwensoort wordt niet jaarlijks hier gezien. Van de **Zwartkopmeeuw** was er maar 1 waarneming: een 1^e kj op 3 september voor de kijkhut op de Oelemars. Een **Grote Mantelmeeuw** (3^e kj) vloog op 28 april over de telpost. **Pontische Meeuwen** werden zes keer bij de observatiehut en de telpost op de Oelemars gezien. Van de **Geelpootmeeuw** is de waarneming eveneens afkomstig van de Oelemars: een 1^e kj op 17 augustus. De **Dwergstern** is een zeer zeldzame gast in Losser. Deze werd foeragerend gezien op 24 juni voor de kijkhut op de Oelemars. Dit was pas de derde waarneming ooit in Losser.

De **Zomertortel** dreigt in Losser uit te sterven. Dit jaar waren er nog maar vier waarnemingen: 1 zingend op 28 mei in Punthuizen, 2 overvliegende vogels op 31 mei over de Strengveldweg, 1 in Punthuizen op 3 juni en 2 overvliegend over de Fleerderhoek op 14 juni. Een **Velduil** vloog op 13 april over de Oelemars en een jagende Velduil werd op 4 juni op De Welp gezien. Een roepende **Draaihals** zat op 15 augustus en 18 september op het Ringstation in Overdinkel. De landelijk zeer zeldzame **Middelste Bonte Specht** is in Losser met 142 territoria eigenlijk een algemene soort geworden. Losser is momenteel een van de landelijke bolwerken van deze spechtensoort.

Van 1 januari t/m 30 maart zat een **Klapekster** in het Beuninger Achterveld. Op 30 en 31 maart werd een Klapekster in het Lutterzand waargenomen, op 19 oktober een op het Ringstation Overdinkel, 1 op telpost Oelemars op 25 oktober en 1 op 6 november in Punthuizen. De **Raaf** was dit jaar goed vertegenwoordigd met 2 territoria in Punthuizen/Beuninger Achterveld en het Lutterzand. Verder waren er nog waarnemingen van Raven in het Kremersveen, het Borgbos op Singraven, bij de Kampbrug, op de Hakenberg, over de Oelemars, op Boerskotten en het Ringstation Overdinkel.

De **Bladkoning** wordt de laatste tijd elk jaar waargenomen: Dit jaar werd op 5, 13, 20 en 21 oktober op het Ringstation in totaal 4 Bladkoninkjes gevangen. Op 3 mei was een **Rietzanger** aanwezig op de Oelemars. Op het Ringstation werd er op 31 juli, 6 en 8 augustus en 10 september een Rietzanger gevangen. Een **Siberische Tjiftjaf** dook op 28 april in de netten van Ringstation Overdinkel, evenals

op 6 oktober toen er weer een werd gevangen. Op 2 mei werd daar een **Snor** gevangen. Dit jaar waren er 12 territoria van de **Kortsnavelboomkruiper**. De vogels zaten op Egheria, Snippert, Hakenberg, Boerskotten, Lutterzand, Roderveld, Grevenmaat, Arboretum en Borgbos. Deze soort is ontzettend moeilijk te karteren, omdat ze nauwelijks zingen, precies lijken op gewone Boomkruipers en slechts een handjevol vogelaars de soort kan determineren. De eerste 2 **Beflijsters** lieten zich op 14 april bij het Beuninger Achterveld zien. De tweede waarneming, ook 2 ex., komt van 23 april uit het Beuninger Achterveld en daar bleef het dan ook bij. Een **Blauwborst** werd op 31 augustus gevangen op het Ringstation en op 9 september zat er een even op telpost Oelemars. Vroeger was de **Nachtegaal** alom aanwezig in Losser. Tegenwoordig is deze soort hier inmiddels een zeldzaamheid geworden: 1 juveniel werd op 23 juli gevangen op het Ringstation Overdinkel en een adulte vogel op 3 augustus.

Over telpost Oelemars vloog op 22 april een **Duinpieper** over, evenals op 16 mei en 16 augustus. Er vloog op 15 en 16 september een **Roodkeelpieper** over telpost Oelemars. Deze telpost is landelijk gezien een van de beste locaties om overtrekkende **Europese Kanaries** te zien. Ook dit jaar waren er een aantal waarnemingen: 1 op 24 maart, 10 april, 11 oktober en 2 op 16 oktober. Op het Ringstation Overdinkel werd er een op 11 oktober gevangen. Sinds lange tijd was er weer een invasie van de **Grote Kruisbek**. Aangezien voor een geldige waarneming een geluidsopname of een foto nodig is, zijn vele overvliegende roepende kruisbekken met de roep van Grote Kruisbek als gewone Kruisbek gedetermineerd. Geldige waarnemingen waren er van minimaal 3 goed gedocumenteerde waarnemingen in het Lutterzand tussen 7 februari en 1 maart, minimaal 2 tot maximaal 10 ex. Ook was er weer een grote invasie van barmsijzen. Hoewel de meeste groepen ongedetermineerd voorbij vlogen, was het toch mogelijk om tientallen **Grote Barmsijzen** te onderscheiden. Een **Witstuitbarmsijs** is op 25 januari foeragerend gezien op Ringstation Overdinkel en het lukte zelfs om dit adulte mannetje op 28 januari te vangen. Dit was voor de gemeente Losser een volstrekt nieuwe soort en was hier nog nooit eerder waargenomen. De **IJsgors** komt niet jaarlijks voor in Losser. Nu is er een overvliegend gezien op 9 november op telpost Oelemars. Een **Ortolaan** vloog daar op 24 augustus over.

Ben Hulsebos

Velduil op de Welp

Soortenlijst van de gemeente Losser

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Roodkeelduiker	Breedbekstrandloper	Dodaars	Graspieper
Parelduiker	Kemphaan	Fuut	Gele Kwikstaart
Kuifduiker	Regenwulp	Geoorde Fuut	Grote Gele Kwikstaart
Roodhalsfuut	Rosse Grutto	Blauwe Reiger	Witte Kwikstaart
Vaal Stormvogeltje	Zwarte Ruiters	Roerdomp	Winterkoning
Jan-van-gent	Groenpootruiter	Aalscholver	Heggenmus
Kuifaalscholver	Bosruiter	Ooievaar	Roodborst
Kleine Zilverreiger	Oeverloper	Knobbelzwaan	Nachtegaal
Grote Zilverreiger	Steenloper	Kolgans	Zwarte Roodstaart
Koereiger	Witgat	Grauwe Gans	Gekraagde Roodstaart
Kwak	Poelsnip	Brandgans	Roodborsttapuit
Purperreiger	Bokje	Grote Canadese Gans	Paapje
Zwarte Ooievaar	Grauwe Franjepoot	Nijlgans	Merel
Flamingo	Kleine Jager	Mandarijneend	Zanglijster
Heilige Ibis	Middelste Jager	Bergeend	Grote Lijster
Lepelaar	Kleinste Jager	Smient	Sprinkhaanzanger
Wilde Zwaan	Dwergmeeuw	Krakeend	Bosrietzanger
Kleine Zwaan	Kokmeeuw	Wilde Eend	Rietzanger
Zwarte Zwaan	Zwartkopmeeuw	Slobeend	Kleine Karekiet
Sneeuwgans	Stormmeeuw	Kuifeend	Spotvogel
Kleine Rietgans	Zilvermeeuw	Wespendief	Braamsluiper
Taigarietgans	Geelpootmeeuw	Rode Wouw	Grasmus
Toendrarietgans	Pontische Meeuw	Havik	Tuinfluiters
Rotgans	Kleine Mantelmeeuw	Sperwer	Zwartkop
Roodhalsgans	Grote Mantelmeeuw	Buizerd	Fluiters
Indische Gans	Drieteenmeeuw	Torenvalk	Tijftjaf
Zwaangans	Dwergstern	Boomvalk	Fitis
Casarca	Visdief	Patrijs	Goudhaan
Pijlstaart	Noordse Stern	Kwartel	Vuurgoudhaan
Zomertaling	Grote Stern	Kwartelkoning	Grauwe Vliegenvanger
Krooneend	Reuzenster	Fazant	Bonte Vliegenvanger
Tafeleend	Bijeneter	Waterral	Staartmees
Witoogeend	Kuifkoekoek	Waterhoen	Glanskop
Topper	Oehoe	Meerkoet	Matkop
Ijseend	Velduil	Porseleinhoen	Kuifmees
Grote Zee-eend	Grijskopspecht	Scholekster	Zwarte Mees
Zwarte Zee-eend	Strandleeuwerik	Kleine Plevier	Pimpelmees
Brilduiker	Waterpieper	Kievit	Koolmees
Nonnetje	Oeverpieper	Watersnip	Boomklever
Middelste Zaagbek	Roodkeelpieper	Houtsnip	Taigaboomkruiper
Grote Zaagbek	Duinpieper	Grutto	Boomkruiper
Zeearend	Grote Pieper	Wulp	Wielewaal
Schreeuwarend	Pestvogel	Tureluur	Grauwe Klauwier
Zwarte Wouw	Waterspreeuw	Holenduif	Gaai
Blauwe Kiekendief	Noordse Nachtegaal	Houtduif	Ekster
Bruine Kiekendief	Beflijster	Turkse Tortel	Kauw
Steppekiekendief	Koperwiek	Zomertortel	Roek
Ruigpootbuizerd	Waterrietzanger	Stadsduif	Zwarte Kraai
Visarend	Grote Karekiet	Koekoek	Raaf
Roodpootvalk	Snor	Kerkuil	Spreeuw
Slechtvalk	Sperwergrasmus	Steenuil	Huisemus
Smelleken	Orpheusspotvogel	Bosuil	Ringmus
Kraanvogel	Bergfluiters	Ransuil	Vink
Griels	Bladkoning	Nachtzwaluw	Keep
Steltkluut	Pallas Boszanger	Gierzwaluw	Europese Kanarie
Kluut	Kleine Vliegenvanger	IJsvogel	Groenling
Bontbekplevier	Buidelmees	Groene Specht	Putter
Goudplevier	Baardman	Zwarte Specht	Sijs
Zilverplevier	Notenkraker	Grote Bonte Specht	Kneu
Morinelplevier	Bonte Kraai	Middelste Bonte Specht	Kleine Barmsijs
Drieteenstrandloper	Grote Barmsijs	Kleine Bonte Specht	Kruisbek

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Kanoet	Witstuitbarmsijs	Draaihals	Goudvink
Krombekstrandloper	Frater	Boomleeuwerik	Appelvink
Kemphaan	Witbandkruisbek	Veldleeuwerik	Geelgors
Bonte Strandloper	Grote Kruisbek	Oeverwaluw	
Kleine Strandloper	IJsgors	Boerenwaluw	
Temmincks Strandloper	Sneeuwgorst	Huiswaluw	
	Ortolaan		

Voormalige broedvogels	
Wintertaling	Hop
Grauwe Kiekendief	Blauwborst
Korhoen	Tapuit
Zwarte Stern	Kramsvogel
Kuifleeuwerik	Klapekster

Escapes	
Manengans	Carolina-eend
Chileense Smient	Roodschoudertaling
Vlekbekeend	Kokardezaagbek
Bahamapijlstaart	Saruskraanvogel
Muskuseend	Pauw
Kaapse Casarca	Witnekkraanvogel
Keizergans	Valkparkiet
Mexicaanse Roodmus	Diamantduif
Kleine Pelikaan	Chinese Kraanvogel

Ondersoorten	
Toendrabontbekplevier	
Russische Stormmeeuw	
Rouwkwikstaart	
Noordse Kwikstaart	
Engelse Kwikstaart	
Scandinavische Tjiftjaf	
Siberische Tjiftjaf	
Witkopstaartmees	
Kortsnavelboomkruiper	
Noordse Kauw	
Russische Kauw	
Noordse Goudvink	
Groenlandse Tapuit	

In totaal zijn in de Gemeente Losser 276 soorten vastgesteld (inclusief exoten). De lijst is door Leo Hassing en Ben Hulsebos samengesteld op basis van literatuuronderzoek, waarnemingenrubrieken en veldkennis vanuit het verleden van Leo Hassing. De lijst is aangepast aan de officiële Nederlandse lijst. Wel zijn exoten als Nijlgans, Fazant, enz. meegeteld. Dit jaar kon 1 nieuwe soort worden toegevoegd aan de lijst niet-broedvogels: Op 28 januari werd een Witstuitbarmsijs gevangen op het Ringstation.

De arend die op 30 maart 2017 over de Oelemars vloog en is ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) ter beoordeling is aanvaard als een onvolwassen hybride Bastaardarend x Schreeuwarend.

X= 25 nieuwe kruisjes in 2018

Waarnemingen Oelemars t/m 2018															code
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code		
Parelduiker	x	x	x											Z	
Roodkeelduiker			x	x	x					x		x	x	Z	
Dodaars	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Fuut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Roodhalsfuut				x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA	
Geoorde Fuut				x	x	x	x	x	x	x	x			WA	
Kuifduiker													x	Z	
Aalscholver	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA	
Roerdomp		x	x	x	x								x	Z	
Kleine Zilverreiger					x	x	x		x			x		Z	
Grote Zilverreiger	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	A	
Koereiger							x						x	Z	
Blauwe Reiger	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA	
Purperreiger						x			x					Z	
Kwak						x		x						Z	
Flamingo							x							ZZ	
Lepelaar						x			x	x	x			Z	
Heilige Ibis									x					ZZ	
Zwarte Ooievaar					x	x	x	x		x				Z	
Ooievaar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Knobbelzwaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Wilde Zwaan	x	x	x	x								x	x	WA	
Kleine Zwaan	x	x	x	x								x	x	WA	
Zwarte Zwaan		x	x							x	x			Z	
Grote Canadese Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Brandgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Rotgans				x	x	x							x	Z	
Grauwe Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA	
Kolgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Taigarietgans	x	x	x									x		Z	
Toendrarietgans	x	x	x	x	x		x	x				x	x	A	
Kleine Rietgans		x	x									x	x	Z	
Sneeuwgan										x				ZZ	
Roodhalsgan														ZZ	
Nijlgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA	
Indische Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA	
Casarca		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA	
Mandarijneend	x	x	x		x	x						x	x	WA	
Bergeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA	
Smient	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Krakeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Wintertaling	x	x	x	x	x	x								A	
Wilde Eend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA	
Pijlstaart	x	x	x	x	x									WA	
Zomertaling			x	x	x	x	x	x	x	x	x			WA	
Slobeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A	
Krooneend				x	x	x							x	WA	
Tafeleend	x	x	x	x	x	x								A	
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code		

Kuifeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Topper		x				x									x							x			Z
Witoogeend	x	x			x	x																x	x		Z
Ijseend																							x		ZZ
Grote Zee-eend		x	x	x	x	x	x	x															x		Z
Zwarte Zee-eend					x																		x		Z
Brielduiker	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x	x	x							x	x	x	WA
Nonnetje	x	x	x	x	x	x																	x	x	WA
Middelste Zaagbek						x	x																x		Z
Grote Zaagbek	x	x	x	x	x	x	x	x	x						x	x	x						x	x	WA
Zeearend		x				x										x	x	x	x	x					Z
Wespendief									x	x	x	x	x	x	x	x	x						x	x	WA
Zwarte Wouw							x	x	x	x		x													WA
Rode Wouw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Bruine Kiekendief			x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			WA
Blauwe Kiekendief	x	x	x	x	x	x	x	x		x													x	x	WA
Grauwe Kiekendief								x	x							x	x								Z
Steppekiekendief								x																	Z
Havik	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Sperwer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Buizerd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Ruigbootbuizerd			x		x	x																	x	x	Z
Visarend						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						WA
Torenvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Smelleken				x	x	x	x	x	x							x	x	x	x	x	x			x	WA
Boomvalk							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x								WA
Slechtvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x				x	WA
Roodpootvalk								x	x								x	x	x						Z
Patrijs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Kwartel									x	x	x	x	x												Z
Fazant	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Waterral		x	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x					x	WA
Porseleinhoen								x								x	x								Z
Waterhoen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Meerkoet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kraanvogel		x	x	x	x	x	x	x					x		x	x							x	x	WA
Kluut					x	x	x		x	x															Z
Scholekster	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x								A
Griel																x	x								ZZ
Kleine Plevier					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x								A
Bontbekplevier				x	x				x	x					x	x	x	x	x						WA
Goudplevier	x	x	x	x	x	x	x	x								x									WA
Zilverplevier						x	x	x									x	x	x	x					WA
Morinelplevier																									Z
Kievit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kanoet																									Z
Drieteenstrandloper						x	x	x	x																Z
Kleine Strandloper																									Z
Temmincks Strandloper																									Z
Krombekstrandloper																									WA
Bonte Strandloper																									WA
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code											

Grote Zaagbek, Omleidingskanaal